The Latvian Newspaper for Canada and U. S. A.

Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada „Daugavas Vanagi", — Editorial and Business Offices: 123 Huron St., Toronto, Ontario, Canada. Telephone EM 8-0792. Editor in U.S.A. — A. Zvēriņš, 63 - 43 Bunnecke Court, Ridgewood 27, N.Y., U.S.A. Tel. EV 1-5212.

AUTHORIZED AS SECOND CLASS MAIL POST OFFICE DEPARTMENT, OTTAWA.

LATVIJA AMERIKĀ

Latviešu laikraksts Amerikā

nās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdie- „Daugavas Vanagi". Redaktori: I. Viksna, J. Vītols, A. Gailīte. Redakcija un kantoris: 123 Huron St., Toronto, Ontario, Canada. Tel. EM 8-0792. ASV red. — A. Zvēriņš, 63 - 43 Bunnecke Court, Ridgewood 27, N. Y., U.S.A. Tel. EV 1-5212.

Abonēšanas maksa ASV un Kanadā: par 1 mēn. $1.50; 3 mēn. $4.50; 6 mēn. $8.50; par gadu $16.00.

Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $1.60, tekstā $3.20-$-6.40 par vienu collas slejas telpu.

WEDNESDAY, MAY 18 1960 — 40./ 969. — TREŠDIEN, 1960. GADA 18. MAIJĀ — 10. gads.

LIELO KONFERENCE SĀKUSIES KREMĻA PRASĪBU ZĪMĒ

Konferences priekšsarunās Padomju Savienības varas vīrs Chruščevs sastopas ar Francijas prezidentu de Gollu un Anglijas ministru prezidentu Mekmillenu, bet Sav. Valstu prezidentu Eizenhaueru viņš ignorē

Parīzē. Ilgi gaidītā, bet neko labu nesološā četru lielvalstu valdību galvu konference Parīzē ir sākusies. Ja pagājušās nedēļas nogales notikumi kaut cik atspulgo konferencē gaidāmo, tad jārēķinās ar visai vēsām sarunām, kas saspīlējumu pasaulē var tikai palielināt. Par kādu svarīgu jautājumu atrisinājumu neviens pat nedomā.

Pagājušo svētdien, 15. maijā, Parīzē notika konferences priekšsarunas. Vispirms Chruščevs devās vizītē pie Mekmillena uz angļu sūtniecību, kur pavadīja vairāk kā stundu. Viņi esot pārunājuši vispārējo situāciju, un Chruščevs jo sevišķi uzsvēris notikumu ar amerikāņu lidmašīnu. Drīzi pēc tam Chruščevs pieteicies vizītē pie Francijas prezidenta de Golla, lai pārrunātu konferences tehnisko pusi. Un šeit de Gollam jau nācies sastapties ar Chruščeva pirmo nē. Padomju Savienības varas vīrs katēgoriski atteicies neizpaust konferences noslēpumus vai vismaz pagaidīt tik ilgi, kamēr visi četri valdību galvas to darītu kopīgi. Chruščevs licis saprast, ka viņš nāks ar publiskiem paziņojumiem vai arī sasauks preses konferences tad, kad viņš to ieskatīs par izdevīgu. Chruščevs neizteica nekādu vēlēšanos doties vizītē pie prezidenta Eizenhauera.

Drīzi pēc Chruščeva privātsarunām ar Mekmillenu un de Gollu, uz sarunām sanāca trīs Rietumu lielvalstu valdību galvas, kuriem piebiedrojās arī Rietumvācijas kanclers Ādenauers. Pēdējā padoms: nezaudēt dūšu un neiekrist nekādos Chruščeva blefu tīklos. Šais sarunās piedalījās arī Rietumu ārlietu ministri, kas ziņoja par saviem lēmumiem Berlīnes un Vācijas apvienošanas jautājumos.

Vēlā pēcpusdienā Rietumu valdību galvas, šoreiz bez Ādenauera, sanāca uz vēlreizēju apspriedi, kurā pārrunāja atbrunošanos, Rietumu un Austrumu attieksmes, kā arī taktiku konferencē.

Atsevišķi diplomāti vēl vienmēr cer, ka konference varētu dot arī zināmus panākumus, jo sevišķi atbrunošanās un atomieroču mēģinājumu aizliegšanas laukā. Pēdējais tomēr nebūs oficiāls jautājums konferences darba kārtībā. To pārrunās vienīgi Sav. Valstis, Anglija un Padomju Savienība, Francijai atturoties.

Ja neskaita izlūklidmašīnas incidentu, kas konferencei jau tagad paspējis piešķirt visai saspīlētu nokrāsu (ar ko, protams, Rietumu lielie savās agrākās stratēģiju noteicošās priekšsarunās nespēja rēķināties), tad par visdelikātāko vēl vienmēr ieskata Berlīnes problēmu.

RIETUMI MĒĢINĀS NOVĒRST BERLĪNES KRIZI

Galotņu konference Parīzē Eli zeju pilī atklāta 16. maijā, pl. 11 Pēc Toronto laika pl 6.00 no rīta). Atklāšana notika krizes un smaga noskaņojuma gaisotnē.

Pirms četru lielvalstu galvas uzsāka sarunas, atvērās plaša plaisa prezidenta Eizenhauera un Chruščeva starpā. Sakarā ar krievu pieprasījumu, sarunas novilcinājās par vienu stundu un sākās ar ārlietu ministru piedalīšanos. Bija paredzēts, ka šai sēdē piedalīsies tikai Eizenhauers, Chruščevs, de Golls un Mekmillens ar saviem tuvākiem un sekretāriem — intimākā atmosfairā. Bet — sakarā ar krievu jauno satelitu, kas apriņķo zemi ik 91 minūtē, un apvainojumiem par ASV izlūku lidojumiem virs Padomju territorijas — Chruščevs mainīja iepriekšējos noteikumus.

Reutera aģentūra ziņo it kā no kāda „konferences avota", ka Chruščevs prasījis, lai Savienotās Valstis publiski atsakoties no izlūku lidojumiem virs Padomju Savienības territorijas, un griežies pie Anglijas un Francijas, lai tās norobežojoties no ASV izlūku lidojumu politikas pār Padomju Savienību.

Atklāšanas sēdē noskaidrojās, ka visas pārējās darba kārtības starpā galvenais ir Vācijas likteņi un robežu galīgā noteikšana starp Rietumiem un Austrumiem.

— Ja arī tiktu pamākta kāda vienošanās par atomieroču izmēģinājumiem, tai nebūtu tikmēr nekādas nozīmes, kamēr nebūtu atrisināta Berlīnes problēma, — kā izteicies kāds Rietumu diplomāts.

Sakarā ar Chruščeva prasību Berlini pārvērst par „brīvpilsētu", Rietumu delegāti mēģinot meklēt ceļus, kā novērst „Berlīnes krizi".

Rietumu delegācijas izprot, ka Chruščevs, izmantojot savus divus dūžus — U-2 incidentu un jauno satelitu, — lai viņus sašķeltu un iebaidītu. Šie divi notikumi nenāk par labu Rietumiem, Parīzē neviens tomēr negaida, ka tie piespiedīs Rietumus mainīt savu pamatnostāju.

VISIEM VIENS UZDEVUMS — CIŅA PAR LATVIJAS BRĪVĪBU

ASV LATVIEŠU „PARLAMENTA" GADSKĀRTĒJĀS 3 DIENU SĒDES BEIGUŠĀS

13., 14. un 15. maijā latviešu organizāciju pārstāvji pulcējās Kalamazū ALA's 9. kongresā, lai pārrunātu padarīto un lemtu par darāmo.

No zīmīgākajiem ierosinājumiem, aktīvākajām debatēm un pieņemtajām rezolūcijām secināms, ka ALA's darbam pagājušais ir bijis visādā ziņā rekorda gads. Darbība visās nozarēs piaugusi un padziļinājusies, kā arī pieaudzis latviešu sabiedrības atbalsts un atsaucība.

Visam kongresa darbam cauri vijās kopīgā doma, ka uzdevums visiem ir viens: ciņa par Latvijas brīvību turpināma ar neatslābstošu enerģiju. Kongresu atklāja, vadīja un arī beidza ALA's priekšsēdis prof. P. Lejiņš. Svētbrīdi, kā atklājot, tā beigās, vadīja mācītājs Piebalgs.

Par ALA's priekšsēdi jau 10. reizi ievēlēja prof P. Lejiņu, bet par priekšsēža vietnieku Alfredu Bērziņu, Par vicepriekšsēžiem: L. Bērziņu, P. Norvili, B. Maikovski, A. Puķīti, K. Balodi un E. Dunduru. Par sekretāriem: V. Klīvi un D. Rudzīti, bet kasiem — G. Meierovicu un A. Zāgeri. Revizijas komisijā: V. Cerbuli, V. Vītiņu un P. Dardzānu.

Tuvāks atreferējums sekos Latvijas Amerikā nākošajā numurā.

DIFENBEIKERS ATGRIEZIES

Britu Kopvalsts ministru prezidentu konference palīdzējusi mazināt Dienvidafrikas saspīlējumu.

Otavā. Pagājušās nedēļas nogalē no Londonas konference atgriezās Kanadas ministru prezidents Difenbeikers un nekavējoties sasauca ministru kabineta sēdi, lai informētu valdību par Londonas sarunu rezultātiem. Ministru prezidents paskaidroja, ka sarunas ar Dienvidafrikas ārlietu ministru Lovu mazinājušas saspīlējumu starp Dienvidafriku un pārējām Britu Kopvalstīm. Tas tomēr nenozīmē, ka pārējie akceptē Dienvidafrikas rasu šķirošanas politiku. Gluži otrādi.

KONFERENCE PARĪZĒ ŠĶOBĀS

CHRUŠČEVS ATSAUC EIZENHAUERA VIZĪTI; AMERIKĀŅI SAKA, KA IZLŪKLIDOJUMI VIRS PADOMJU SAVIENĪBAS PĀRTRAUKTI, BET KA PAD. SAVIENĪBA „TORPEDĒJUSI" GALOTŅU KONFERENCI JAU PIRMS TĀS SĀKUMA.

IZLŪKLIDMAŠĪNAS BEZ PILOTIEM

Sav Valstis izstrādā jaunu metodi informācijas iegūšanai par Padomju Savienību.

VIENĪGI ĀDENAUERSATTAISNO ASV RĪCĪBU, SŪTOT IZLŪKLIDMAŠĪNAS UZ PADOMJU SAVIENĪBU

Vašingtonā. Vairāku sabiedroto protesti liek Sav. Valstīm meklēt jaunus ceļus izlūklidmašīnu nosūtīšanai uz Padomju Savienību. Norvēģija savus lidlaukus šādām vajadzībām vairs neļaus lietot. Indija uztraucas, ka amerikāņu lidmašīnas pārkāpj tās gaisa robežu. Anglijas kreisais spārns protestē un grib zināt, cik dziļi angļu pretizlūkošana iejaukta spiegošanā pret Padomju Savienību. Vispār kopš incidenta ar Franča Pauera U-2 izlūkošanas lidmašīnu, Sav. Valstu rīcību attaisnojusi vienīgi Rietumvācijas valdība, paskaidrojot, ka tas ir viens no nedaudziem ceļiem, kā izvairīties no pārsteiguma uzbrukuma. Tai pašā laikā kanclers Ādenauers izdeva rīkojumu publicēt skaitļus par komūnistu spiegu darbību Rietumvācijā. Tie rāda, ka pēdējo 8 gadu laikā notverti un notiesāti 1.799 komūnistu spiegi. Tai pašā posmā atklāti arī vēl 16.500 aģentu, kas dažādu iemslu dēļ nav tikuši tiesāti.

Citu Rietumu sabiedroto attieksmes dēļ Sav. Valstis jau visā drizumā sāks izlūku darbību ar jauniem paņēmieniem. Izlūklidmašīnas savās mišijās dosies no lidmašīnu bazes kuģiem, papildinās savus degvielu krājumus gaisā. Drīzā nākotnē sagaida, ka cilvēkiem vairs nebūs jāriskē sava dzīvība, izlūklidojumos virs Padomju Savienības. Un, proti, pagājušās nedēļas nogalē Sav. Valstu gaisa spēki sekmīgi izmēģināja kādu no zemes vadāmu bezpilota raķešlidmašīnu, kas esot ideāli pielāgojama izlūkdarbībai. Raķešlidmašīna lidotu 75.000 — 80.000 pēdu augstumā trīs ar pus reizes ātrāk par skaņu tātad daudz ātrāk par pašreizējām padomju pretgaisa raķetēm Raķešlidmašīna noraidītu televizijas uzņēmumus uztvērēju lidmašīnām, kas patrulētu gar Padomju Savienības robežu. Tātad arī raķešlidmašīnas katastrofas gadījumā iegūtā informācija netiktu zaudēta.

TORONTO SESTDIENAS ĢIMNAZIJU ŠOGAD BEIDZA

1. rindā no kr.: S. Kaļiņa, D. Upeslāce, I. Akmene, M. Pilpe, R. Grīnberga, I. Bērziņa, Z. Zichmane; otrā r. no kr.: K. Dzeguze, A. Skuja, J. Dreifelds, Dz. Gruzīte, M. Vāgners, A. Zvilna, M. Ešmits, J. Brants, V. Ezers, A. Neimers, iztrūkst. E. Markevica. J. Kreiļa uzņ.

MANEKENS VAI DZĪVS KRIEVS?

Padomju Savienība izlaidusi gaisā jaunu zemes satelitu

Sav. Valstu zinātnieki spriež, ka pirmais cilvēks jau varētu atrasties izplatījumā, riņķojot ap zemes lodi 200 jūdžu augstumā.

Palikdama uzticīga savai tradicijai, Padomju Savienība valdību galvu konferences priekšvakarā pārsteidza pasauli ar paziņojumu, ka orbitā ap zemes lodi iegājis līdz šim lielākais mākslīgais satelits. Pēdējais sver 9000 mārciņu, kamēr instrumenti un astronauta manekens sver 3249 mārciņas.

Parasti Padomju Savienība, konferencēm gatavojoties, apmierinās tikai ar vienu sensāciju — parasti draudiem vai, kā pagājušā gada septembrī Chruščevam apmeklējot Sav. Valstis, uzšaujot raķeti uz mēnesi. Valdību galvu konferences priekšvakarā Padomju Savienībai šoreiz izdevušās veselas divas sensācijas, kuŗas Chruščevs izmantos līdz pēdējais iespējai. Un, proti, izlūku lidmašinas U-2 pilots Pauers ir ļejā, un gigantiskais satelits ir gaisā.

Jaunā satelita interesantākā daļa ir astronautam domātā kabīne, apgādāta instrumentiem, bet kuŗus pagaidām gan „apkalpojot" tikai manekens. Tāda vismaz ir Tass ziņu aģentūras versija. Interesanti atzīmēt, ka amerikāņi uz šo padomju paskaidrojuma daļu skatās visai skeptiski. Amerikāņu zinātnieki domā, ka satelita kabīnē atrodas nevis manekens, bet dzīvs krievs. Ja padomju zinātniekiem izdosies kapsulu ar astronautu nogādāt laimīgi zemē (krievi saka, ka vini to nemaz nemēģināšot), tad pasaulei tikšot paziņots lielais krievu panākums. Pretējā gadījumā astronauts palikšot tikai manekens, kas sadedzis līdz ar savu kapsulu, pēdējai saduroties ar zemes atmosfairu.

Amerikāņu zinātnieku ieskati par eventuālu krievu astronautu orbitā ap zemes lodi nav balstīti vienīgi uz teoriju. Šeit atkal prominentā vieta nonāk U-2 izlūklidmašīnas, kas jau pirms laba laika pārvedušas sīkus datus par jaunu, milzīgu padomju raķeti, 200 pēdu garu resp. divreiz garāku par krievu T-2. starpkontinentālo raķeti. Spriežot pēc fotografijām, amerikāņu zinātnieki domā, ka raķetei ir vismaz 1 milj. mārciņu atgrūdiens.

Kamēr amerikāņi atzīst, ka viņiem līdzīgas raķetes nebūs vēl vismaz divus vai tris gadus, viņiem lielu izbrīnu sagādājusi krievu piesardzība, runājot par raķetes kapsulas atgūšanu. Amerikāņiem tā starplanētu ceļošanas daļa esot pilnīgi atrisināta. Tad nu iznāk tā, ka krievi zina, kā tikt augšā, bet ne lejā, un amerikāņi zinātu kā tikt lejā, ja vien varētu tikt augšā.

JAUNDARBU KONKURSS 1963. G. DZIESMU SVĒTKIEM

Trešo vispārējo latviešu dziesmu svētku ASV rīcības komiteja izsludina šādu jaundarbu konkursu 1963. gada vasarā rīkojamiem dziesmu svētkiem:

1. **KANTĀTEI VAI JAUKTA KORA DZIESMAI AR ERĢELĒM.**
   Pirmā godalga — $150,-
   Otrā godalga — $100,-
2. **ORIĢINĀLKOMPOZICIJAI VAI TAUTAS DZIESMU ARANŽĒJUMAM JAUKTAM VAI VĪRU KORIM.**
   Pirmā godalga — $100,-
   Otrā godalga — $ 75,-
3. **SOLO DZIESMAI AR KLAVIERĒM VAI KLAVIEŖU KOMPOZICIJAI,** īpaši ieteicot latviešu tautas dziesmu melodiju variācijas.
   Pirmā godalga — $100,
   Otrā godalga — $ 75,-

Konkursa žūrijas komisija:
Priekšsēdis: komponists prof. Adolfs Ābele.
Locekļi: komponists Jānis Cīrulis,
komponists Volfgangs Dārziņš.

Konkursam domātie darbi jāiesūta līdz 1961. g. 1. janvārim rīcības komitejas mūzikas nozares vadītājam Jēkabam Ūdrim, 2175 West 59-th St. Cleveland 2 Ohio, U.S.A.

Iesūtāmam darbam pievienojama otra aploksne ar autora vārdu un to pašu moto vai pseudonīmu, kas kompozicijai.

ĪPAŠI NOTEIKUMI

1. Vēlams, lai dziesmu teksti un arī notis nebūtu paša autora vai cita pazīstama mūzikas darbinieka rokrakstā.
2. Rakstam jābūt skaidram un viegli salasāmam.
3. Iesūtāmajiem darbiem jābūt līdz šim nepublicētiem un publiski neatskaņotiem.
4. Kantātei resp. kora dziesmām jābūt piemērotām vidējas kvalitātes kora spējām.
5. Izpildījuma ilgums solo dziesmai nevarētu pārsniegt 10 min., klavieŗu kompozicijai — 15 min.
6. Rīcības komiteja patur sev tiesības svētku koncertā izmantot arī iesūtītos negodalgotos darbus, maksājot par tiem paredzēto autora honorāru.
7. Izmantojami vienīgi latviešu autoru vai tautas dziesmu teksti.
8. Žūrijas komisijas lēmumi ir galīgi un negrozāmi.

Klīvlendā, 1960. gada 5. maijā.

Trešo visp. latviešu dziesmu svētku ASV rīcības komiteja.

Daugavas Vanagu dienā Edmontonā, Kanadā, iesvētīja DV modaļas karogu. Pie karoga no kr.: A. Sandors. J. Plūmītis un P. Heinbergs. Melbārža foto.

Pazīstamā latviešu vijolniece Normā Auziņa - Lunarde Daugavas Vanagu svētkos 29. maijā Toronto uzstāsies Lielās Jundas koncertā.

LATVIJA

Draugi grib mūs asimilēt,
ienaidnieki grib mūs iznīcināt,
bet mēs gribam palikt latvieši.
Archibīskaps T. GRĪNBERGS

NACIONĀLO KULTŪRU NOZĪME

P. DREIMANIS

Daži latviešu trimdinieki sāk cilāt jautājumu: „Vai palīkšana pie savas tautas un savas latviešu kultūras celšana . . . nestāv ceļā un neapdraud kaut ko lielāku, tā sakot, pasaules mērogā?"

Šķiet, ka šis jautājums nāk par vēlu. Par to vajadzēja debatēt jau tad, kad pasaulē radās mazās tautas. Diemžēl, tās bija kultūrālās saistības veicinātājas, un lielās tautas vēl tagad nevar iztikt bez tā, ko šīs tautas ir devušas cilvēcei. Par darbošanos „pasaules mērogā" ir sākuši prātot galvenokārt internacionālisti jeb marksisti, bet nekur nav tikuši, jo pat Ķīnas un Krievijas komūnistu saimē nav vienprātības un saskaņotas ričības atsevišķos kultūras jautājumos. Par to viņi arī neuztraucas, izņemot ārpolitiku, kuras nesaskaņošana var apdraudēt viņu stāvokli un gala mērķa sasniegšanu. Arī lielajās konfesijās, kas aptver visus kontinentus, ir dažādība, īpaši kultā, bet tā netiek apkarota, drīzāk veicināta.

Tāpēc grūti atrast iemeslu, kādēļ dažādība kultūrālā ziņā varētu apdraudēt „kaut ko lielāku". Ja nu šis jautājums tomēr ir pacelts, tad tam, laikam, pamats meklējams tajās trimdinieku aprindās, kurām ir vēlēšanās no savas mazās tautas kultūras novērsties un iekļauties kādā lielākā. Diemžēl, reti kāda no tām arī ir viengabalaina. Gandrīz visur ir savi provinciālismi, un dažas no tām ir tautību mistrojums, pie kam tas netiek apkarots, bet gan atzīts par pozitīvu parādību valsts dzīvē, piem., Kanadā.

Līdz šim tikai šovinisti un pārtautotāji ir apkarojuši nacionālās kultūras ar nolūku stiprināt politiski savu valsti, bet nekā nav panākuši, jo dabiskais nav likvidējams ar personiskām iegribām. Bez tam tas kavē ikvienas lielākas kultūrālās vienības attīstību.

Pasaulē ir dažādas klimatiskās joslas ar savu īpatnējo floru un faunu, ar ļoti atšķirīgu zemes virsmu u. t. t. Cilvēki to nespēj vienveidot, bet gan paši pārveidojas, piemērojoties attiecīgās klimatiskās joslas dabas īpatnībām. Šis kultūrālās attīstības pamats jau norāda, ka cilvēces sasniegumiem jābūt dažādiem. Un tas ir viņas augšupejas priekšnosacījums — veidojas dažādi cilvēku raksturi, dažādi ierosinājumi, dažādi atziņumi, dažādi jūtu izpaudumi, dažādība mākslas nozarēs, dažāda cilvēka dzīves un likteņa izpratne, dažādi ticējumi u.t.t.

Šī dažādība ir kultūrālās attīstības veicinātāja. Ja tās nebūtu, tad cilvēkiem nebūtu daudz ierosinājumu un pamudinājumu domāt, tēlot, rīkoties; citiem vārdiem — nebūtu iespējams citam no cita mācīties un sasniegt augstāku kultūras līmeni. Dažreiz lielās tautas kapos ir uzvarējušas mazākās un piespiedušas atzīt viņu politisko virskundzību, bet vispārējā kultūrālā attīstībā ir pakļāvušās to ietekmei, piem., senatnē lielā Roma uzvarēja un ietilpināja savā lielvalstī mazo Grieķiju, bet šīs lielvalsts pilsoņi kļuva par grieķu skolēniem, mācoties pat no tiem, kurus viņi bija pārvērtuši par vergiem. Vai tagad arī Austrumeiropā un citur nenotiek tas pats?

Neatkarīgi no minētā un citiem vēsturiskiem piemēriem, loģiski nav nemaz iespējams citādi izskaidrot atsevišķu tautu un visas cilvēces kultūrālo attīstību, kā arī šo mācīšanos citam no cita. Ikviena tauta savā attīstībā, piemērojoties dabiskiem apstākļiem, ir izveidojusi kaut ko īpatnēju, ko citas tautas var pārņemt bez īpaša spēka un laika patēriņa un ar to sasniegt augstāku kultūras līmeni, ja, protams, dabiskie apstākļi to viņām atļauj. Ja tie neatļauj, tad nepieciešams pārveidojums, kas parasti neprasa lielu piepūli, lai gan ir jauninājums. Pirms pēdējiem lieliem kariem veidojās atzinums ražot attiecīgās preces tikai tur, kur dabiskie apstākļi ir to izgatavošanai vislabvēlīgāki, un tad tās apmainīt. Ar to būtu veicināta darba laika saīsināšana un paātrināta kultūrālā attīstība. Ievērojot minētos atzrādījumus jāatzīst par pareizu izteiciens, ka ikviena tauta iepin savu rozi lielāko nāciju vainagā un ar tās starpniecību cilvēces kultūrā.

Dažādi prātojumi par valodas un dažu citu kultūras nozaru nozīmi šai augšupejas darbā atkrīt, jo ikvienas tautas kultūras nozares sasvstarpēji ir cieši saistītas, tāpēc faktiski nav nemaz iespējams tās šķirot, lai gan teorētiski tas, šķiet, iespējams. Kā cilvēka, tā arī tautas organisma sastāvdaļas nav cita no citas atdalāmas. Agrāk minētās trimdinieku aprindas var vēl ķerties pie viena salmiņa — attīstītās tehnikas, kuras laikmetā nacionālām kultūrām it kā nebūtu vairs iepriekšējās nozīmes. Diemžēl, arī šis prātojums neiztur kritiku, jo tehnika atvieglo cilvēka darbu un vispāri veicina kultūrālo attīstību, bet nevar pārveidot klimatisko jostu dabiskos apstākļus, kas ir nacionālo kultūru pamatā. Arī šo joslu darbinieki, lai gan mainās tehnikas iespaidā, tomēr nepārveidojas tādā mērā, ka viņi savā attīstībā nebūtu vairs neatkarīgi no dabiskiem apstākļiem. Tāpēc var cerēt un, varbūt, jau arī vērot darba atvieglojumu tehnikas iespaidā, bet ne nacionālo kultūru īpatnību izbeigšanos.

Saņemot kopā aplūkoto, jāsecina, ka nacionālās kultūras „nestāv ceļā un neapdraud kaut ko lielāku", bet gan veicina cilvēces kultūrālo attīstību.

AFRIKAŅIEM DOD NEATKARĪBU, BALTIEŠIEM NE

Lundas universitātē (Zviedrijā) ir tradicija, ka ik gadus tur ierados valdības galva un atbild uz studentu jautājumiem. Šogad universitātē ieradās ministru prezidents Erlanders. Viens no jautātājiem bija igauņu students A. Virso, kas nolasīja Zviedrijas parlamenta 24. novembra sēdes protokolu, kurā atrodami ārlietu ministra Undena vārdi, ka Zviedrijas valdība nevarot baltiešu bēgļus atzīt par Baltijas valstu pilsoņiem. Igauņu students tālāk aizrādīja, ka trīs dienas vēlāk — 27. novembrī — Zviedrijas pārstāvis Apvienotajās Nācijās balsojis par neatkarības piešķiršanu Somalijai (Afrikā). Ap 1.500 klausītāju jautātājam skaļi aplaudēja.

Erlanders izvairījās no atbildes un teica, ka Zviedrija daudz darījusi bēgļu atbalstam. Sociāldemokratu avīzes atzīmēja tikai šo atbildi, bet ne jautājumu. Labā spārna avīzes, turpretim, pārmeta Erlanderam viņa izlocīšanos.

APSPIESTO NĀCIJU ASAMBLEJAS VĒSTULE

Īsi pirms virsotņu konferences sanākšanas AEN asambleja nosūtījusi vēstules Eizenhaueram, de Gollam un Mekmillenam, atgādinot, ka Chruščevs pats ir izteicies, ka tautām jādod tiesības izvēlēt pašām savu valdību, bet tas negrib šīs tiesības dot tautām, kas paklautas viņa varai. „Nav saprotams, kāpēc pustuniešiem būtu jādod pašnoteikšanās tiesības, bet poļiem, latviešiem, ungāriem un citām apspiestajām tautām ne", teikts vēstulē.

DV DIENA EDMONTONĀ

Sakarā ar DV organizācijas 15 gadu pastāvēšanu un 10 gadu darbību Kanadā, Edmontonas DV nodaļa rīkoja DV dienu Edmontonā, kad reizē ar augšminētajiem svētkiem atzīmēja arī nodaļas 6. darbības gada aizvadīšanu.

Sarīkojums notika Poļu veterānu kluba telpās, 30. aprīlī.

Svinības ievadīja ar nodaļas biedra māc. Elm. Caunes vadītu svētbrīdi. Viņš īsos vārdos raksturoja DV veikto darbu, kas sākās pirms 15 gadiem.

Svētbrīdim sekoja nodaļas karoga iesvēte, ko izdarīja māc. E. Caune. Svētku turpinājumā nodaļas priekšsēdis Z. Čaks viesus informēja par DV dibināšanu un pašreizējo darbību. DV organizācija veikusi daudz gan aprūpē, gan latviskā gara sargāšanā un veidošanā. Bet, laikam ritot uz priekšu, arvien rodas jaunas vajadzības, pienākumi un rūpes. Nodaļas priekšsēdis aizrādīja, ka tuvojas laiks, kad veco vietā būs jāstājas jaunai paaudzei, jautājot, vai esam tos tā sagatavojuši, ka tie spēs turpināt mūsu iesākto darbu? Viņu pienākums būs lauzt taisnības ceļus netaisnības pilnajā pasaulē.

Priekšsēža runai sekoja valsts himna un apsveikumi. Edmontonas Sv. Jāņa draudzes priekšsēdis E. Bagātais cildināja DV organizācijas darbu, atzīstot, ka tā ir viena no spēcīgākajām latviskā gara uzturēšanā.

Turpinājumā D. Caune dekamēja Ed. Virzas „Karogs", bet jaunākā paaudze rādīja savas spējas mākslā. Atzīmējams Māras Oses un Klaudijas Ķēkabsones duets „Es karā'i aiziedams." Sīkās, bet maigās balstiņas atmiekšķēja daudzas sacietējušās sirdis. Abas meitenes izpelnījās atzinību arī baletā par „pirmajiem soļiem". Tāpat jaunās pianistes Maija Caune un Viktorija Mentra saņēma svētku viesu atsaucību. Sarīkojuma beigu daļā baleta skolas audzēkne Audrīte Ķēkabsone skatītājus iepriecināja ar Komlinsa Valsi.

Pēc tam viesi pulcējās ap loterijas galdiem, kur bija Vanadžu rokdarbi un citas vērtīgas mantas, kā arī nodevās dejas priekam pie orķestra mūzikas.

Sarīkojums izdevās labi, taču varēja būt apmeklēts kuplāk.

Z. Čaks.

K. Ķēkabsone un M. Ose Edmontonas DV dienā dziedāja „Es karā aiziedams". Pa kr.: jaunās baletdejotājas tanī pašā sarīkojumā. 1. r. no kr.: K. Ķēkabsone, M.Ose un M.Caune. 2. r.: A. Ķēkabsone un pianiste V. Mentza.
J. Melbārža foto.

IESPĒJAS MĀKSLINIEKIEM UN PUBLIKAI

SARĪKOJUMI DV 15 GADU PASTĀVĒŠANAS SVĒTKOS

Šī mēneša beigās 28/29. maijā Daugavas Vanagu organizācija svinēs savus 15. gadu pastāvēšanas svētkus. Piecpadsmit gadu cilvēka mūžā ir vesels posms — laiks, kad bērns kļūst jaunietis, jaunietis pieaudzis, un tie, kas pirms piecpadsmit gadiem vēl bija viri spēka gados, kļuvuši krietni vien vecāki, daži — jau veci.

Daugavas Vanagu himnā „Še kopā mēs, biedri, kām lemts nebij mirt" — ir dziļa doma un jēga, kurai mēs ikdienā bieži pajem garām neievērojot. Ir pienācis laiks, lai mēs par to padomātu, ka varam būt kopā tie, „kam lemts nebij mirt." Cik daudzi no Daugavas Vanagu organizācijas dibinātājiem vairs nav dzīvo vidū! Viena daļa — jauni, dzīves alku pilni — izmīka Beļģijas gūstā, viena daļa aizgāja cits pēc cita, un piecpadsmit gados šis skaits ir krietni liels. Šo mirušo un dzīvo piemiņai Daugavas Vanagu dienās notiks Lielā Junda, kuŗa būtībā nav domāta tikai organizācijas biedriem, bet visiem latviešiem, jauniem un veciem, Latvijā un svešumā dzimušiem, jo ik vienam no mums der mirkli padomāt par to, kas bija, kas ir un kas būs, padomāt ne tikai no mūsu personīgā viedokļa, bet no kopējā latviešu skatījuma.

Daugavas Vanagi savus svētkus veltījuši vērtīgiem sarīkojumiem, aicinot piedalīties izcilus mākslinieku gan no Kanadas, gan Savienotajām Valstīm. 28. maijā dziedās viru koŗi komponista Jāņa Ciruļa ((Kanada) un Bruno Skultes (ASV) vadībā. Ar šo sarīkojumu Daugavas Vanagu 15 gadu pastāvēšanas svētki iesākšies. Lai sarīkojumus nepagarinātu runas, visi apsveikumi būs iepriekš iespiesti programmās, un katrs tos varēs izlasīt, bet atklāšanas sarīkojumā — 28. maijā Ītona auditorijā svētkus ievadīs Toronto pilsētas galva N. Filips, īsu uzrunu latviešiem veltīs arī parlamenta loceklis A. Molonijs, LNAK priekšsēdis V. Upeslācis, Komitejas Latvijas brīvībai priekšnieks V. Hāzners un DV ASV priekšnieks A. Vanags. Ir aicināti atklāt citus sarīkojumus: LNAK kultūras daļas vadītājs R. Bregžis, konsuls V. Tomsons, LNAK pad. priekšnieks prof. A. Dreimanis un 1. DV zelta nozīmes ieguvējs K. Purmalis.

Lielās Junda laikā uzstāsies brīvmāksliniece Norma Auziņa—Leonarde, brīvm. E. Karlsone, viru dubultkvartets „Kalvis" un komponists T. Ķeniņš. Bet dievkalpojumu kuplinās „Dainas" koris dirigentes Erikas Freimanes vadībā, solisti E. Karlsone-Bērziņa un P. Geistauts.

Bijušā Rigas Dailes teātŗa aktrise Emma Znotiņa-Kalniņa sagatavojusi Ērika Ādamsona lugu „Mālu Ansis", kuŗu nesen Zviedrijas latvieši gan sāka iestudēt, tomēr atzina par neiespējamu sagatavot trimdas apstākļos. Ar saviem darbiem šajos svētkos piedalīsies rakstnieki, daiļamatnieki, mākslinieki, kā arī tie karaviŗi, kas Beļģijas gūstā izgatavoja piemiņas lietas. Būs arī sporta spēles un sacensības.

Visi šie daudzie sarīkojumi ir noorganizēti, lai rādītu iespēju mūsu mākslinieki rādīt savus sniegumus, nākt tiešā saskarē ar publiku. Lielākā daļa sarīkojumu būs bezpeļņas, jo DV organizācija atzīst, ka sarīkojumu izpildītājiem ir tiesības uz honoraru, kaut arī ne lielu, kaut vai tikai simbolisku. Parasti honorāru jautājums organizācijām paiet garām, tam veltī par daudz maz uzmanības. Mūziķis, rakstnieks, gleznotājs, tēlotājs, vai arī kāda cita veida mākslinieks par savu darbu grib saņemt arī atlīdzību, kaut vai tikai tik daudz, lai pašam nebūtu jāpiemaksā, kā tas parasti tomēr notiek.

Sarīkojumi latviešiem dos labu klāstu jaundarbu, sevišķi mūzikā, un tieši šo jaundarbu rašanās ir sarīkojumu galvenais mērķis. Mēs nedrīkstam apsīkt, mēs nedrīkstam arī palikt tur, kur bijām pirms 15 gadiem, mums ir jāaug un jāveidojas laikam līdz. Bet ir grūti kaut ko radīt, ja to nav, kur likt.

Kā aktrise Emma Znotiņa teica: „ar labu gribu un spējām vien nepietiek, vajadzīgas arī iespējas." Daugavas Vanagi savos 15 gadu pastāvēšanas svētkos šīs iespējas sagādās diezgan daudziem mākslinieciem, kā arī daudziem latviešiem mākslinieku redzēt un dzirdēt.

I. G.

PAGARINĀTS SACENSĪBU TERMIŅŠ

Sakarā ar lēno pasta satiksmi ar Austrāliju, Mazputniņa redakcija pagarinājusi sacensību atrisinājumu iesūtīšanas laiku, tādējādi dodot iespēju arī daudzajiem Mazputniņa lasītājiem Austrālijā iesūtīt savus darbiņus.

Mazputniņa teikumu sacensība (izsludināta 13. n-rā) pagarināta līdz 1. jūnijam. Lāčubērna-dinozaura mazuļa vārda sacensība (noteikumi 13. n-rā) pagarināta līdz 20. maijam.

VIRU KOŖU KOPKONCERTS

DAUGAVAS VANAGU 15 GADU DARBA SVĒTKOS TORONTO

Lielos latviešu tautas svētkos koŗi arvinu ieņēmuši redzamu vietu. To it sevišķi varam attiecināt uz mūsu trimdas laikmetu.

Toronto visvairāk jaukto koŗu dziesmas, bet arī viru koŗi devuši vairākus ievērojamus koncertus. Apvienības viru koŗu koncerti notika I. un II. dziesmu svētkos Kanadā, bet 1954. g. Daugavas Vanagu dienās Kanadā viru koŗu kopkoncertā piedalījās 7 viru koŗi un dubultkvarteti no ASV un Kanadas ar 130 dziedātājiem. Kā virsdirigenti šajos svētkos piedalījās komponisti J. Cirulis, V. Linde, J. Norvilis.

Daugavas Vanagu svētkus šoreiz ievadīs 7 viru koŗi un ansambļi no ASV un Kanadas. Kopkoncertā, kas notiks svētdien, 28. maijā, plkst. 5.00 p. p. Ītona auditorijā, piedalīsies Nujorkas D.V. viru koris, Kalamazū D.V. viru koris, Čikāgas viru koris „Daugavieši," Milvoku D.V. viru koris, apvienotais viru koris „Viesturs," dubultkvartets „Kalvis" un Bramptonas viru ansamblis. Apvienotos koŗus dirigēs virsdirigenti — komp. J. Cirulis un komp. Bruno Skulte. Koncerta programmā uzņemti komponistu J. Vītola, Em. Melngaiļa, E. Dārziņa, J. Graubiņa, A. Ābeles, J. Ciruļa, J. Norvija, Br. Skultes un citu autoru darbi.

Koŗi ar rūpību gatavojas uz šo izcilo koncertu, kur dzirdēsim mūsu lielākos viru koŗus šajā kontinetā. Jāpiezīmē, ka visi iepriekšminētie viru koŗi katrs atsevišķi jau izveidojušies par stabilu mākslas vienību. Vairāki koŗi jau aktīvi darbojušies desmit gadus un snieguši daudzus patstāvīgus koncertus.

Dziesma vienmēr ir mūs vienojusi. Lielos dziesmu svētkos latvju tauta ir plūdusi vienkopus, lai dziedātu un lai klausītos mūsu tautas pārdzīvojumos, kas izpaužas dziesmu vārdos un skaņās.

Apvienoto viru koŗu koncerts ir kā mazi dziesmu svētki. Arī šeit plūdīs dziedātāji no malu malām, bet vēl lielāks būs klausītāju pulks, kas ar latvisku instinktu nojauš, ka latviešu dziesmas mums dos to garīgo spēku, kas mums tik sevšķi vajadzīgs svešumā, lai mēs paliktu uzticīgi Latvijai!

KANADĀ

TORONTO

● 7. maija rītā, pēc grūtas slimības, 51 gadu vecumā uz mūžu acis slēdza Jūlijs Pulciņš. Viņa dzimtā puse ir Trikāta. Pēdējais Latvijas patstāvības gados dzīvoja Rīgā un strādāja Turībā kā veikalvedis. Kara laikā iesaukts armijā, piedalījies kaujās un ievainots. Vēlāk dzīvo Vircburgas nometnē, kur dzied koŗos. Emigrē uz Kanadu, kādu laiku strādā Norandas rakŧuvēs, pēc kam pārceļas uz Montreālu, kur piedalās koŗos, ir Latviešu b-bas valdes loceklis, darbojas DV u.c. organizācijās. Pirms 7 gadiem pārceļas uz Toronto, kur atver veikalu ko vēlāk pārdod. Būdams Toronto, dzied viru koŗi Viesturs un Pirmās ev.-lut. draudzes koŗi. Launā slimība pamazām viņu pieveic un atrauj arī no pienākumiem dziesmu druvā. 10. maijā nelaiki no Rosar bēru nama izvadīja māc. A. Cops uz kapiem, kur dziedāja Viestura koris, diriģēja J. Baruss. No Viestura viriem pēdējos sveicienus nesa un vainagu nolika P. Ziedīņš, bet no DV Toronto nod., draugiem un cīņas biedriem ardievas nesa un nolika ziedus O. Kļavenieks.

MONTREĀLĀ

● Sv. Pāvila draudzes Ģimenes dienas dievkalpojums 8. maijā un pēc tam sekojošais Latvju tautas dziesmu koncerts bija sacerēts kupli apmeklēts, ap 100 viesu. Tie, kas bija nākuši klausīties un tīcēja brīvmāksliniecei E. Karlsonei-Bērziņai, nepievīlās. Māksliniece ar savu bagāto dziesmu krājumu valdzināja klausītājus līdz pēdējai dziesmai, un tā bija patikama pārmaiņa pēdējā laika bagāto sarīkojumu sērijā. Pie klavierēm izjusti pavadīja brīvmāksl. Rita Sēfere. Jaunatnes pulciņa pārstāve A. Kalniņa lasīja referātu par ģimeni un tās nozīmi. Pēc tam visi kavējās pie kafijas un maizītēm, par ko bija rūpējušies dāmu komiteja. Paldies visiem, it sevišķi tālajai viešņai-māksliniecei, kas sekmēja sarīkojuma labo izdošanos.

HAMILTONA

● 7. maijā notika pēdējais Hamiltonas latviešu biedrības šī pavasara saviesīgais sarīkojums, kas bija saistīts arī ar izlozi. Atlikums paredzēts par labu Kultūras namam, kas nu jau kopš vairāk kā mēneša ir iepirkts. Sarīkojumā par Maija karalieni ievēlēja Luizi Heini, par 1. galma dāmu — Ilgu Stangu, 2. galma dāmu — Rasmu Tēraudu un 3. galma dāmu — Lidiju Zariņu. Maija karalienei, citu pienākumu starpā, bija uzticēts izvilt laimējošo ložu numurus.

Sarīkojums noritēja īsti pavasarīgā garā. Varbūt tāpēc, ka bija ieradušies neparasti daudz jauniešu.

J. B.

● Hamiltonas šacha klubā, 564 Barton St. E., no 21. — 23. maijam notiks Ontario atklātās šacha meistarības sacīkste. Turnīrs paredzēts pēc Šveices sistēmas 6 kārtās un sāksies 21. maijā, plkst. 1.00 p.p.

GENERALKONSULS
Mr. R. N. BRYSON
Toronto, tel. HO 3-5361
118 DANFORTH AVE

KONSULS
VILIS TOMSONS
Tel RE 8-7798, Montreal, P. Q.
5210 VICTORIA AVE. APT 3

I. Andrejsons, C. L. U.
41 Muircrest Drive,
DON MILLS, ONT. - HI 7-4323.
Auto, uguns, garantiju, pasažu atbildības, dzīvības u. c. veida apdrošināšana.

IEKAROTAS UN RUSIFICĒTAS BALTIJAS VALSTIS

Lietuviešu informācijas biļetens ELTA sniedz kādu rietumu tūrista pieredzējumus Baltijas valstīs. Autors, kas nevēlas izpaust savu vārdu, savu ceļojumu apzīmē par ļoti interesantu, bet arī ļoti drūmu. Viņš redzējis „iekarotas, okupētas un rusificētas zemes, kuŗas tomēr savā pamatā palikušas atšķirīgas no Krievijas." Viņš nožēlo, ka viņam nav izdevies nonākt saskarē ar vietējiem iedzīvotājiem, jo padomju spiegi viņu pastāvīgi izsekojuši . . . Šie novērotāji nemaz nav mēģinājuši apslēpt savu uzdevumu. Šādos apstākļos saruna ar vietējiem iedzīvotājiem būtu tiem ļoti riskanta. „Mums bija sajūta, ka vietējie iedzīvotāji ļoti vēlas sarunāties ar mums, bet viņi to nedrīkst," saka autors. „Tie bija mūsu civilizācijas cilvēki, kas saglabājuši savu nacionālo garu. Uzspiestā noslēgšanās no Rietumiem ir gandrīz totāla."

„Oficiālais kontakts" Rīgas universitātes bibliotēkā ir parādījis, cik kartotēkā ir daudz rietumu zemju grāmatu, kas iegūtas līdz 1939. gadam, bet pēc tam vairs nav nevienas. Autors saka: „Kaut gan mums bija traģiska sajūta, kas mūs šeit visur pavadīja, mēs Baltijas valstīs jutāmies atkal kā Eiropā, pēc ceļojuma pa Krieviju".

LASĪTAJU vēstules

JURISTI PĒTĪ ĒEKISTU „JURISDIKCIJU"

Latvijas Amerikā redakcijai:

„Latviešu juristu rakstos", šķiet, pārāk daudz lappušu veltīts Padomju likumu apskatam. Ir taču skaidrs, ka mēs ar Padomiju nedzīvosim nekad tik draudzīgi, lai respektētu tās likumus vai pēc tiem ko vēlētos sev iegūt. Par Padomju tiesībām **(lasi: bezjēdzīgām)** nacionāli domājošam tiesībniekam lielas intereses nevarētu būt. Tikai viena izeja — šo režīmu sagraut, lai Padomju okupētās zemēs varētu atkal nodibināties respektējama tiesiska iekārta.

Nepareizi dara arī tie kollēgas, kas atraduši kādu pilienu okeanā, padomju bezties ēgumā kādu „humānu" vietu, to izcel — biežī pat nepareizi. Nāk prātā kāds mūsu civiltiesību profesors, kas Baigajā gadā, lasot lekcijas universitātē civiltiesībās, „konstatēja", ka Padomju laulības esot visā pasaulē vispareizāk likumos fiksētas, jo, lūk, padomju civillikums neatļaujot noslēgt laulību nevienam, kas jau esot kādā vai nu juridiskā vai faktiskā laulībā. Te esot izslēgta daudzsieviba, u. t. t., kas esot iespējama visās pilsoniskās valstīs, jo tur likums pirms iestāšanās laulībā neprasot, vai minētā persona ir jau kādā faktiskā laulībā.

Profesoram gan bija taisnība, ka pilsonisko valstu civillikumi neparedz tādu „pastāvēšanu faktiskā laulībā", — bet kāpēc tad vispār mums jāatzīst padomju ievestie termini — kā: „faktiskā laulība", jo citu, pilsonisko valstu juridikcijas tos nelieto. Baigajā gadā paglaimošanu komūnistiem vēl varētu saprast, kā „savas ādas glābšanu", bet tagad, trimdā, nav nekādas vajadzības nodarboties un pētīt padomju likumus, jo Padomija nav tiesiska valsts — vergiem tiesību taču nav, tās ir tik zemā stāvoklī, kā, piem., Afrikas melnajiem medicīna, tad jau varētu pētīt arī to. **Mag. iur. E. Lapiņš.**

ATLIKTA IZLOZE

Latviešu nacionālās jaunatnes apvienības Kanadā mantu izloze tehnisku iemeslu dēļ atlikta uz vienu mēnesi, t. i., uz 8. jūniju. Personas, kas vēl vēlētos iegūt kādas lozes, lūdz tos griezties pie vietējiem jaunatnes darbiniekiem.

Redakcija patur tiesības manuskriptus saīsināt.

Neizlietotos manuskriptus neuzglabās, bet uz vēlēšanos sūtīs atpakaļ, ja būs pievienota pastmarka.

Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas var arī neatbilst redakcijas viedoklim.

Trešdien, 1960. gada 18. maijā, 40. n-rs.

VAI LNAK PATUR KULTŪRAS FO

PĀRRUNAS LNAK VALDES

Sēdi atklāja valdes pr-dis V. Upeslācis, tanī piedalījās: māc. A. Lūsis, J. Niedra, V. Uiska, T. Kronbergs, A. Rožkalns, J. Grodnis, K. Bencons, J. Grīslis un J. Goba.

LNAK valde savā sēdē 11. maijā par Informācijas centra vadītāju apstiprināja J. Gobu; Kultūras nozarē par mūzikas referentu — J. Ciruli; literātūras referenti — Veltu Tomu; autoru honorāru referentu — E. Slaucitāju; par politisko lietu referentu apstiprināja J. Lejiņu; par Sāvstarpējās sadarbības līgas referentu A. Austriņu; Antibolševistiskā blokā par referentu — J. Ozolu; Apspiesto Eiropas tautu asamblejā — J. Niedru; garīgo lietu referentu — māc. A. Lūsi; par Skolu daļas vadītāju — J. Mežaku; mācības līdzekļu apgāda referentu — V. Rudziti; par audzināšanas padomes prsēdi — V. Uisku un par LNAK biroja vadītāju — I. Briedi. Palīdzības nozarē par kasieri apstiprināja A. Retigu un par referentu — I. Andrejsonu.

Toronto latviešu katoļu draudzes rīkotajā prāvesta Dr. B. Kokina 25 gadu priestera jubilejā kā LNAK pārstāvis piedalījās sekretārs V. Uiska, sveicot jubilāru LNAK vārdā.

J. Niedra ziņoja, ka piedalījies Toronto dzīvojošo baltkrievu tautas nacionālo svētku sarīkojumā, apsveicis tos LNAK vārdā.

Šis sarīkojums atšķīries no līdzīgiem mūsu sarīkojumiem ar to, ka baltkrievu svētku rīkotāji un galvenie runātāji bijuši jauni cilvēki, šeit auguši un skolojušies, kas perfekti pārvalda angļu valodu un svētku runas teikuši šīs zemes valodā, krītizējot valdības vājo komūnisma izpratni. Rīkojot nacionālos svētkus šādā veidā, valdības pārstāvjiem pasaka ne tikai glaimus, bet arī nopietni kritiku — brīdinājumu nepakļauties komūnisma iespaidam. To derētu ievērot arī mūsu organizāciju pārstāvjiem, veicot priekšdarbus 18. novembŗa sarīkojumam.

Ziemeļamerikas kultūras fonda sēdē no Kanadas piedalījušies V. Upeslācis, R. Bregžis un Angelika Gailīte. Fondā ziedojumos 1959. gadā savākti: ASV — $7.600,- un Kanadā — $700,-. Iesnieguma pēc Kultūras fonda pabalstiem bija $13.000,- apmērā un tos visus pilnīgi apmierināt nevarējā. Kanadas latviešu skolu atbalstam piešķīra $300,-. Tā kā ASV dzīvo vairāk zinātnes, kultūras un mākslas parstāvju nekā Kanadā, tad pabalsti piešķirti ASV dzīvojošiem mākslinieciem, un izskanēja doma, ka ir maz cerību, ka kādreiz godalgos arī Kanadas latviešu kultūras darbiniekus. Tas arī laikam būs iemesls, kāpēc Kultūras fonda ziedojumi Kanadā samazinās. Lai to novērstu, tad nepieciešami atbalstīt arī Kanadas kultūras un mākslas darbiniekus. Tāpēc Kanadā savāktie Kultūras fonda ziedojumi nebūtu visi iemaksājami kopējā Ziemeļamerikas kultūras fondā, bet gan tikai puse no savāktajiem līdzekļiem, otru pusi paturot LNAK rīcībā, kas tad arī varētu atbalstīt jaunos rakstniekus, mākslinieku, daiļamatniekus un citus kultūras darbiniekus.

Kasieris ziņoja, ka līdz šai die-

TORONTO LATVIEŠU KREI
LATVIAN (TORONTO) CREDIT

Finanču pārskats uz 1960.

Aktīvs:		Pasīv
Skaidra nauda kasē ..	$ 18.93	Akcijas
Skaidra nauda bankā	24,825.66	Noguldī
Aizdevumi	77,747.99	Aizņēm
Dalības nauda C-op ..	100.00	Nelaika
Uz priekšu izdarīti m.	133.20	Garanti
Kopā	$102,825.78	Pag. ga
		Skaidra

Ieņēmumu un izdevumu pārska

Ieņēmumi:
Aizdevumu rentes
Ceku konti

Izdevumi:
Nodeva līgai
Kancelejas izdevumi
Aizņēmumu rentes
Ceku konti

Biedru skaits uz 1960. g. 30. apr. ....
Organizāciju depozitu skaits
Noguldītāju skaits
Aizņēmēju skaits

GENERĀLKONSULS
Mr. R. N. BRYSON
Toronto, tel. HO 3-5361
118 DANFORTH AVE

KONSULS
VILIS TOMSONS
Tel RE 8-7798, Montreal, P. Q.
5210 VICTORIA AVE. APT 10

I. Andrejsons, C. L. U.
41 Muircrest Drive,
DON MILLS, ONT. - HI 7-4323.
Auto, uguns, garantiju, publiskās atbildības, dzīvības u. c. veida apdrošināšana.

IEKAROTAS UN RUSIFICĒTAS BALTIJAS VALSTIS

Lietuviešu informācijas biļetens ELTA sniedz kāda rietumu tūrista pieredzējumus Baltijas valstīs. Autors, kas nevēlas izpaust savu vārdu, savu ceļojumu apzīmē par ļoti interesantu, bet arī ļoti drūmu. Viņš redzējis „iekarotas, okupētas un rusificētas zemes, kuras tomēr savā pamatā palikušas atšķirīgas no Krievijas." Viņš nožēlo, ka viņam nav izdevies nonākt saskarē ar vietējiem iedzīvotājiem, jo padomju spiegi viņu pastāvīgi izsekojuši . . . Šie novērotāji nemaz nav mēģinājuši apslēpt savu uzdevumu. Šādos apstākļos saruna ar vietējiem iedzīvotājiem būtu tiem ļoti riskanta. „Mums bija sajūta, ka vietējie iedzīvotāji ļoti vēlas sarunāties ar mums, bet viņi to nedrīkst," saka autors. „Tie bija mūsu civilizācijas cilvēki, kas saglabājuši savu nacionālo garu. Uzspiestā noslēgšanās no Rietumiem ir gandrīz totāla."

„Oficiālais kontakts" Rīgas universitātes bibliotēkā ir parādījis, cik kartotēkā ir daudz rietumu zemju grāmatu, kas iegūtas līdz 1939. gadam, bet pēc tam vairs nav nevienas. Autors saka: „Kaut gan mums bija traģiska sajūta, kas mūs šeit visur pavadīja, mēs Baltijas valstis jutāmies atkal kā Eiropā, pēc ceļojuma pa Krieviju".

LASĪTAJU vēstules

JURISTI PĒTĪ ĒĶISTU „JURISDIKCIJU"

Latvijas Amerikā redakcijai:

„Latviešu juristu raksts", šķiet, pārāk daudz lappušu veltīts Padomju likumu apskatam. Ir taču skaidrs, ka mēs ar Padomiju nedzīvosim nekad tik draudzīgi, lai respektētu tās likumus vai pēc tiem ko vēlētos sev iegūt. Par Padomju tiesībām (**Iasi: beztiesībām**) nacionāli domājošam tiesībniekam lielas intereses nevarētu būt. Tikai viena izeja —, šo režīmu sagraut, lai Padomju okupētās zemēs varētu atkal nodibināties respektējama tiesiska iekārta.

Nepareizi dara arī tie kollēgas, kas, atraduši kādu pilienu okeanā, padomju beztiesīgumā kādu „humānu" vietu, to izceļ — bieži pat nepareizi. Nāk prātā kāds mūsu civiltiesību profesors, kas Baigajā gadā, lasot lekcijas universitātē civiltiesībās, „konstatēja", ka Padomju laulības esot visā pasaulē vispareizāk likumos fiksētas, jo, lūk, padomju civillikums neatļaujot noslēgt laulību nevienam, kas jau esot kādā vai nu juridiskā vai faktiskā laulībā. Te esot izslēgta daudzsievība, u. t. t., kas esot iespējama visās pilsoniskās valstīs, jo tur likums pirms iestāšanās laulībā neprasot, vai minētā persona ir jau kādā faktiskā laulībā.

Profesoram gan bija taisnība, ka pilsonisko valstu civillikumi neparedz tādu „pastāvēšanu faktiskā laulībā", — bet kāpēc tad vispār mums jāatzīst padomju ievestie termini — kā: „faktiskā laulība", jo citu, pilsonisko valstu juridiķcijas tos nelieto. Baigajā gadā paglaimošanu komūnistiem vēl varētu saprast, kā „savas ādas glābšanu", bet tagad, trimdā, nav nekādas vajadzības nodarboties un pētīt padomju likumus, jo Padomija nav tiesiska valsts — vergiem tiesību taču nav, tās ir tik zemā stāvoklī, kā, piem., Āfrikas melžoņiem medicīna, tad jau varētu pētīt arī to. **Mag. iur. E. Lapiņš.**

ATLIKTA IZLOZE

Latviešu nacionālās jaunatnes apvienības Kanadā mantu izloze tehnisku iemeslu dēļ atlikta uz vienu mēnesi, t. i., uz 8 jūniju. Personas, kas vēl vēlētos iegūt kādas lozes, lūdz tos griezties pie vietējiem jaunatnes darbiniekiem.

Lūdzam manuskriptus saīsināt.
Neiesūtītus neuzglabās, bet uz vēlēšanos sūtīs atpakaļ pastnarka.
Iepriekšējiem paraktītajos rakstos izteiktās domas ne vienmēr sakrīt ar redakcijas viedokļiem.

VAI LNAK PATURĒS SAVU KULTŪRAS FONDU

PĀRRUNAS LNAK VALDES SĒDĒ 11. MAIJĀ

Sēdi atklāja valdes pr-dis V. Upeslācis, tanī piedalījās: māc. A. Lūsis, J. Niedra, V. Uiska, T. Kronbergs, A. Rožkalns, J. Grodnis, K. Benčons, J. Grīslis un J. Goba.

LNAK valde savā sēdē 11. maijā par Informācijas centra vadītāju apstiprināja J. Gobu; Kultūras nozarē par mūzikas referentu — J. Ciruli; literātūras referenti — Veltu Tomu; autoru honorāru referentu — E. Slaucitāju; par politisko lietu referentu apstiprināja J. Lejiņu; par Savstarpējās sadarbības līgas referentu A. Austriņu; Antibolševistiskā blokā par referentu — J. Ozolu; Apspiesto Eiropas tautu asamblejā — J. Niedru; garīgo lietu referentu — māc. A. Lūsi; par Skolu daļas vadītāju — J. Mežaku; mācības līdzekļu apgāda referentu — V. Rudzīti; par audzināšanas padomes prīsēdi — V. Uisku un par LNAK biroja vadītāju — I. Briedi. Palīdzības nozarē par kasieri apstiprināja A. Retigu un par referentu — I. Andrejsonu.

Toronto latviešu katoļu draudzes rīkotajā prāvesta Dr. E. Kokina 25 gadu priestera jubilejā kā LNAK pārstāvis piedalījās sekretārs V. Uiska, sveicot jubilāru LNAK vārdā.

J. Niedra ziņoja, ka piedalījies Toronto dzīvojošo baltkrievu tautas nacionālo svētku sarīkojumā, apsveicis tos LNAK vārdā.

Šis sarīkojums atšķiries no līdzīgiem mūsu sarīkojumiem ar to, ka baltkrievu svētku rīkotāji un galvenie runātāji bijuši jauni cilvēki, šeit auguši un skolojušies, kas perfekti pārvalda angļu valodu un svētku runas teikuši šīs zemes valodā, kritizējot valdības vājo komūnisma izpratni. Rīkojot nacionālos svētkus šādā veidā, valdības pārstāvjiem pasaka ne tikai glaimus, bet arī nopietnu kritiku — bridinājumu nepakļauties komūnisma iespaidam. To derētu ievērot arī mūsu organizāciju pārstāvjiem, veicot priekšdarbus 18. novembra sarīkojumam.

Ziemeļamerikas kultūras fonda sēdē no Kanadas piedalījušies V. Upeslācis, R. Bregžis un Angelika Gailīte. Fondā ziedojumos 1959. gadā savākti: ASV — $7.600,- un Kanadā — $700,-. Iesniegumi pēc Kultūras fonda pabalstiem bija $13.000,- apmērā un tos visus pilnīgi apmierināt nevarēja. Kanadas latviešu skolu atbalstam piešķīra $300,-. Tā kā ASV dzīvo vairāk zinātnes, kultūras un mākslas pārstāvju nekā Kanadā, tad pabalsti piešķirti ASV dzīvojošiem mākslinieķiem, un izskanēja doma, ka ir maz cerību, ka kādreiz kultūras darbiniekus. Tas arī laikam būs iemesls, kāpēc Kultūras fonda ziedojumi Kanadā samazinās. Lai to novērstu, tad nepieciešami atbalstīt arī Kanadas kultūras un mākslas darbiniekus. Tāpēc Kanadā savāktie Kultūras fonda ziedojumi nebūtu visi iemaksājami kopējā Ziemeļamerikas kultūras fondā, bet gan tikai puse no savāktajiem līdzekļiem, otru pusi paturot LNAK rīcībā, kas tad arī varētu atbalstīt jaunos rakstniekus, mākslinieķus, daiļamatniekus un citus kultūras darbiniekus.

Kasieris ziņoja, ka līdz šai dienai ienākušas šādas summas: Kultūras fondam — $396,35,-; dalības nauda — $418,65; ziedojumi — $167,-; Latvijas brīvības fondam — $210,-; Londonas latviešu brīvības talka (LLBT), kurā ietelp visas latviešu organizācijas, ir ziedojusi Latvijas brīvības fondam $50,-.

Mirušā rakstnieka Rūdolfa Blaumaņa mantinieki, un mirušā komponista Andreja Jurjāna mantinieki pieprasījuši autora honorārus, kas glabājas LNAK rīcībā, kopā $89,25. LNAK valde nolēma pēc pilvaru pārbaudes attiecīgās summas izmaksāt.

K. B.

KULTŪRAS FONDA SĒDE ŅUJORKĀ

Ziemeļamerikas Kultūras fonda valdes un ALA's Kultūras fonda valdes kopsēde notika 8. maijā, Ņujorkā. Sēdē bija ieradušies šādi Kanadas latviešu pārstāvji: LNAK priekšsēdis V. Upeslācis, referente Angelika Gailīte un LNAK Kultūras nozares vadītājs R. Bregžis, kas bija mērojuši garo ceļu automašīnā, braucot visu nakti un pēc sēdes atkal devās tādā pašā ceļā atpakaļ. KF priekšsēdis prof. P. Lejiņš, kas pats bija ieradies no Vašingtonas, izteica atzinību visiem KF locekļiem, kas ieradušies no tālienes, uzņemoties neērtības un izdevumus. Kā pretstatu viņš minēja kādu amerikāņu konferenci, kurā vajadzēja ierasties 15 locekļiem no dažādām pilsētām. Šīs konferences izdevumiem bija atvēlēti 8.000 dol.

Sēdē apsprieda noteikumus ZA KF goda balvu piešķiršanai, bet noteikumu pieņemšanu galīgā veidā atstāja nākošai KF sēdei, kuru paredzēja sasaukt rudenī. Izstrādāti arī noteikumi par Krišjāņa Barona prēmijas atjaunošanu. Prēmiju paredzēts piešķirt par patstāvīgiem darbiem latviešu kultūras vai Latvijas dabas pētīšanas laukā, kā arī latviešu trimdas dzīves, īpaši nacionālās kultūras kopšanas un tālākveidošanas problēmu pētīšanā. Šos noteikumus tagad liks priekšā pieņemšanai ALA's un LNAK valdēm. Pēc tam ZA KF savā rudens sēdē uzaicinās pieteikt darbus Kr. Barona prēmijai. Šogad paiet 125 gadi kopš Kr. Barona dzimšanas.

ALA šogad devusi Kultūras Fondam 7.600 dol., bet LNAK — 700 dol.

Z.

KREMLIS PŪLAS . . .

Lai gan pēc Romas Marijas bazilikā janvāra sākumā kardināla Otaviani teiktā spredīķa, kurā tas asi vēršas pret visiem, kas ieļūdz ciemos un sniedz sveicienam rokas moskovītu slepkavām, ir ļoti maz izredžu, ka eventuālajā Itālijas apmeklējumā Chruščevu pieņems arī pāvests, Kremļa diplomāti aizvien vēl pūlas radīt priekšnoteikumus šādai audiencei. Lai gan Padomju Savienībai nav diplomātiskās attiecības ar Vatikānu, Kremļa vadoņi, pretēji visām agrākajām tradicijām, ir pāvestam piesūtījuši notu, kurā paziņo savus „lielos atbrunošanās" plānus. Arī citas pazīmes liecina, ka Kremļa diplomāti vēlas iznabagot Ņikitam audienci pie pāvesta . . .

TORONTO LATVIEŠU KREDITSABIEDRĪBAS
LATVIAN (TORONTO) CREDIT UNION LIMITED.

Finanču pārskats uz 1960. gada 30. aprīli

Aktīvs:		Pasīvs:	
Skaidra nauda kasē ..	$ 18.93	Akcijas	$ 1,670.75
Skaidra nauda bankā	24,825.66	Noguldījumi	97,748.15
Aizdevumi	77,747.99	Aizņēmums	2,360.00
Dalības nauda C-op ..	100.00	Nelaika A. Dzeņa n. ..	110.00
Uz priekšu izdarīti m.	133.20	Garantiju fonds	4.75
		Pag. gada skaidra p...	554.33
		Skaidra peļņa apr.	377.80
Kopā	$102,825.78	Kopā	$102,825.78

Ieņēmumu un izdevumu pārskats uz 1960 g. 30. 4.

Ieņēmumi:		
Aizdevumu rentes	$436.06	
Čeku konti	21.00	$457.06
Izdevumi:		
Nodeva līgai	$ 8.32	
Kancelejas izdevumi	42.18	
Aizņēmumu rentes	15.33	
Čeku konti	13.43	$ 79.26
	Skaidra peļņa	$377.80

Biedru skaits uz 1960. g. 30. apr. 241
Organizāciju depozitu skaits 14
Noguldītāju skaits 113
Aizņēmēju skaits 96

Kreditsabiedrības valde.

KAS SPIEGO VISVAIRĀK?

Atskats uz Padomju spiegu tīklu šinī kontinentā

Plašas pārrunas vispasaules presē izraisījusi ASV lidmašīna, kas ielidojusi Padomju Savienības teritorijā, un kuru krievi ar raķeti nošāvuši, saņemot gūstā pilotu F. G. Paueru. Visraksturīgākais tas, ka amerikāņi atzinuši Chruščeva apsūdzību par pareizu. Pēdējais apgalvo, ka lidmašina bijusi spiegošanas misijā. Pieņemot, ka šoreiz tā ir patiesība, tomēr nekad nav dzirdēts, ka Padomju Savienība būtu kādreiz atzinusies, ka tā jau gadiem ilgi izspiego ASV militārās bazes. Interesanti šajā sakarā atskatīties uz visiem tiem notikumiem, kas saistās ar Pad. Savienības veikli noorganizēto spiegu tīklu Rietumos.

Kad Chruščevs viesojās ASV, viņam nebija ne mazākās vēlēšanās apskatīt Vandenberga gaisa spēku novietni. Kādēļ? Atbilde šeit ir itin vienkārša — krievu aģenti jau sen bija izpētījuši šo bāzi, gandrīz līdz pašiem pamatiem. Viņiem nevajadzēja lidot 50.000 pēdu virs šīs novietnes, ja to ir iespējams apskatīt daudz ērtākā veidā — braucot ar vilcienu. Kā tagad noskaidrojies, Kremlis savu spiegošanas akciju pret ASV uzsācis jau pirms 2. pasaules kara. Piemēram, Kremlis par Savienoto Valstu pirmo atombumbu bija informēts krietni ātrāk par pašu toreizējo vice-prezidentu H. Trūmenu, pateicoties zinātniekam Klausam Fuksam, kas atombumbas radīšanas noslēpumus izpaudа Pad. Savienībai jau 1943. gadā. Spiegs Fukss tikai pagājušajā gadā tika izlaists no cietuma. Prātā nāk arī Aldžers Hiss, kas bija viens no daudzajiem Padoju spiegiem šinī kontinentā.

Ļoti „dzīvu interesi" par ASV rakešu attīstību vienmēr izrādījušas Padomju zemūdenes, kas manītas Atlantijas okeana dienvidos laikā, kad ASV rakešu speciālisti eksperimentēja ar starpplanētu konu, kas nesadedzis atgriezās atpakaļ uz zemes. Šo konu vēl citīgi meklēja krievu zemūdenes, bet bez panākumiem. Tikai pirms trim nedēļām kāds Padomju „trālers" bija pietuvojies ASV zemūdenei „George Washington" tieši tādā laikā, kad ar zemūdenes palīdzību notika slepenu raķešu izmēģinājumi apakš ūdens.

Pirms pāris mēnešiem atkal kāds „zvejas trāleris" bija pārvīvis transatlantisko telefona kabeli Ņūfaundlendas tuvumā Kad NATO ietvaros notika Rietumu militārie manevri Vidusjūras joslā, krievu dzēta izņicinātāji fotografēja kuģus no 35.00 pēdu augstuma. ASV 6. flotes admirālis R. Brauns bija pamanījis nelūgtos viesus, un deva pavēli tiem uzbrukt, bet krievu dzēti ar 600 jūdžu lielu stundas ātrumu izbēga no amerikāņu izņicinātājiem. Ļoti dzīvā atmiņā daudziem amerikāņiem ir gadījums pirms pāris gadiem, kad valsts drošības dienesta ierēdni Ņujorkā apcietināja Rudolfu Ivanovišu Ābelu, kas uzdevies par mākslinieku. Viņa „studijā" atrastas daudzas lietas, kuŗām bijis pavisam mazs sakars ar mākslu, kā piem. īsviļņu raidītājs, kodi, foto piederumi un mikrofilmas. ASV augstākā tiesa pēc tam piesprieda Ābelam 30 gadu cietuma sodu. Visaugstāko sodu (t.i. nāves sodu) saņēma E. Rosenbergs par atomnoslēpumu izpaušanu Padomju Savienībai.

Kanadiešiem vislabāk atmiņā būs palicis kāds vīrs, vienmēr ar spilvendrānu galvā. Šis vīrs ir Igors Guzenko, bijušais krievu sūtniecības darbinieks Otavā, kas 1945. gada septembrī atklāja komūnistu spiegu tīklu Kanadā. Visi šie fakti liecina, ka Padomju Savienība jau gadiem ilgi ir nodarbojusies ar spiegošanu, tādēļ nebrīnīsimies, ka arī Amerikai kādreiz rodas vajadzība „iemest aci" aizliegtā territorijā, vienīgi lai pārliecinātos, kādā veidā tad īsti notiek Padomju Savienības „atbrunošanās." EGO

PLOSTNIEKU STILĀ

Kad neatkarīgās Latvijas laikmetā lejup pa Daugavu Rīgā ieslīdēja plosti, bieži vien tos cauri krāčēm garajā braucienā izvadīja krievu tautības plostnieki. Kad tie izkāpa kraštā un apkampās ar pudeļiti, tad klausītājiem svila ausis un kļuva neērti dzirdot, kādā „stilā" trieca krievu plostnieki. Mēs nezinām, kāda stila valodu tagad lieto sarkanie „korniķi," bet varam itin labi iedomāties, ka nekādu pārmaiņu uz labo pusi nevarētu būt. Tas pats par sevi saprotams, pazīstot krievu iedabu. Bet viņi saka, ka komūnisma varas laikā daudz kas mainījies uz pozitīvo pusi arī šinī ziņā. Vai tam tiešām — ir jautājums ar neskaidru atbildi. Varbūt tautas rakstura iezīmējies kaut kas eiropeīskāks — kas to lai pasaka. Bet vienu gan varam liecināt — krievu diplomātiskā valoda nav diezcik pacēlusies augstāk par „korņika" aizskarošo mēli un rupjībām. Tas, ko šīs dienās Hrušteviskais Chruščevs izteica Maskavā par viceprezidentu Niksonu, absolūti neatbilst diplomāta valodai, kādu lieto starptautiskās attiekšmes kārtojot.

Komūnisma valsts, kas celta uz upuru kalniem, ciešanām un mokām, pastāv vairāk nekā 40 gadu, bet šai laikā tajā nav varējis izveidoties eiropisks diplomātiskās valodas stils un solida peeja lietu izkārtojumā. Sakaitītais Chruščevs, nojauzdams, ka galotņu konferencē viņu sagaidīs civilizētās pasaules izprasti, vienprātīgi atziti un taisnīgi priekšlikumi, šķiet, vairs nevalda uz jautājumu, kas tiks rādīts, atbild tikai: „Brauciet skatīties, tad redzēsit!" Taču izdevies noskaidrot, ka iespējama Jāņa ierašanās, jājot uz zirga, kā tas dažkārt esot noticis arī sirmā senatnē.

Uzvedumā dziesmas skandēs Dainas kora, sieviešu dubultkvarteta Līga un Sv. Jāņa draudzes kora dziedātāji. Solisti būs: Vera Volkova, Aleksandrs Kalniņš un Alberts Vītols.

Rīkotāji sagaida līgotājus gan no tuvienes, gan tālienes; Saulaines territorija ir pietiekami plaša to uzņemšanai. Bez telpām, ko īrēs Sulaines ēkās, tiks uzceltas arī pāris desmit teltis, viesu vajadzībām. Pavasara ūdeņi šogad gādājuši par to, lai malka ugunskuriem būtu bagātīgā krājumā.

L.

JĀŅU VAKARS SAULAINĒ

Birutaj Senkevičai un režisoram F. Lintiņam ir lieli nopelni tādu uzvedumu noorganizēšanā, kas ātrāk vai vēlāk sāk atgriezties pie mūsu tautas. Tā bija arī ar Vidzemes Jāņu vakaru, kas tika rādīts, atbilstoši laikmetīgā gaumei, ar visām tā vājībām un trūkumiem. Tāpēc Jāņu vakaru Saulainē, sestdien, 25. jūnijā, vajadzētu apmeklēt ikvienam, kam tuvi mūsu tautas tradicijas un kas vēlas redzēt, kā tās var izmantot mūsdienu skatuves mākslā.

Scenārija autore, režisors un Saulaines pārvaldes priekšnieks E. Buka jau divi reizes ieradušies Saulainē, lai izraudzītu uzveduma vietu un dotu norādījumus uzvedumam veicamiem priekšdarbiem.

Par uzveduma saturu B. Senkeviča noslēpumaini klusē, un

Centīgas tautietes

Dzintra Opse, kas studē ties-lietas Berkelejas universitātē Kalifornijā, šinī vasarā strādās pie slavenā Holivūdas advokāta J. Gieslera, kas vairākkārt ar lieliem panākumiem aizstāvējis slavenākos Holivūdas filmaktieŗus, kad tiem bijis jāstājas tiesas priekšā. Dzintra pēc studiju beigšanas iecerējusi ar laiku atvērt savu patstāvīgu biroju.

Viņas māsa Rasma šogad studiju nolūkos dosies uz Eiropu. Par savu ceļojumu Rasma izsakās: „Izlidošu 18. jūnijā no Ņujorkas uz Franciju. Pirmās astoņas nedēļas pavadīšu Besansonā, kas ir ļoti tuvu Šveices robežai. Šajā pilsētiņā klausīšos lekcijas universitātē; tās notiks bijušā klosterī. Nedēļas nogalēs paredzēti izbraukumi uz citām Francijas provincēm, kā arī uz Šveici." Rasmas maršruts vēl ietver Parizi (4 dienas) un Pireneju kalnus.

— š.

LNAK CENTRĀLĀS BIBLIOTĒKAS KANADĀ

Aicinājums lasītājiem atdot atpakaļ bibliotēkai grāmatas

Moto: Bites ziedoš medu salasa: Tā no grāmatām nāk gudrība. Vecais Stenders (1714.-1796.)

Kā zemesrūķis — arājs rudenī, pēc ražas ievākšanas savos „ozola" apcirkņos vērtē savu pūliņu un cerību panākumus, tā trimā izklīdušie tautieši, skolas, internāti, bibliotēkas un dažādi citi kultūrāli - sabiedriski iestādījumi pēc „Draudzīgā aicinājuma" apskata grāmatu plauktus un skapjus un priecājas par jaunām dažāda satura dāvinātajām grāmatām; priecājas par skaistajām gleznām pie sienām, kuŗas ienesušas telpā pavasarīgo sajūtu, vasarīgo smaržu, rudenīgo briedumu un ziemas pasakainās kristallpiliņ . . . Uzskatot kuplo, no atvērtām sirdīm un atvērtiem naudas makiem nākošo dolaru kaudzi, laimīgā īpašnieka spārnotā fantazija jau iecerējusi, kādas jaunas, vērtīga satura grāmatas par šo summu iegādās; grāmatas, kuŗas ne tikai papildina esošo krājumu, bet tādas, no kuŗām gūs pats personīgi un sabiedrībai dos gan nopietnus zinātniskus rakstus, gan vieglu, patīkamu daiļliteratūru gara atpūtai. Tā — un ne citādi!

Bet šo rindu rakstītājam liekas, ka šādu laimīgu mātesmeitu vai princešu trimdas apstākļos gan ir ļoti maz. Varbūt — pat nav nemaz.

Šīs laimīgās mātesmeitas un burvīgās princeses dzīvo tikai vairs sirmā vecthēiņa un tikpat sirmās veemāmiņas atmiņās un fantazijā, trimdā cieš bārenīte.

Bārenīte ir arī Latviešu nacionālās apvienības Centrālā bibliotēka Kanadā. Apvienība uzņēmusies gādāt par daudziem sērdienīšiem, kāpēc ir spiesta iespējamību robežās viņiem palīdzēt ar nieciņu materiālu pabalstu. Centrālai bibliotēkai regulāri saņemot LNAK materiālo pabalstu, impulsīvi paceļas arī tās morālais potenciāls, kas dod ticību gaišākai, laimīgākai nākotnei.

Kā parasti, arī šogad Draudzīgais aicinājums, par ko tik daudz laika ir tērēts, tik daudz rakstīts, tik daudz spriests un runāts, Centrālai bibliotēkai nav devis no torontiešiem ne vienu vienīgu grāmatu. Bet — tā ir parasta lieta!

Tikpat parasta un veca lieta ir arī tā, ka kāds patriots aiz trejdeviņiem kalniem un lejām ar siltu sirdi un cēlu žestu allaž, gandrīz regulāri, atceras Draudzīgo aicinājumu un līdz ar to LNAK Centrālo bibliotēku. Šī siltā sirds ir grāmatu apgāda „Tilts" īpašnieks Hugo Skrastiņš, kas dāvinājis Centr. bibliotēkai trīs — kā satura, tā cenas ziņā — vērtīgas grāmatas. Par dāvanām pateicas LNAK valde, Centrālā bibliotēka, lasītāju saime un bibliotēkas pārzinis, paliekot cerībā, ka arī nākotnē H. Skrastiņš mūs atcerēsies.

Lai man piedod visi LNAK Centrālās bibliotēkas labvēļi, draugi un pabalstītāji, kuŗi ir aktīvi piedalījušies mūsu bibliotēkas celšanā, ja tomēr apstājos it sevišķi pie kādas personības, kuŗa man atstājusi paliekošas, neizdziestošas atmiņas. Šī personība, kas konsekventi gadiem ilgi Centrālajai bibliotēkai ir regulāri ziedojusi Draudzīgā aicinājuma gadījumā, ir **vecais kalpakietis Jānis Dreimanis,** kuŗš slēdzis savas acis uz mūžu un nogājis pie senčiem jau pirms gada. Vēl beidzamos gados, dažādu slimību vajāts, tātad nestrādādams un arī nepelnīdams, pat saistīts pie gultas, vecais kalpakietis nosūtīja Centrālai bibliotēkai divas vērtīga satura grāmatas.

Ir nepatikami, ja bibliotēkas lasītāju pulciņš dažādu apstākļu dēļ sarūk uz kādu laiciņu, bet sirds smeldz, ja bibliotēkas grāmatu lasītāji-jas šķīras uz „nekad neredzēšanos!" Pagājušo gadu, kā jau minēts, šķīrās kalpakietis J. Dreimanis, šogad Daugavas Vanadze Emma Priede-Birzgale, centīgā bibliotēkas lasītāja un grāmatu cienītāja. Dienu steigā, varbūt, nepamanits ir „pārcēlies uz aizsauli" viens otrs bibliotēkas klients. Lai viņiem salda dusa!

Pēc visa nupat sacītā ir grūti iedomāties par lietām, kuŗas sirdi sacej ļgnumu: **kāpēc no gada gadā, uz vairākiem uzaicinājumiem presē, tāpat korespondences veidā neviens no aicinātiem, LNAK Centrālās bibliotēkas grāmatu ņēmējiem - lasītājiem, kuŗi pat gadiem ilgi nav atnesuši atpakaļ bibliotēkas grāmatas?!** Jāsecina, šiem laudīm nav dvēseles ļgnuma! Viņiem allaž laika ir gana, lai izbraukātu plašus apgabalus, bet neatliek brītiņa, lai dzīvoklī paraudzītos pēc gadiem ilgi neatdotas bibliotēkas grāmatas. Un, varbūt, tieši šo grāmatu bibliotēkai bija dāvinājis kāds aizrautīgs, slims, nevarīgs vecs kalpakietis . . .

Laikmetīgā parādība ir tā, ka, salīdzinot ar agrāko bibliotēkas grāmatu lasītāju skaitu, grāmatu draugu pulciņš ar katru brīdi top mazāks. Bieži vien, parastajās stundās nākas pakalpot pāris klientiem no Toronto dzīvojošiem apm. 8.000 trimdiniekiem-latviešiem. Pat šī gada „Draudzības" dienās, kad visās vietās, kā: presē, skolās, baznīcās dažādās sapulcēs . . . galvenā tema bija: dedzīgi uzaicinājumi, lai saglābtu un saglabātu tautību, valodu, tautas paražas, sargātu tēvu tikumus, senču tradicijas, — pat tanī brīdī nepacēlās bibliotēkas grāmatu lasītāju pulciņš.

Redzot mūsu trimdas bibliotēkas, kuŗu grāmatas novietotas vai nu dažos plauktos, vai kādā skapī, un salīdzinot ar sveštautiešu bibliotēku plašajiem apartamentiem ar daudz tūkstošiem grāmatu, smeldz skumjas, žēlums, sāpes, kauns . . . Bet — mēs esam maza tauta un tagad turklāt klīstam svešniecības ceļos. Mēs būsim tīcībā un gārā stipri, ja stipra būs mūsu griba pārciest līkteņīgos sitienus un būs cenšanās izaugt garīgi lielīem.

Neapmierināsimies tikai un neaizrausimies tikai atsevišķos gadījumos ar frāmatu dāvināšanu, bet, līdztekus tam, lasīsim arī paši grāmatas, sekodami Vecā Stendera aicinājumam un mūsu tautas Atmodas laika darbinieku skubinājumam, bet, galvenais, saprazdami tagadējo bridi, kā:

Tam vien prieki gavilē,
Visā plašā pasaulē,
Kas ar prātu dedzīgu
Cenšas uzkrāt gudrību!

(Fr. Brīvzemnieks).

Cienīsim, mīlosim un lasīsim grāmatas!

Arturs Ezergailis,
LNAK Centrālās bibliotēkas pārzinis.

VIENS CENTS...

Mums ir pazīstami dziesmas vārdi: „Ja ikviens tik zemē sētu vienu graudu veselu, kas gan izskaitīt tad spētu zelta kviešu krājumu." Šīs dziesmas vārdus var attiecināt gandrīz uz katru sabiedrisku darbu arī vēl šodien.

Austrumu ev.-lūt. draudzes pēdējā sapulcē draudzes padomes loceklis E. Preiss nāca ar priekšlikumu ziedot katru dienu vienu centu latviešu skolai, lai tā ar sekmēm varētu turpināt savu svētīgo darbu. Lieki še būtu uzkavētiešu detaļās pie latviešu skolas lielās nozīmes tautas saglabāšanai svešumā, bet varētu tikai minēt, ka pašreiz latviešu skolas jautājums ir atkal aktuāls sakarā ar atdzīvināto Latviešu nama projektu. Latviešu skolas bērnu vecāku padome ir iedzīvinājusi skolas telpu jautājumu, vācot no bērnu vecākiem ziedojumus skolas nama iegādei un, pēc ievāktām ziņām, šī akcija ir jau devusi teicamus rezultātus. Tomēr šai akcijā vajadzētu piedalīties arī pārējiem latviešiem, lai savāktā summa būtu iespaidīgāka un lai līdz ar to skola varētu sev iekārot stāvokli viena vai otra veida jautājuma izšķiršanā telpu ziņā.

Ja realizētos latviešu nama ideja, tad, pēc vienas variācijas, šis nams tiktu celts vai iegūts no organizāciju kopējiem līdzekļiem un atsevišķu tautiešu līdzekļiem akciju veidā. Katrā gadījumā dalībnieka summas lielums, organizācijas vai privātā, noteiks arī līdzrunāšanu nama izmantošanā. Tā kā arī latviešu skola varētu būt, kas būtu loģiski, šī latviešu nama līdzipašnieku, tad, saprotams, būtu vēlams, lai skolas financiālā daļa latviešu namā būtu ieguldīta iespaidīgāka.

Šādā garā E. Preisa ierosinājums pilnsapulcē tika debatēts nākošā Ausrumu draudzes padomes sēdē, kur nolēma, ka „1 centa" akcija reālizējama starp draudzes locekļiem, uzaicinot pievienoties arī citas latviešu organizācijas. Ja LNAK atzītu šo ideju par labu, tad būtu vēlams, lai tā uzņemtos protektorātu par minēto akciju. Viens cents dienā lai tiktu ieskaitīts kā simboliskš atrisinājums līdzekļu praktiskai vākšanai vai ziedojuma lieluma noteikšanai.

Ja no Toronto dzīvojošiem latviešiem tikai 5000 iesaistītos šai skolas akcijā un ja katrs ziedotu tikai vienu centu dienā, neieskaitot svētdienas, tad katra „grauds" būtu vērts $3,- vai par visiem kopā $15.000,- vienā gadā.

O.D.

14. jūnija sarīkojums Hamiltonā

Hamiltonas Baltiešu Federācija viemēr centusies 14. jūniju atzīmēt mazliet iespaidīgāk, nekā tas tiek darīts citās latviešu novietnēs. Tā vairākus gadus no vietas Hamiltonā notika 14. jūnija demonstrācijas gājiens Hamiltonas ielās, kas pievērsa lielu uzmanību kanadiešu sabiedrībā un tika atzīmēts vietējos laikrakstos un radiofonos. Šogad, kad Hamiltonas Baltiešu federācijas vadībā ir atkal latvieši un priekšsēdis ir Hamiltonas DV pr-ks Valdis Tuklers, šis sarīkojums izplānots mazliet savādāk nekā iepriekšējos gados: ar motorkādi, kurā piedalīsies visu tautību pārstāvji ar karogiem, tautu meitām un pretkomūnistiskiem saukļiem. Motorkāde sākšies Hamiltonas lielākajā iepirkšanās centrā Barton un Kenilworth ielu krustojumā, un virzīsies cauri visai pilsētai uz igauņu farmu Gvelfas tuvumā, kur notiks sapulce ar viesi-runātāju Ronu Gostiku, tautību pārstāvju runām, vainagu nolikšanu pie igauņu kritušo un aizvesto piemiņekļa, un ar sekojošu koncertu, kuŗā piedalīsies visu tautību kori. Pulcēšanās izbraucienam pl. 10.00 bet izbraukšana pl. 10.30.

Sarīkojums ar motorkādi notiks svētdien, 12. jūnijā. Tuvākas ziņas par izbrauciena sakumu un maršrutu uz igauņu farmu sekos.

Būsim visi klāt, šoreiz ar saviem automobiļiem, šai nozīmīgajā sarīkojumā.

Baltiešu federācija Hamiltonā

Savienotas VALSTĪS

ŅUJORKA

⊙ Bruno Skultes simfoniskās poēmas „Daugava" pirmatskaņojums notiks 21. maijā, pl. 7.30, Community Church of New York telpās, 40 E. 35-th St., Manhetenā. Darbam par pamatu ņemts J. Raiņa teksts Tonijas Kalves sakārtojumā un to koncerta veidā sniegs Ņujorkas ev.-lut. draudzes. Nubransvikas jaukts koris un DV vīru koris autora vadībā. Koncertā piedalās Ženija Bērzkalne (soprāns), Elija Druva (alts), Adrienne Nāruna (mecosprāns), Mirdza Piekalnīte (alts), Fannija Viksne (soprāns), Visvaldis Gedulis (baritons), Alberts Vēciņš (tenors), Tonija Kalve (teicēja). Pie ērģelēm A. Francs. Apvienotie koŗi ar šo priekšnesumu atzīmē savu 10 gadu darbību dirigenta B. Skultes vadībā.

MINNEAPOLE, MINN.

⊙ Apspiesto tautu padome, kas apvieno baltiešus, ukraiņus, unģārus un citas nacionālas grupas, kuŗas priekšsēdis ir latvietis Dundurs, pirms virsotņu konferences noorganizēja vēstuļu rakstīšanu Kongresa locekļiem. Apspiesto tautu nedēļas laikā padome 23. jūlijā rīko plašāku sanāksmi Minneapolē. Galvenie runātāji būs Kongresa loceklis V. Džads (Judd) un Minneapoles pilsētas galva K. Pitersons. Sarīkojumā piedalās arī amerikāņu veterānu organizācija, kas dos savu 50 cilvēku lielo orķestri.

CEĻA VĀRDI

Dzīve ir laba, ja to labi izlieto. Ernests Renans.

☆

Darbs pasargā cilvēku no trīs lieliem ļaunumiem: garlaicības, netikuma un trūkuma. Voltērs.

☆

Istais ceļš atvieglināt savas nepatikšanas ir mazināt citu grūtības. Mentenona.

☆

Būsim laipni, ja mēs vēlamies, lai citi mūs pažēlotu. Pjērs Lotī.

★

Iedvēsma nāk, ik dienas strādājot. Šarls Bodlērs.

„DZIRKSTELES" ROSĪGIE JAUNIEŠI

Režisora Puķes vadībā Niagaras jauniešu pulciņš „Dzirkstele" rosīgi gatavojas savam lielākajam sarīkojumam — teātŗa izrādei — R. Blaumaņa „Zagļi", ko kuplinās ar skaistām dziesmām — I. Ragelsones (jaunatnes svētku pirmās vietas ieguvēju akordeona spēlē) akordeona pavadījumā. Izrāde notiks 4. jūnijā St. Katarīnēs, slovaku zālē, Welland un Page ielu stūrī. Attēlā redzams otrā cēliena beigu skats. No kreisās: A. Skalde, R. Sakara, G. Kolesnikovs, R. Skalde, J. Baltais, P. Šteinbachs un D. Šteinbacha.. Sēž režisors Puķe. Foto: B. Savickis.

NO OGĻRAKTUVĒM KLOSTERKALNĀ

ARNOLDA APSES VESTULE LATVIJAI AMERIKĀ NO FRANCIJAS

Pēc gūsta Zēdelgemā, 1948 gadā kļuvu ogļracis Francijā.

1949. gadā mēnešiem ilgi strādāju katru otro dienu 12 stundas, katru otro dienu 16 stundas un mēnesī arī trīs svētdienas. Tā biju kļuvis raktuves rekordists. Vēlāk biju grupas vadītājs, vēl vēlāk kādas komplicētas elektriskās mašīnas vadītājs, bet pēc pieciem gadiem biju uzticības persona atbildīgā darbā: no dažādām firmām pieņēmu veselas vilcienu kravas — raktuvēm vajadzīgos kokmateriālus.

Reiz pārskatīju humora dēļ uzglabātos algas aprēķinus, un tad — viens pats un skaidrā prātā — smējos, jo redzēju, ka esmu bijis „miljonārs", un tomēr arvien biju naudas badā. Bija latvieši, kuŗi gadu pēc gada strādāja apkšzemē tieši pie ogļu rakšanas un pelnīja krietni vairāk kā es, tātad viņi bija bijuši vēl lielāki „miljonāri" . . . Bet, kas vēlāk izceļoja uz ASV vai Kanadu, tie tagad atceras Franciju kā divainu zemi, kur bija daudz darba, daudz naudas un — daudz rūpju kā sagaidīt nākamo algas dienu. Tie, kas palika un jau 12 gadu strādā raktuvēs ir priecīgi, ja jau spējuši izmaksāt uz nomaksu pirktās mēbeles un iegādāties divriteni vai motociklu. Auto vai māju nav nevienam. Miljonus apēd fantastiskā dzīves dārdzība. Franči savas mājas nespēj savest kārtībā. Viņi jau gadiem ilgi padevušies visbistamākajam azartam — kara spēlēm — un arvien zaudē. Bet preču cenas kāpj pa skaitļu trepēm arvien augstāk, kāpj līdz pat šai dienai.

Es nenopirku ne divriteni, ne motociklu, bet gāju kājām un piemaksāju un vēlreiz piemaksāju latviešu sabiedriskajiem pasākumiem. Ir divaini, ka prātīgie cilvēki par pustrakajiem tā kā smaida, bet viņus tomēr meklē un arī atrod. Ja tā nebūtu, tad es nebūtu dibinājis Francijas latviešu biedrību un nebūtu kļuvis tās „prezidents". Korrespondences lietuvēns. Sēdes. Projekti. Domstarpības. Līdzekļu trūkums. 1956. gadā biju laimīgs, ka varēju atļauties 2-3 stundas gulēt.

1956. gada rudenī, pēc ilgas cīņas ar ārstiem tomēr kapitulēju. Nenokļuvu gūstekņu nometnē, bet sanatorijā, tepat Vogēzos, vienu kilometru no Nonnenburgas. Pavadraksts: Pārstrādājies, augsts asinspiediens, apdraudētas plaušas; nepieciešama dzīves veida pārmaiņa un ilgāka atpūta. Sanatorijas ārsts Dr. P. Merklens (dzejnieks, pazīst Latviju, ļoti interesējas par mūsu vēsturi, mākslu un rakstniecību, dziļi izprot bēgļu likteni) deva man pilnīgu brīvību. Varēju ne vien pilnīgā mierā „pārvērtēt vērtības", bet arī atkal sameklēt savvaļā aizklīdušo Pegazu.

Sanatoriju atstāju pagājušā gada martā, un šogad esmu šeit, Klosterkalnā, augstu pār apkārtējiem ciemiem. Te tiešām reiz bijis mūķeņu klosteris. Cellēs un gaiteņos tagad raud un smejas vējš, caur klona saplaisājušām akmens plāksnēm aug zāle un ķeburaiņi kociņi. Dzīvoju mājā, kur reiz bijis priestera miteklis. Vēlāk māja pārgājusi kādas zemnieku dzimtas īpašumā. Šī dzimta tagad izklīdusi, pašreizējais īpašnieks pēc sievas nāves māju pametis ar visu iekārtu un tagad dzīvo kādā ciemā dziļi ielejā. Nonnenburga izmirst, tādēļ māju ar augļu un sakņu dārzu un vairākiem hektariem zemes būtu iespējams lēti nopirkt. Ja es to spētu, tad divas lietas man būtu nodrošinātas: dienišķā maize un miers rakstīšanai.

Nonnenburgā ir elektriskā strāva, bet nav neviena veikala. Reizi nedēļā kalnā uzbrauc veikals — autobuss, gan tikai vasarā. Ziemu klinšainais ceļš ir aizsnidzis: tad cilvēki brien uz ieleju ciemiem un visu vajadzīgo velk kalnā ragaviņām vai nes mugursomās. Klosterkalnā dzīvo trīs kalnu zemnieku ģimenes, divi vecīši — brālis un māsa, un divi vientuļi vīri: viens malu mednieks un viens gan laikam nekur nederīgs dzejnieks, jo viņš savām grāmatām nevar atrast izdevēju . . .

Vasarā Klosterkalnā brāzmo skanīgi vēji, nekad līdz kalna virsotnei neuzkāpj migla vai ieleju tveice. Naktīs mežainās kalnu virsotnes top melnas, bet klintis viz baltas — augstu pret zvaigznēm kā pārlaicīgi milži. Ķiršu un ābeļu dārzi klusē, cilšalku. Tā ir klusa kā svētuma dvesma dievnamā. Tā ir Mūžības elpa.

Ziemu nedēļām ilgi bazūnē un ērģelē vētra. Pie durvīm un logiem klauvē sniegputenis, skarbs kā likteņis. Bet tad kādu nakti mani pamodina klusums. Prāts saprot, ka apklususas tikai vētras ērģeles, bet sirdij nav miera: liekas, ka kaut kas noticis. Jā, tiešām, jo pie manis viesos atnākusi Vientulība, tik visvarena, ka es jūtos puteklis. Šīs naktis ir saltas un zvaigžņainas. Egles un priedes apsnigušas. Kalni apsnigušī. Debesu kalnā, kas ir augstāks par visiem kalniem, stāv mēness. Arī vientuļš. Tikai puteklis uz paklāja Mūžības katedrālē.

Ziemas klusajās dienās sniegs tā mirdz, ka sāp acis. Gaiss vizuļo un san. Majestātei Saulei ir labs prāts, viņa smaida, un cilvēki top brūni kā jūlija svelmē.

Pavasaris šogad Vogēzos uzkāpa strauji un steidzīgi, laikam tādēļ bija tik sakarsis. Ķirši jau noziedējuši, zied ābeles un ceriņi. Sakņudārzos jau lieli salāti un sīpolu loki. Meži pilnīgi salapojuši un kāds kaimiņš jau aizvakar plāva pirmo sienu. Šodien sniga. Plavās sniegā zied pienenes. Ābeles un ceriņi piesnigušī un — zied. Ticu, ka rīt līs lietus. Tad būs dažas karstas dienas. Ziedēs rozes. Tad atkal snigs sniegs, un, varbūt snigs vēlreiz, pirms Vogēzos uzkāps vasara.

A. Apse.

Metropolitena operas viesizrādes Toronto šogad ilgs no 30. maija līdz 14. jūnijam. Traviatas izrādē dziedēsim arī jauno apdāvināto dziedoni Terēzu Stratas, kas dziedās Anninas lomu. Uzņēmumā aina no Traviatas un T. Stratas.

ORIENTĀCIJAS PLĀNS

Plānā norādīts (no Nr. 1 — Nr. 11), kur Toronto pilsētā atrodas DV svētku sarīkojumu vietas un kā 28. un 29. maijā turp vislabāk nokļūt.

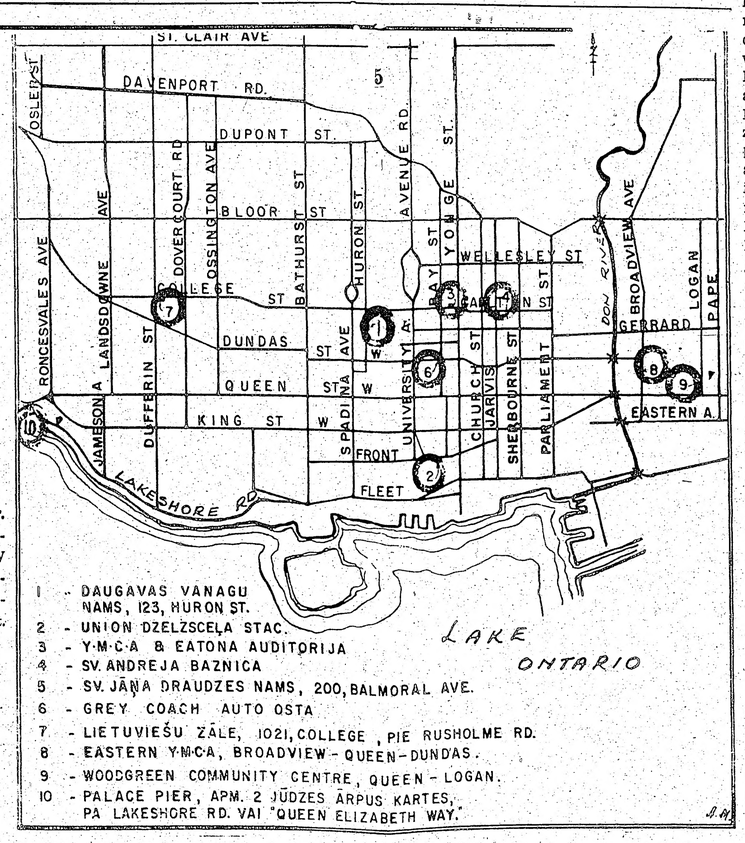

VĀCIEŠI PRET TACITU

Kā zināms, senais romiešu vēsturnieks Tacits, kas — mums par lielu gandarījumu — ir veltījis dažas atzinīgas rindas mūsu priekštečiem aistiem, par senajiem ģermāņiem savos rakstos ir atstājis diezgan neglaimojošas liecības, kuŗas pa laikam ir tīri netikamas arī tagadējiem vāciešiem. Tā savā plašajā darbā „Germania" senais vēsturnieks cita starpā raksta, ka ģermāņi nedzīvojuši pilsētās un arī par citām slēgtām apmetnēm tie nekā nevēlējušies zināt. Savus ciemus viņi neķūvējuši pēc romiešu paraugiem, tajos nav bijis ielu un vispār nekādas plānveidības. Ģermāņi esōt dzīvojuši izraktās bedrēs, kuŗas tad no virsas noseguši ar biezu mēslu kārtu, lai tā paglābtos no ziemas sala u.t.t.

Lai šis Tacita liecības padarītu par „dzeju" vācu vēsturnieki pagājušajos gados dienvidos no Berlīnes (pie Rudovas) ir izdarījuši plašus izrakumus, atklājot seno ģermāņu apmetni — ciemu no 1 - 3. g. s. pēc Kr. Šo apmetni esot apdzīvojuši Elbas ģermāņi — Semnoneni. Cita starpā šie izrakumi rādot, ka Tacits visu slikto par ģermāņiem esot „sadzejojis," jo izrakumos esot atklātas plānveidīgas ielas un kārtīgu ēku pamati. Dažas ēkas, kā to rādot pamati, esot bijušas 5 reiz 10 metru lielas, un esot kontatējams, ka zem viena jumta esot atradušās dzīvojamās telpas un kūtis. Citas ēkas, kuŗu pamatu izmēri esot 3 reiz 4 vai 2 reiz 3 metri, cik vērojams, esot bijušas drusku ieraktas zemē, bet tās laikam esot bijušas saimniecību ēkas vai darbnīcas. Izrakumi norādot, ka Rudovā esot bijušas vērptuves un austuves. Katrā ziņā Berlīnes — Rudovas izrakumi papildinot senākus izrakumus Brandenburgā un citur un apliecinot, ka ģermāņiem Tacita laikos esot jau bijušas plānveidīgas apmetnes un ciemi.

IEVĒROJAMA PROTESTANTU RAKSTNIEKA TRAĢĒDIJA

Ar vizsrakstu „Tavu spārnu ēnā" 1956. gadā atklātībā parādījās vācu protestantu rakstnieka Jochena Klepera dienas grāmata (Jochen Klepper. Unter dem Schatten deiner Flügel). kas aptver laika sprīdi no 1932. gada 29. marta līdz 1942. gada 10. decembrim, kad autors kopā ar sievu un pameitu izbeidza savu dzīvi pašnāvībā.

Šī vairāk kā 1000 lappušu biezā grāmata ir ievērības cienīga un ieteicama ikvienam nopietnam un iecietīgam lasītājam vairāku iemeslu dēļ. Tā ir vēstures avots augšā minētajam laikam sprīdim. Koncentrētā veidā tur atspoguļojas ne tikai autora un viņa ģimenes traģēdija, bet arī šī laika sabiedriskā, politiskā, mākslas un baznīcas dzīve un daudzu cilvēku likteņi. Bet tā nav tikai Vācijas vēsture vien. Vērīgs lasītājs jūt, ka grāmata ir apsūdzība ne tikai kādam politiskam režīmam, kam nelaimīgs gadījums palīdzējis tikt pie stūres, bet cilvēka laipnībai, pašdievināšanai. Pie tam šiem. Mēs esam pārāk egocentriski un allaž riņķojam tikai ap sevi, ap savu likteni. Kas notiek vai notiecis ar citiem, tas mūs nesaviļņo un neizraisa nekādu dziļāku pārdomu. — Klepera piezīmes ir piesātinātas ciešanām. Ik lappusē mēs sastopamies ar tām. Personīgās ciešanas — konflikts ar vecākiem, kas visu mūžu nemitējās sāpēt, neveiksmes dzīves eksistences cīņā, sāpīgā apziņa, ka viņam no miļotās sievas nekad nebūs bērna, kuŗa viņš tik neizsakāmi ilgojas, ka, pat redzot kādu dzīvnieku ar saviem mazuļiem, viņa sirds sažņaudzās sāpēs, un beidzot nespēja novērst katastrofu no miļotās ģimenes. Vācijas dziļāko personību ciešanas, kas ar šausmām vēro, kā naciķu smagie zābaki samin visu garīgo un cilvēcīgo un „dzejnieku un domātāju" tautu pārvērš par „tiesnešu un benžu" tautu.

. . . Klepers par visu to raksta mierīgi, bez patosa, bez liekvārdības, un varbūt tieši tāpēc viņa grāmata rada tik spēcīgu iespaidu.

Jochens Klepers dzimis 1903. g. 22. martā Lejassilēzijā kā Beutenes evaņģeliskā mācītāja vecākais dēls. Arī viņš pats sāka Breslavā studēt teoloģiju, bet pārtrauca studijas, jo jutās aicināts rakstniecībai. Šis apstāklis un viņa laulība ar 13 gadus vecāku žīdieti, atraitni, kam bija divas meitas no pirmās laulības, noveda pie sāpīga lūzuma ar tēva māju, un šis apstāklis lika viņam ciest visu mūžu.

Pēc laulībām Jochens Klepers dodas vispirms viens pats uz Berlīni nodibināt savai dzīvei eksistences iespējas. Pēc kāda laika viņam sekoja arī sieva. Viņa bija ļoti turīga, un Kleperam pirmos gadus bija jāpārtiek no viņas līdzekļiem, ko viņš izjuta kā sāpīgu iekšēju pazemojumu. Vēlāk viņam izdevās atrast vietu radiofonā, bet ar to saistītā drudžainā steiga bija nepanesama viņa iecerīgajam raksturam. Pēc Hitlera nākšanas pie varas viņu atlaida viņa žīdiskās sievas dēļ. Pēc kāda laika viņš dabū nenozīmīgu vietu Ullšteina apgādā, bet pēc diviem gadiem viņu atlaiž arī no turienes augstāk minētā iemesla dēļ. Viņš mēģina tikt filmā, bet arī tur cieš neveiksmi. Beidzot Klepera talants pievērš kāda Stutgartes apgāda vadītāja uzmanību. Ar plaša vēriena avansiem viņš dod rakstniekam iespēju mierīgi strādāt pie jauna darba — romāna „Tēvs" — un, galvenais, sniedz viņam morālisko gandarījumu nedzīvot vienīgi no savas sievas līdzekļiem. 1937. gadā tiek iespiests milzīgā apmēra romāns „Tēvs," bet pāris nedēļas pēc tam Kleperi izslēdz no Rakstniecības kameras, kas tā laika apstākļos praktiski nozīmēja pilnīgu aizliegumu kaut ko iespiest. Tikai ar daudzo draugu protekciju viņš drīkst ļoti pazemojošos apstākļos strādāt tālāk, pie kam katra rinda jāiesniedz propagandas ministrijā iepriekšējai cenzūrai.

Klepera grāmatai „Tēvs" tomēr ir milzīgi panākumi, tāpat arī viņa garīgo dziesmu krājumam un dažiem mazākiem darbiem un apcerējumiem. Vācijas iejūtīgākā daļa izrāda viņam lielu atsaucību. Viņš kļūst pazīstams un iecienīts rakstnieks, arī materiāli viņš ir nodrošināts, bet — viņš nedrīkst nekur uzstāties atklāti! .

Ar sievu Kleperam ir brīnišķīga saskaņa, kas gadu no gada vēl padziļinās — par spīti lielai gadu starpībai un bērnu trūkumam, no kā viņš tik ārkārtīgi cieta. Viņa Hannija, šī „sagrautā un bēdu nomāktā sirmgalve," kā viņš pats to gulošu aplūkodams konstatē, viņam ir viss — sieva, draudzene, darba un domu biedrs, bez kuŗas viņš savu dzīvi vairs nespēj iedomāties. Viņi abi bija lieli aistēti. Savu māju viņi centās izveidot tik daiļu un mājīgu, cik vien iespējams, izrotāt to skaistām un mākslinieciskām lietām. Dienasgrāmatā jo sīki ir aprakstīts, kā bija iekārtotas istabas, kādi mākslas priekšmeti rotāja sienas, kā bija sakārtotas puķes, svečturi, dārgie un retie trauki. Ar lepnu gandarījumu viņš atzīmē ka viesi slavē viņa māju kā „skaistāko un gaumīgāko dzejnieka mītni visā Vācijā." No šiem ceļojumiem, no visām darba un dzīves grūtībām viņš allaž aplaimots atgriežas savā mājā, ar tās mieru, cildeno skaistumu, gaismu un siltumu. Šī skaistā māja viņam nozīmē vairāk nekā dzīvokli vien. Tā ir viņam gandrīz vai reliģisks simbols. Ne velti Klepera otrs lielākais darbs, ko viņš bija iecerējis, bet kas palika nepabeigts, bija „Mūžīgā māja," kur viņš gribēja attēlot Mārtiņa Lutera un Katrīnes Boras laimi pirmajā protestantiskajā mācītājmājā.

Bet virs šī skaistuma, šīs „traģiskās idilles," kā Damokla zobens karājās arvien pieaugošās žīdu apspiešanas un vajāšanas. Jau 1933. gadā tika publicēti žīdu likumi. Sākumā žīdu sievietes stāvoklis jauktā laulībā r vēl kautcik drošs, bet toties pameitām kā simtprocentīgām žīdietēm draud pastāvīgas briesmas. Īsi pirms kara sākuma viņiem izdodas vecāko meitu aizsūtīt uz ārzemēm, bet jaunākā tai laikā ir slima un tāpēc tai jāpaliek mājās. Īstenībā Klepers bija laimīgs paturēt bezgala miļo „bērnu, "savu Renerli (Renāti), ar kuŗu tam bija izveidojušās brīnumjaukas attiecības, vēl kādu laiku pie sevis.

Kara izcelšanās nozīmē katastrofu. Klepers gan vēl piedzīvo prieku, ka sieva un vēlāk arī Renerle pāriet kristīgā ticībā — nevis konjunktūras dēļ (tādai toreiz vairs nebija nozīmes), bet aiz īstas pārliecības.

Žīdu vajāšanas kļūst ar katru dienu nežēlīgākas. Sievai un pameitai pasē tiek ierakstīts Zāras vārds, pārtikas kartītes viņām top „apcirptas," tekstilijas nemaz netiek piešķirtas. Publiskās vietās parādās uzraksti: žīdiem ieeja aizliegta, tāpēc viņas vairs nedrīkst apmeklēt koncertus, jānēsā dzeltenā zvaigzne, tos piespiedu kārtā izvieto darbos, pie kam, ja darba vieta ir tuvāk par 7 klm., žīdi nedrīkst lietot publiskos satiksmes līdzekļus u.t.t.

Mazs cerības stariņš uzaust, kad Kleperi iesauc karadienestā — varbūt kareivja ģimenei neuzdrošināsies ķerties klāt, — bet pēc nepilna gada viņu demobilizē kā „armijas necienīgu" . . . Atkārtoti pieprasīto šķiršanos viņš noraida, un nu briesmu laiva vairs nav apturama. Pat tik augsti protektori, kā, piem., bij. Vācijas ķeizariene un propagandas ministrs nespēj glābt Klepera ģimeni: tai draud deportācija un gāzu kamera. Izmisušie vecāki cenšas dabūt Renātei izceļošanas atļauju uz ārzemēm. Pēc ilgiem veltīgiem pūliņiem 1942. gadā Zviedrija ir ar mieru viņu uzņemt, bet vajadzīga vēl izceļašanas atļauja no drošības policijas. Un tā nedod savu piekrišanu.

Pēdējais ieraksts dienas grāmatā:

1942. g. 10. decembris (ceturtdiena). — Pēcpusdienā es biju drošības policijā.

Tagad mēs mirsim — ak, arī tas ir Dieva ziņā.

Šonakt mēs kopīgi dosimies nāvē.

Pār mums šais pēdējās stundās stāv svētījošais Kristus tēls, kas cīnās par mums.

Varoties viņā izbeigsies mūsu dzīvē. . . .

L. S.

Latvijas Amerikā pārstāvis Hamiltonā,

JĀNIS GAILĪTIS,

12 GREEN MEADOW RD., Hamilton, Ont., tel. FU 3-7717.

MĀKSLAS IZSTĀDE DV

Pirmais sarīkojums Daugavas Izstādei piete
Vanagu organizācijas 15 gadu 13 autori, un žū
svētku atzīmēšanas virknē būs svētku Ricības
gleznu izstādes atklāšana sest- lis, izstādes c
dien, 21. maijā, pl. 3 p.p. DV na-nolds Nulitis
mā, 123 Huron ielā. Izstādi at- valdes pr. Ed. D
klās LNAK Kultūras nozares va- izstādīšanas ci
dītājs Ritvars Bregžis, un tani bus — gleznas, g
izstādīto darbu tematika skars tūras.
latviešu tautas likteņciņas un Starp mākslī
pārdzīvojumus. vuši savus dar

J. Soikāna gleznа „Kurzemes gals". Darbs
15 gadu atceres izstādē Toron

SIMTS LABĀKIE NO 150

Katru gadu ASV laikraksti „sponsorē" skolēnu mākslas darbu izstādes un godalgošanu. Bostonā to dara lielākais laikraksts „The Globe". Vietējās (Jaunanglijas apgabala) sacensībās agrākos gados piedalījušies daudz latviešu jauniešu. Visvairāk pieminētais ir Māris Platais, tāpat brāļi Bebrukārkli, Jānis Kēnigs u. c., bet neviens nebija aizkļuvis līdz labāko simtam. Parasti šajā apgabalā piedalās ap 4.000 skolēnu, no kuŗiem 175 godalgo un labākos darbus sūta uz Ņujorku — visu ASV godalgoto darbu finālsacensībām. Ņujorkas Kraislera salonā izstādīti 500 labākie darbi, un to starpā šogad ir Bruklīnas vudusskolas audzēkņa Ulža Puriņa darbs. No šī fināla 100 labākos godalgo ar federālo zelta medaļu, stipendijām un naudas balvām. Uldim Puriņam par akvareli piešķirta zelta medaļa. Latviešu jauneklis ir viens no 3 Jaunanglijas šādi godalgotajiem.

Pārspēt 149900 konkurentus, ir augsti cildināms sasniegums, žū-

(43. turpinājums)

Augusts ar patiku atlaidās mīkstajā krēs
(par spīti slāpēs kalstošajai mutei) puslīdz l
patikami atkal ap sevi redzēt normālajai dzī
domātas mēbeles, kaut vācu sikpilsoņu gaum
Kad dienu dienā nometnē bija skatītas tik za
segām pārklātās gultas un aizsegtās sienas, va
vai ar labpatiku pārlaist acis puķainajām t
citos apstākļos būtu likušas ignoties par pa
mību. Bet diezko ilgi šo pilsonisko dzīvokļa n
jūtu Augustam neatļāva izbaudīt abi pārēj
jau sākuši pārskirstīt nākamā avizes numura

Beidzot, kad raksti izspriesti un jau o
kaudzē, atbildīgākais neapmierināts konstat
mēr, man liekas, īsti piemērota raksta pirm
sei mums šoreiz nav."

Tā bija, Augusts to zināja pats, jo pirm
raksts bija palicis profesora Siliņa tintes pu
kā šodien viņš bija sevišķi dzejiski noskaņot
pēkšņajām izredzēm tikt pie balažu grāmata
ierosinājumu, pats gan lāgā neticēdams,
kollēgām to gribēs akceptēt: „Liksim pirm
kaut arī tas aiznemtu tās lielāko daļu,
rakstu par Šarlu Bodlēru. Lūdzu, kas tur p
vietām, kuŗas vispārinātas var attiecināt uz
mūsu tagadējo situāciju."

Viņš paņēma no galdā noliktās manus
dzes lapu un sāka lasīt: „Ko Bodlēram visvā
ta — bija viņa attieksmes pret savu miļāk
Pēc visām pazīmēm spriežot, šī eksotiskā dā
būs bijusi nekāds tikumības iemiesojums. Ir
tā dzejnieku gan saistīja un sajūsmināja,

TU RAKSTNIEKA
A

tkal atmam un dažiem mazākiem darbiem un apcerējumiem. Vācijas
just dziiejūtīgākā daļa izrāda viņam lielu atsaucību. Viņš kļūst pazis-
ret pašu tams un iecienīts rakstnieks, arī
a apbrimateriāli viņš ir nodrošināts, bet
pret vi— viņš nedrikst nekur uzstāties
tam vi- atklāti!
n hēro- Ar sievu Kleperam ir brīnišķīga saskaņa, kas gadu no gada
šā vārvēl padziļinās — par spīti lielai
nozīmē- gadu starpībai un bērnu trūkumam, no kā viņš tik ārkārtīgi
stus un cieta. Viņa Hannija, šī „sa-
, bet grib grautā un bēdu nomāktā sirmgalve," kā viņš pats to sulošu
dzīvot aplūkodams konstatē, viņam ir
kiem un viss — sieva, draudzene, darba
Viņš mīl un domu biedrs, bez kuras viņš
igas ko- savu dzīvi vairs nespēj iedomāties. Viņi abi bija lieli aistēti.
s un te- Savu māju viņi centās izveidot
tkus, uz- tik daiļu un mājīgu, cik vien
savu ap- iespējams, izrotāt to skaistām un
skaistiem mākslinieciskām lietām. Dienasvisa tā grāmatā jo siki ir aprakstīts, kā
unu di- bija iekārtotas istabas, kādi
savieno mākslas priekšmeti rotāja sienas,
valdzina kā bija sakārtotas puķes, svečturi, dārgie un retie trauki. Ar lep-
nas grānu gandarījumu viņš atzīmē ka
uz citu viesi slavē viņa māju kā „skaistāko un gaumīgāko dzejnieka
prāt, tas mītni visā Vācijā." No visiem
s, latvie- ceļojumiem, no visām darba un
egocent- dzīves grūtībām viņš allaž aplaimots atgriežas savā mājā, ar
tikai ap tās mieru, cildeno skaistumu,
Kas no- gaismu un siltumu. Šī skaistā
tiem, tas māja viņam nozīmē vairāk nekā
raisa ne- dzīvokli vien. Tā ir viņam gan-
— Klē- drīz vai reliģisks simbols. Ne vel-
sātinātas ti Klepera otrs lielākais darbs,
ēs sasto- ko viņš bija iecerējis, bet kas pa-
gās cieša- lika nepabeigts, bija „Mūžīgā
vecākiem, māja," kur viņš gribēja attēlot
ās sāpēt, Mārtiņa Lutera un Katrīnes Boras laimi pirmajā protestantis-
tences ci- kajā mācītājmājā.
viņam no Bet virs šī skaistuma, šīs „tra-
ebūs bēr- ģiskās idilles," kā Damokla zo-
ākāmi il- bens karājās arvien pieaugošās
ādu dzīv- žīdu apspiešanas un vajāšanas.
iem, viņa Jau 1933. gadā tika publicēti ži-
un bei- du likumi. Sākumā žīdu sievietes stāvoklis jauktā laulībā r
atastrofu vēl kautcik drošs, bet toties pa-
cijas dzi- meitām kā simtprocentīgām žīdietēm draud pastāvīgas briess, kas ar mas. Īsi pirms kara sākuma vi-
kļu smaņiem izdodas vecāko meitu aizgarīgo un sūtīt uz ārzemēm, bet jaunāko
u un do- tai laikā ir slima un tāpēc tai
par „tiess- jāpaliek mājās. Īstenībā Klepers bija laimīgs paturēt bezgala
mīļo „bērnu, "savu Renerli (Renāti), ar kuru tam bija izveidoto to rakspārsteidzošs savstarpējs bērnumjaukas attieksmes,
bez liek- vēl kādu laiku pie sevis.
ēsi tāpēc Kara izcelšanās nozīmē katas spēcīgu strofu. Klepers gan vēl piedzīvo prieku, ka sieva un vēlāk arī Re-
nis 1903. g. nerle pāriet kristīgā ticībā — kā Beu- nevis konjunktūras dēļ (tādai tāja vecā- toreiz vairs nebija nozīmes), bet
āka Bres- aiz īstas pārliecības.
bet pār- Žīdu vajāšanas kļūst ar katru
s aicinās dienu nežēlīgākas. Sievai un pa-
tāklis un meitai pasē tiek ierakstīts Zāras
us vecāku vārds, pārtikas kartītes viņām
nāti), ar kuru tam bija izveido- top „apcirptas," tekstilijas ne-
bija divas maz nētiek piešķirtas. Publiskās
jušās brīnumjaukas attieksmes, vietās parādās uzraksti: žīdiem
lības, no- ieeja aizliegta, tāpēc viņas vairs
a ar tēva nedrikst apmeklēt koncertus, jā-
s lika vi- nēsā dzeltenā zvaigzne, tos pie-
spiedu kārtā izvieto darbos, pie
s Klepers kam, ja darba vieta ir tuvāk par
ts uz Ber- 7 klm., žīdi nedrikst lietot pub-
ivei eksis- liskos satiksmes līdzekļus u.t.t.
tāda laika Mazs cerības stariņš uzausts,
Viņa bija kad Kleperi iesauc karadienestā
m pirmos — varbūt kareivja ģimenei neuz-
no viņas drošināsies ķerties klāt, — bet
ura kā sā- pēc nepilna gada viņu demobili-
jumu. Vē- zē kā „armijas necienīgu" . . .
rast vietu Atkārtoti pieprasīto šķiršanos
istītā dru- viņš noraida, un nu briesmu la-
panesama vina vairs nav apturama. Pat
uram. Pēc tik augsti protektori, kā, piem.,
varas viņu bij. Vācijas ķeizariene un pro-
sievas dēļ, pagandas ministrs nespēj glābt
abū neno- Klepera ģimeni: tai draud de-
pgādā, bet portācija un gāzu kamera. Iz-
iņu atlaiž misušie vecāki cenšas dabūt Re-
āk minētā nāti izceļošanas atļauju uz ār-
na tikt fil- zemēm. Pēc ilgiem veltīgiem pū-
neveiksmi. liņiem 1942. gadā Zviedrija ir
ts pievērš ar mieru viņu uzņemt, bet vaja-
da vadītā- dzīga vēl izceļašanas atļauja no
šā vēriena drošības policijas. Un tā nedod
kstniekam savu piekrišanu.
pie jauna Pēdējais ieraksts dienas grā-
vs" — un, matā:
ām morā- **1942. g. 10. decembris (ceturtdiena).** — Pēcpusdienā es biju dro-
dzīvot vie- šības policijā.
līdzekļiem. Tagad mēs mīrsim — ak, arī
sts mīlzīgā tas ir Dieva ziņā.
s," bet pā- Sonakt mēs kopīgi dosimies
Kleperi iz- nāvē.
s kameras, Pār mums šais pēdējās stun-
s praktiski dās stāv svētlojošais Kristus tēls,
nizlīgumu kas cīnās par mums.
ai ar dau- Varoties viņā izbeigsies mūsu
ciju viņš dzīvē. . . .
os apstāk- L. S.
kam katra
gandas mi-
nzūrai.
„Tēvs" to-
umi, tāpat
nu krāju-

erikā
iltonā,
TIS,
OW RD.,
FU 3-7717.

MĀKSLAS IZSTĀDE DV SVĒTKU ZĪMĒ TORONTO

Pirmais sarīkojums Daugavas Vanagu organizācijas 15 gadu svētku atzīmēšanas virknē būs Rīcības komitejas locekļu izstādes atklāšana sestdien, 21. maijā, pl. 3 p.p. DV nama, 123 Huron ielā. Izstādi atklās pr. Ed. Dzeni latviešu tautas likteņciņas un pārdzīvojumus.

Starp māksliniekiem, kas devuši savus darbus šai izstādei, redzami daudzi labi pazīstami, ievērojami vārdi. Tā, piemēram, izstādē piedalās Juris Soikāns no Eiropas, Rietumvācijas, Kanadas „pašu māju" vecmeistari A. Nulītis un Ed. Dzenis, tāpat jaunās gvardes pārstāvji — talantīgais, nopietnais sava ceļa gājējs V. Reinholds, A. Mazjānis no Detroitas u. c. Tāpat redzēsim arī spēcīgā skulptora A. Kopmaņa darbus, redzami progresējošā, daudzsološā kokgriezēja V. Skudras pēdējā laika veikumus un vēl daudzu citu autoru darbus.

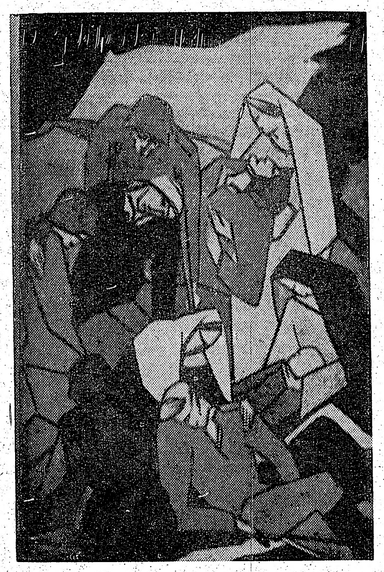

J. Soikāna glezna „Kurzemes gals". Darbs skatāms arī DV 15 gadu atceres izstādē Toronto.

Šī izstāde katrā ziņā būs ievērības cienīga mūsu mākslinieku idejisko meklējumu atspoguļotāja, un jācer, ka to neatstās neapmeklētu neviens mūsu mākslas draugs.

MŪZIKA TORONTO

Jorkas koncertapvienības šīgada 3. koncerts notika pagājušajā nedēļā Ītona auditorijā, pulcinot ap 1.000 klausītāju. Solists šai koncertā bija izcilais poļu pianists M. Horzovskis, kas atskaņoja Šopēna 1. klavierkoncertu Mi-minorā, reizē godinot Šopēnu 150. dzimšanas dienā.

M. Harzovska spēle bija viscaur autorātiva un tecniski atbilstoša kompozīcijas prasībām. Sevišķi veiksmīgi mākslinieks izcēla Koncerta 1. daļu, kas dinamiskā skalā pielīdzināma Bēthovena kompozīcijām. Izteikta bija arī Romance (lēnā daļa) ar savu īpato smeldzi un viegli plūstošo melodiju, vienīgi Rondo daļā mūzikālā līnija bija manāmi neizlīdzināta. Kā pirmo darbu orķestris atskaņoja Pergolezi - Stravinska „Pulčinella" svītu, ko nākas dzirdēt ļoti reti Toronto koncertos. Šī baleta mūzika par „commedia dell'arte" klaunu sagādāja visiem patīkamus mirkļus, tādēļ jācer, ka šis darbs parādīsies biežāk Toronto koncertprogrammās. Diriģents Dr. Heincs Ungers kā pēdējo bija izvēlējies Cēsara Franka Re-minora simfoniju. Bez Simfoniskām Variācijām, Sonātas vijolei un klavierēm, augšā minētā simfonija pamatoti atzīta par komponista ievērojamāko darbu. Orķestra sniegums, par spīti sliktai akustikai, bija lieliski saliedēts un, kā vienmēr, mūzikāli pārliecinošs.

Nākošais Jorkas koncertapvienības koncerts, kas ir pēdējais šinī sezonā notiks 17. maijā, arī Ītona auditorijā. Programmā 3 Bēthovena skaņdarbi: Leonoras uvertīra Nr. 3, Re-mažora vijoļkoncerts un 5. simfonija. Solists šajā kancertā būs plaši pazīstamā kanadiešu vijolniece Betija Džina Hēgena.

A. Kalniņš.

SIMTS LABĀKIE NO 150.000

Katru gadu ASV laikraksti „sponsorē" skolēnu mākslas darbu izstādes un godalgošanu. Bostonā to dara lielākais laikraksts „The Globe". Vietējās (Jaunanglijas apgabala) sacensībās agrākos gados piedalījušies daudz latviešu jauniešu. Visvairāk pieminētais ir Māris Platais, tāpat brāļi Bebrukārkli, Jānis Kēnigs u. c., bet neviens nebija aizkļuvis līdz labāko simtam. Parasti šajā apgabalā piedalās ap 4.000 skolēnu, no kuriem 175 godalgo un labākos darbus sūta uz Nujorku — visu ASV godalgoto darbu finālsacensībām. Nujorkas Kraislera salonā izstādīti 500 labākie darbi, un to starpā šogad ir Bruklīnas vidusskolas audzēkņa Ulža Puriņa darbs. No šī fināla 100 labākos godalgo ar federālo zelta medaļu, stipendijām un naudas balvām. Uldim Puriņam par akvareli piešķirta zelta medaļa. Latviešu jauneklis ir viens no 3 Jaunanglijas šādi godalgotajiem.

Pārspēt 149900 konkurentus, ir augsti cildināms sasniegums. Žūrijā piedalījušies Nujorkas izcilākie gleznotāji un kritiķi. Nav zināms, kā Puriņš veidos tālāk savu talantu, taču šis ir pirmais gadījums, kur šajā mākslas sacensībā tik lielus panākumus guvis latviešu jaunietis.

Z.

DZIEDOŅU PARADIZE

Kanadiešu dziedātājs Normans Mitlemans apgalvojis, ka „Rietumvācija ir visu operdziedoņu paradīze". Viņš esot saistīts Esenes un Diseldorfas operās, un par savu 11 mēnešu darbu saņemot 12 mēnešu atalgojumu. Bez tam Vācijā jo lielas iespējas pastāvot arī jauniem dziedoņiem, kuŗus labprāt uzklausot visi operu direktoni. Caurmēra mākslinieka atalgojums neesot sevišķi augsts, bet pietiekams, lai varētu dzīvot bez rūpēm. N. Mitlemans vēl izteicies, ka viņš nenožēlo savu rīcību, ka atstājis Kanadu, jo Toronto nekad nebūtu varējis ar dziedāšanu vien nopelnīt sev iztiku.

Māris Olainietis

UZ MĀJĀM

Uz mājām, uz mājām, uz mūsmājām
Dzied debesīs gājputnu bari.
Uz mājām, uz mājām, uz dzimteni,
Uz jaunu pavasari.
Uz mājām, uz mājām, uz mūsmājām
Tek strautiņa ūdens un čalo.
Pār kalnu, caur leju uz dzimteni
Tas jaunu dziesmu skalo.
Uz mājām, uz mājām, uz mūsmājām,
San bite uz pūpolu zara,
Ir jāiet, ir jāsteidz, ir jāpanāk,
Pirms diena pievakarā.
Uz mājām, uz mājām, uz mūsmājām,
Kur dzimtene tagad, kur mājas? —
Prom putni, kluss strautiņš, un bite dus,
Un gurdas, tik gurdas man kājas.

NEPARASTS MĀKSLINIEKS TUVOJAS PILNBRIEDUMAM

JURIS SOIKĀNS SASNIEDZ 40 GADU VECUMU

II

Jura Soikāna sauciens pēc brīvas dzimtenes debesīm šajā darbā ir kā brīvības ilgu simbols miljonu izdzīto mutēs un sirdīs. Šis darbs ar to ir un paliek kā varenākais piemineklis mūsu laikmeta liktenģaitās. Cikla atsevišķo gleznu tematika un metafiziskā satricinājuma piedeva, atklājot visas pasaules pašreizējo apokaliptisko situāciju, kļūst par cilvēces aporiju, kuŗai nav jaušama izeja uz labāku un drošāku nākotni. Vai cilvēce to iespēs — paliek atklāts jautājums. Šis drāmatiskais cikls reizē ir arī brīdinājums un atgādinājums mūsu tautai un visai cilvēcei, ka cilvēcei jādzīvo adventiskās gaidās un ne tikai pie dzīru galdiem. Šajā ziņā Soikāns ir pravietis ne tikai mums, bet arī visai pasaulei, jo viņš zina Dieva vēsti caur Viņa sūtņiem cilvēcei: gandarait par grēkiem un atgriezieties Dieva bērna skaidrībā. Un mūsu pravietis tāpēc saka: Tikai dzīvojot skaidru dzīvi un lūdzoties un cīnoties, mēs varam cerēt, ka vēl nonāksim **zem dzimtenes debesīm.**

Soikānam trimdā bijušas 11 patstāvīgas izstādes, bet ar saviem darbiem viņš ir piedalījies jau pāri par 50 izstādēs. Viņa darbi redzēti ne tikai Vācijas izstādēs, bet arī Hāgā, Amsterdamā, Parīzē, Romā, Toronto, Nujorkā un citur. Visur mākslas kritiķi ir pamanījuši viņa darbu savdabīgumu un izteiksmes spēku.

1952. gadā J. Soikāns kā stipendiāts vairākus mēnešus pavada Itālijā — galvenokārt Romā un Florencē, studējot gan antiko grieķu un italiešu mākslu, gan renesanses un sakrālo mākslu. Mākslas studiju nolūkos mākslinieks ir ceļojis pa Franciju, Beļģiju, Holandi, Šveici, Angliju un atkal otrreiz pa Itāliju. Soikāns ar saviem darbiem piedalās arī daudzēs vācu izstādēs un gūst visur ievērību, mīnēsim kaut vai vienu piemēru: Pfalcas gadskārtējā mākslas izstādē 1958. gadā izglītības ministrija nopirka 3 Soikāna darbus (pavisam šai izstādē nopirka 21 darbu) mācības iestāžu dekorēšanai. Tas liecina, ka mūsu mākslinieka darbi gūst sveštautiešu uzmanību un tiek atzīti.

Soikāns ir figurālists, kas rāda cilvēku dažādos tā dvēseles pārdzīvojumos. Viņam ļoti liela tematu dažādība un variēšanas spējas par atsevišķu tematu, radot veselus tematu ciklus. Soikāns trimdas laikā jau paspējis darināt ap 2000 darbu. Lielākā daļa no tiem formāta ziņā nelielī. Protams, tās nav arī izteiktas miniatūras, taču tos varētu dalījēji uzskatīt kā kompoziciju uzmetumus ievērojamiem monumentālgleznieciības darbiem.

Mākslinieks pats saka: „Trimda ar tās šaurību mani un arī daudzus citus gleznotājus ir piespiedusi pāriet uz „pastmarkas formātu." Taču formāts mākslā nav noteicošais. Tikai grieķis mākslas darbu vērtēs pēc izmēriem, nemeklēdams darbā galveno — pašu mākslu, un tās lielums nav mērījams ar metra mēru."

Solkāns ir radījis arī ievērojamus sakrālās mākslas darbus, un, kā jau zināms, viņa darbus atzinīgi novērtēja Vatikāna mākslas kritiķi. Sakrālā mākslā Soikānam tāpat sava uztvere. Viņš nerada leģendu illūstrācijas, bet gan rāda cilvēka pārdzīvojumu un dievišķā tuvumu cilvēkā — dvēseliskā izjūta un psiholoģiskais moments viņam ir svarīgākais cilvēka attiecībās ar Dievu un pasauli. Tādējādi Soikāna darbi gūst pārdabisku smaržu un iesniedzas metafiziskajā. Mākslinieks ekspresīvās linijās izsaka kāda pārdzīvojuma garīgo substanci visā tā būtiskajā atklāsmes patiesīgumā. Soikāns katrā gadījumā atrod īsto jūtu izpausmes veidu, prot, kur vajadzīgs, sevi attiecīgi apvaldīt vai parādīt savu domu abstrakti ar simboliem vai mīmikas žestiem. Tas dod spēcīgu izteiksmi un izceļ motīva būtisko, kas skatītājā rada dziļu pārdzīvojumu.

Soikānam piemīt ievērojama īpašība formu vienkāršošanā un koncentrēšanā uz būtisko, kas rāda viņa paša seju. Taļ ir sava veida modernais figūrisms, kas tuvojas abstraktai mākslai, bet vēl nepazaudē reālo lietu formu un kopsakaribu. Mūsu kākslinieka izteiksme ir ekspresionistiska, bet tā ir viņa paša un ne aizņemta vai noskatīta no citiem. Tā viņš tuvojas pasaules lielo mākslinieku vērienam, kuŗi mākslā devuši jaunu ievirzi, jaunu izpausmes veidu. Soikāna figūrālā mākslā ļoti liela koncentrācija un stingra kompozicija. Pēdējā laikā Soikāns ir radījis arī dažas abstraktas gleznas ejā. Arī savos abstraktajos darbos viņš pieturas pie ļoti stingras koncentrācijas un izsvērtas kompozicijas, lineārās ritmikas un kustības dinamikas, neatzīstot chaotisko lietu un formu sakropļojumu, kas skatītājā rada garīgā truluma vai nevarības iespaidu.

Mūsu mākslinieks, kaut gan atrodas pilnības brieduma sākumā, tomēr uzrāda jau pats savu skaidru izteiksmes vienreizību un raksturu. Kaut gan Soikāna darbi pārsvarā ar vispārcilvēcīgu tematiku un Rietumeiropas gara apdvesmi, tie tomēr izstaro arī jūtamu latviskā gara, kultūras un īpatnību gaisotnes niansi, ko nevar nejust un neredzēt. Tādējādi Soikānu redzam kā īstu Rietumeiropas un latviskās mākslas īpatnību nesēju un turpinātāju. No mūsu jaunā mākslinieka, kas 40 mūža gados paveicis tik daudz, varam sagaidīt vēl ļoti daudz.

Labas sekmes!

Alberts Sproģis.

Zenta Mauriņa Vācijā un Šveicē

Zenta Mauriņa no Upsalas devusies uz Vāciju un Šveici, kur 25 pilsētās lasīs no saviem jaunākiem darbiem, kā arī runās par tematu: „Vēstule kā dvēseles dzīves lieciniece". Aizbraucot viņa pabeidza savu romāna triloģiju latviešu valodā „Dzelzs aizbīdņi lūzt", kas vācu un zviedru valodā jau iznākusi un izpelnījusies ļoti atzinīgas atsauksmes. Zviedru prese reālistisko tēlojumu spēku, īpaši boļševiku un nacionālsociālistu okupācijas ainavās, salīdzina ar Dostojevski. Zenta Mauriņa no zviedru apgāda par šo grāmatu saņēma prēmiju, pirmo prēmiju visā savā mūžā . . .

DRUPU REPUBLIKA

T. ZELTIŅA

ROMĀNS

Fr. Milta vinete.

(43. turpinājums)

Augusts ar patīku atlaidās mīkstajā krēslā un jutās (par spīti slāpēs kalstošajai mutei) pusīdz labi, jo bija patikami atkal ap sevi redzēt normālajai dzīves ikdienai domātas mēbeles, kaut vācu sīkpilsoņu gaumē darinātas. Kad dienu dienā nometnē bija skatītas tik zaļām armijas segām pārklātās gultas un aizsegtās sienas, varēja gandrīz vai ar labpatiku pārlaist acis puķainajām tapetēm, kas citos apstākļos būtu likušas ignoties par palētu bezgaumību. Bet diezko ilgi šo pilsonisko dzīvokļa mājīguma izjūtu Augustam neatļāva izbaudīt abi pārējie redaktori, jau sākuši pāršķirstīt nākamā avīzes numura materiālu.

Beidzot, kad raksti izspriesti un jau bija sakrauti kaudzē, atbildīgākais neapmierināts konstatēja: „Tomēr, man liekas, īsti piemērota raksta pirmajai lappusei mums šorīt nav."

Tā bija, Augusts to zināja pats, jo pirmās lappuses raksts bija palicis profesora Siliņa tintes pudelē. Bet tā kā šodien viņš bija sevišķi dzejiski noskaņots (sakarā ar pēkšņajām izredzēm tikt pie balāžu grāmatas), nāca ar ierosinājumu, pats gan lāgā neticēdams, ka kāds no kollēgām to gribēs akceptēt: „Liksim pirmajā lappusē, kaut arī tas aizņemtu tās lielāko daļu, Jāņa Kadiļa rakstu par Šarlu Bodlēru. Lūdzu, kas tur par skaistām vietām, kuŗas vispārinātas var attiecināt uz visu dzīvi, mūsu tagadējo situāciju."

Viņš paņēma no galdā noliktās manuskriptu kaudzes lapu un sāka lasīt: „Ko Bodlēram visvairāk pārmeta — bija viņa attieksmes pret savu mīļāko — mulāti. Pēc visām pazīmēm spriežot, šī eksotiskā dāma gan ne būs bijusi nekāds tikumības iemiesojums. Ir zināms, ka tā dzejnieku gan saistīja un sajūsmināja, bet arī nežēlīgi mocija un krāpa, jo arī viņš pats saprata un apzinājās, kā to rāda dažas dzejas par šo „baigi skaisto" milestību. Un tomēr viņš tai veltīja savas visskaistākās dziesmas!"

Citātu nolasījis, Augusts turpināja ar apzinātu vieglprātību, kā iepriekš zinādams, ka sācis citiem nepieņemu gājienu: „Padomājiet paši, vai visiem mums nav tāda neuzticīga mīļākā? Tā ir dzīve. Mēs esam to milējuši, dievinājuši, pielūguši, sākot ar pirmajiem bērnības šļupstiem, un neatskurbināmi mīlējam vēl tagad, kaut tā mūs gauži piekrāpusi — izsviedusi no mājām, atrāvusi mīļus cilvēkus vienu no otra, mocījusi čekas pagrabos, likusi noasiņot varmācīgi uzspiestas cīņas laukos vai padarījusi uz mūžu par kropļiem un nosviedusi citām tautām par kāju pameslu. Un tomēr mēs joprojām mīlam — šo visu laiku visneuzticīgāko mīļāko — dzīvi. Mēs viņai vēl ticam, atzīsimies atklāti. Vai citādi kaut ko mēs vispār darītu un rītos allaž pieceltos ar slepenu cerību krūtīs, kaut tā jau simtkārt pievilta. Un tomēr katru rītu mēs kāpjam laukā no gultas, lasām kopā vakardienas drupās izsvaidītos sapņu pļļu kļeģeļus, lai iemūrētu jaunus pamatus jaunām pilīm."

Patētisko izvirumu beidzis, Augusts caur pieri glūnēja, ko abi pacietīgie klausītāji sacīs. Bridi likās, ka Ozols ar garo pirkstu, uz kā viņš uzmauktu valkāja masīvu sudraba gredzenu, sitīs viņam pa pieri. Bet nākamajā brīdī pārsteidza viņu vēl vairāk, kā būtu pārsteidzis gredzenotā pirksta piesitiens pierei. „Zini, man nav iebildumu — liksim ievadrakstā vietā Kadiļa apceri par Šarlu Bodlēru, kaut arī personīgi mans mīļākais rakstnieks ir Oskars Vailds. Nemaz es nedomāju, ka laikraksta rakstu sakārtojumam vienmēr jāatgādina stērķelēta krekla krūteža. Bet — mēs savu avīzi tā jau esam iztaisījuši pārāk literāru. Vajadzētu vairāk rakstu par pašreizējo politisko situāciju, sviežot atpakaļ akmeņus, ar kuriem boļševiku draugi mūs jau sākuši apmētāt."

„Roland, tu jau pats to izdari labāk par mums. Tavi ievadraksti ir švunčīgi un cilvēkiem patīk. To politisko būšanu mēs pilnīgi atstājam tavā zināšanā," teica Paeglītis, arī neceldams ne mazākos iebildumus pret Bodlēra un viņa mīļākās mulātes iekāpšanu pirmajā lappusē. (Kā redzams, tad šī te bija ļoti vieglprātīga redakcija, aizmirsdama, ka laikrakstu pirmajās lappusēs pieklājas sēdēt vienīgi prezidentiem, ģenerāļiem un ministriem, ne dzejniekiem.)

„Pilnīgi manā zināšanā? Ja arī tas izrādītos bīstami un varētu jums sagādāt nepatikšanas?" strauji jautāja Ozols.

„Kādā ziņā?" jautāja Paeglītis.

Arī Augustam atbildīgā jautājums likās aizdomīgs.

„Redziet," Rolands Ozols nometa uz galda „Jauno Ziņu" eksemplāru, tad piecēlās un sāka staigāt pa istabu. „Tāpat kā vācu spiestuves atbildīgie vadītāji, jūs arī laikam nebūsit pamanījuši, ka avīzes galvā viss nav tā, kā vajaga. Jūs taču zināsit, ka katrs periodisks izdevums šobrīd drīkst iznākt tikai ar atzīmi, ka uzrieši vai amerikāņu militārā pārvalde to atļāvusi. Un agrāk, tāpat kā citiem, mums laikraksta galvā bija lasāms: „Authorized by UNRRA." Lai vieta nepaliktu tukša un nedurtos kādam acīs, tai vietā esmu ielicis pliku „Latvian newspaper". Lūdzu, apskatiet avīzi paši."

Jā, patiesi, agrākā ieraksta „Authorized by UNRRA" laikraksta galvā vairs nebija, un Alberts Paeglītis, tāpat kā Augusts, nesaprata, kādēļ tas tā.

Ozols staigādams runāja tālāk: „Es domāju, man tomēr jums ir jāpastāsta, kas viss aiz kulisēm noticis, pirms abi jūs ienācāt redakcijā. Tad varēsit izšķirties paši — palikt un turpināt zināmā mērā nelegālo darbību vai arī . . ."

„Kas tā par miklainu valodu, Roland," sauca Paeglītis. „Nestaigā apkārt ar karstu kartupeli mutē. Spļauj to laukā."

„Kad visus latviešus satrauca pārsteidzīgā radio ziņa, ka izdos krieviem baltiešus, ko hitlerieši iesaistījuši leģionā vai vācu armijā, es atzinu par savu pienākumu publicēt savā avīzītē protesta rakstu, norādot uz patiesajiem faktiem un īsumā apcerot latviešu tautas traģēdiju. Un — lai protests aizskanētu līdz ausīm, kam tas bija jādzird, es rakstu iespiedu tiklab latviešu, kā angļu valodā un laikraksta eksemplāru piesūtīju vairākiem amerikāņu militārās pārvaldes virieru. Lūdzu, te tas ir," Ozols nolika uz galda kāda agrāka mēneša avīzes numuru.

Augusta acis vispirms uzdūrās angļu tekstam: „Because of the latest radio reports that all Balts who were enlisted by Nazis in the legion or German Wehrmacht are to be transferred to the Soviets, it is our duty to publish the following article concerning the Latvian Tragedy in order to help the world to avoid a crime against civilization and humanity." Īsajai ievadai rindkopai ar izaicinošo virsrakstu „Pro or Aganst Humanity" vairākās slejās sekoja asi pretkomūnistisks raksts. Raksta latviskā versija nobeidzās ar piezīmi: „Lai mūsu laikraksta pēccenzūra izšķir, vai latviešu presei ir tiesības iestāties par savu tautu un pret necilvēcību. Ja to mums liedz, tad nepretosimies laikraksta slēgšanai, jo presei dikai tad ir nozīme, ja tā var būt atklāta un patiesa. Citādi tā var kļūt par ieroci, kas vērsts pret pašu tautu."

Kad arī Alberts rakstam bija pārlaidis skatu, viņš iesaucās: „Par ko tu īsti mūs turi? Es parakstos zem katra vārda, ko tu tur esi sacījis. Un tici man — kad vaņkas būs jāsāk atkal kaut, es būšu starp pirmajiem, kas ķersies pie plintes, ar visiem sāpošajiem ceļiem."

„Pagaidiet, kungi, jūs vēl nezināt sekas, kādas šim rakstam jau bijušas un var vēl būt," Ozols nopietni turpināja: „Tas radīja asu reakciju no uzriešu puses, un šejienes nodaļas vadītājs — franču pulkvedis Dennis — lika man pateikt — netiešā ceļā ar starpniekiem — ka centrs Minchenē ļoti sašutis un neļauj atbalstīt šāda veida izdevumu. Tai pašā laikā pulkvedis esot piebildis, ka personīgi viņš laikraksta izdošau netraucēšot, ja tanī vairs nebūšot atzīmēs „Authorized by UNRRA". Franču pulkvedis, acim redzot, simpatizē mūsu nostājai, bet vairās vai nevar uzņemties atbildību par to. Ko man bija tālāk darīt? Bez atzīmes „Authorized by UNRRA" nevienu izdevumu vācu spiestuves nedrīkst iespiest. Par šādu nelikumību ar spiestuves vadītājiem vispār nebija nozīmes runāt, atlika vienīgi cerība, ka pārmaiņas aizzes galvā tā nemanītu . . . Bet tad — lai maksā, cik maksādams, jāpiekukuļo metieris. Un tā kā vācu pilsētniekiem izkaulēt sviestu vai speķiti no pašu zemniekiem ir daudz grūtāk nekā mums — es metieri beidzot pielauzu . . . Tātad — mūsu avīze tagad ir pārvērtusies par oficiāli izdotu pagrīdes izdevumu. Zināmā mērā ūnikums — ar apmēram desmit tūkstošu lielu metienu. Bet diedziņš, kuŗā mēs visi karājamies, pēkšņi var pārtrūkt, un tad, kas zina, kritot var iznākt arī jums drusku apdauzīties. Ja nu jums liktos, ka trimdiskie redaktoru krēsli ir kļuvuši stipri neomulīgi . . ."

Paeglītis piepūta vaigus kā nokaitināts runcis un celdamies ar troksni atgrūda krēslu, uz kuŗa viņš bija sēdējis: „Man laikam tev būs jānoprasa vēlreiz — par ko tu īsti mūs turi?" Viņš būtu pat uzsitis galdā dūri, ja silti mīlīga no blakus istabas neiepludotu viras smarža. Tur gar šķivjiem jau šķindinājās Ozola kundze.

(Turpinājums sekos)

Aiz DZELZS aizkara

OKUPĒTAJĀ LATVIJĀ

Sievietes pie ķerras

„Liepājas Sarkano Metallurgu rekonstruē jau vairāk nekā 10 gadu. Strādnieks zobojas: „Mums ir pat izotopi, bet no ķerras nekādi nevaram atsvabināties". Ogles jāved ap 100 m līdz krāsnīm. Ķerra bieži noslīd no šaurās dēļu laipas, un tad jāsauc palīgā biedri. Virietim smagā ķerra vēl ir pusbēda, bet sievietēm tā kļuvusi par sodu, jo tāpat jātransportē arī izdedži. Sievietes pie ķerras var redzēt Mantena velmēšanas cechos. Blakus sarežģītām ietaisēm var redzēt daudz novecojušos darba paņēmienu . . ."

(„Sov. Latvija" 26. 9. 59)

☆

„Pārkāpjot **Rīgas vagonu rūpnīcas** kalēju cecha slieksni, mēs iekļūstam it kā 18. g. s. uzņēmumā. Tumšs, sienas un griesti noklāti ar biezu sodrēju kārtu. Ķeta plāksnes ieplīsušas un pa tām grūti vest ratiņus. Nekārtību un necaurejama netīrība, bet redzami pneumatiskie veseri. Nav labāk citos cechos. Septiņgade spiež. Katrā cechā mēsli un nekārtība . . ." (SL 22. 8. 59.)

☆

„Rūpnīcā **Stars** 7 tonnu celtni noturēja gandrīz 10 gadi un tad atdeva citam uzņēmumam. Neizmanto arī citu vērtīgu tehniku. Rūdīšanas iekārta TVČ 3 gadi nav laista darbā — trūkstot kādas caurules. Strādnieki apgalvo, ka iekārta ārkārtīgi nepieciešama. Direktors Averbachs saka: „Mēs šodien nezinām, ko darīsim rīt. Jautājums **par rūpniecības profilu nav vēl izlemts.**" LPSR TSP tiešām vainīgs. TSP laipnības dēļ rūpnīca izlaiž **pirmsplūdu laikmeta** konstrukcijas produkciju. Ūdens sūknis kolchoza fermām NPP 3,5 konstruēts priekš **50 gadiem.** Nesen rūpnīca saņēma pasūtinājumu 2500 rokas sūkņiem (NR 3,5. Tiešām, progress! . . ." (SL, 4. 9. 59)

☆

„Daugavpils rūpnīcā **Elektroinstrument** līdzās visjaunākai iekārtai pielieto tēvutēvu darba paņēmienus. Lai gan ir mašīnas liešanai zem spiediena, metallu un viles. Priekš 3 gadiem saņemts, bet nav uzstādīts vītņu griešanas automats . . . Diskutē, kāpēc nostāv automati. Daži atsaucas uz vadu trūkumu, citi uz konstrukcijas trūkumiem. Nostāv dīkā tehnika 700,000 rubļu vērtībā . . . '" (SL 15. 8. 59).

☆

„LPSR Gosstroja zinātniskās restaurācijas darbnīcās nav nekādu mechanismu. Atjaunošana notiek ar tādu pašu techniku, kā restaurējamos piemineklus cēla: ar grieztuvi, lāpstām, tāpat kā cara Gorocha laikā. Mums jātur lieki strādnieki. Bet galvenais — **nav rūpes par cilvēkiem. Strādniekus vajadzētu atsvabināt no smaga un mazražīga darba.** (SL 6. 1. 60).

MILJONI LETARĢIJĀ

„1952. g. Sarkanais metallurgs nopirka par 4½ milj. rub. vēlmēšanas stāvu, ko paredz uzstādīt tikai 1962. g. Montažu gaida arī cits milzenis — stāvs 350 — jau 4 gadus, cena 8 milj. rubļu.

☆

Kompresorā Starta ielā darba galdi gaida ēkas uzcelšanu . . .

☆

2. Kokapstrādes kombinātā cecha pr-ks Leitmans saka: „Protams, nostāv darba galdi. 8 mēnešus viens urbšanas darba galds gaidīja urbjus. Pamēģiniet tos dabūt"! Riņķa zāģis nosviests sētā un kalpo gailim par tribīni.

☆

Rīgas vagonu rūpnīca saņēma 105 t smagu spiedi. No speciālās platformas to gan novilka, bet rūpnīcas vadībai tagad zūd apetīts, domājot, kā spiedi izkustināt, kur nu vēl novietot uz pamatiem.

Kāpēc iesaldējās techn-ka? Pirmkārt, vaditāju bezrūpības un neveiklības dēļ. Otrkārt, techniku iepērk tāpat kā mājas māte gurķus: labi zina, ka nebūs kur mucu novietot, bet iepērk vairumā un mazumā, ja var dabūt. Treškārt, republikā nav nevienas organizācijas, kas palīdzētu rūpnīcām uzstādīt un montēt smago iekārtu . . . " (SM 20. 3. 60.).

Dūmi — „Rīgas ispolkoms lēmis, ka 39 pilsētas uzņēmumi piesārņo gaisu. Pagājis gads. Nekas nav grozījies. Rīgas elektrostacija ostas rajonā ik diennakti izsviež 70 t pelnu u.c. atkritumu. Rīgas TEC pie visu katlu darba izsviež 1 stundā līdz 4 t gaisā. Turpina dūmot Sarkanais Kvadrāts, Piena kombināts, Cementa un šīfera rūpnīca, kosmestiskā rūpnīca Dzintars. — Desmit gadu notiek cīņa starp Superfosfāta rūpnīcu un Rīgas sanitāri — epidemioloģisko staciju, iet bojā Mežaparks . . . " (sliktu kurināmo-kūdru piegādā). (SL, 9 12. 59)

DARBA APSTĀKĻI

„Pieejot pie lielā korpusa, mēs redzējām, ka no atvērtām durvīm nāca dūmi kā ugunsgrēkā. „Nebaidieties," mūs mierināja, „tā ir parasta parādība no elektrometināšanas." Cechā pamazām mēs ieraudzījām šaurībā slikti novietojušos metinātājus. No dziļuma, klepojot un acis beržot, iznāca strādnieks un devās uz izeju.

Neizturēja, puisis aizgāja paelpot svaigu gaisu. Visi mēs ejam izvēdināties darba laikā. — Kad saņems spēcīgus motorus, būs ventilācija.

Motorus gādā jau ilgi, bet nevar sadabūt, it kā tie atrastos uz mēness.

Ar drošības techniku pie mums slikti. Nesen es uzkāpu uz metināšanas transformātora kabeļa, kas nebija izolēts. Mani pamatīgi satricināja.

Pērn cechā bija daudz traumu. Šaurajā, piemēslotā, piedūmotā telpā strādnieki bieži krita, ievainoja rokas un kājas, bojāja acis. Rūpnīcā strādā 200 cilvēku, bet nav telpu, kur paēst. Darbs beidzas pl. 6. Nomazgāties nevar: nav ne karsta, ne auksta ūdens.

Brīvo laiku izlietojam produktu pirkšanai. Jābrauc uz pilsētu, jo ciemata veikalus slēdz agri. Jā, nejūt rūpju par darba un sadzīves apstākļiem Bolderājas eksperimentālajā mechaniskajā rūpnīcā!" (SL, 20 1. 60.)

☆

„Rīgas centrā, Dzirnavu ielā 67, novietojusies Sojuzpečatj avīžu un žurnālu ekspedīcija, kas ik dienas izsūta pāri par 300.000 centrālo un rep. avīžu un vairāk kā 325 nosaukumu žurnālus. Telpās ir avarijas, grīda sapuvusi, divās mazās istabiņās nav dienas gaismas. Neiedomājami šauri. No rīta līdz vakaram 4 mazās istabiņās strādā 28 cilvēki . . ."

(SL, 21. 1. 60.)

☆

„Meža darbos nelaimes gadījumi vēl notiek samērā bieži. Tas ir tur, kur notiek kokmateriālu iekrausana transportā. Šajos punktos strādā apm. 10% no visiem meža darbos nodarbinātiem, bet nelaimes gadījumu skaits te sasniedz apm. 25% no visu nelaimes gadījumu kopskaita . . .'

☆

„Nedrīkst samierināties ar to, ka vietējās rūpniecības radiotechniskās un metalla apstr. rūpniecības pārvaldes rūpnīcās **bieži notiek nelaimes gadījumi** . . . Ir arī tādi saimnieciskie darbinieki, kuŗi darba apstākļu uzlabošanai neizmanto visas iespējas. Ne ar ko citu kā ar **nevērību pret strādnieku** veselību var izskaidrot to, ka Rīgas porcelāna un fajansa rūpnīcā (bij. Kuzņecova) neievēro viselementārākos darba aizsardzības noteikumus. Kalniema būvmateriālu kombinātā darba apstākļi pavisam neapmierinoši, tādēļ arī palielinājies traumatisms . . ." (Veselība Nr. 12. 59.)

☆

„Kad pabeidza būvi Torņkalna stacijā un nodeva ekspluatācijā vēl vienu 4 stāvu namu, apmetējas devās uz Riepnieku ielu pie Balttranstroja 5. celtn. ier. pr-ka: „Biedri Altšuler, dodiet mums darbu! **Jūlijā katra no mums nopelnīja 70 rubļu.**" Priekšniecība pielika visus spēkus apmetēju darba sameklēšanai un augustā jauno celtnieču izpelņa pacēlās līdz **217 rubļiem.** Jaunās strādnieces lūdza viņas nodot citai organizācijai, kuŗai ir apmetēju darbs, kaut uz laiku. Kadru pr-ks Sakajevs saka: **„Nedrīkst. Jums jānostrādā pie mums četri gadi."** „Balttranstroja trestā ārkārtīgi slikta plānošana. Būvdarbu fronte sagrūst . . ." (SM, 27. 2. 60.)

☆

„Rīgas pils. padomes soc. likumības un sabiedriskās kārtības pastāvīgā komisija nesen pārbaudīja, **kā rūpnīcā VEF ievēro padomju likumus . . .**

Visiem zināms, ka bez zavkoma piekrišanas nevar atlaist strādniekus, bet trīs atlaisti ar 5. cecha komitejas sankciju. Sūdzību analize rāda, ka vislabāk pārpratumi rodas **darba algu aizturot** un darba algu aprēķinot. Darba domstarpību komisija vairumu strādnieku iesniegumus apmierina. Tātad strīdu varēja izbēgt, ja dažu cechu vadība vairāk ievērotu strādnieku tiesības un interestes. Kollektīvam jākaunās, ka atskurbtuvē bijuši meistari V. Jegorovs un G. Gaile, inž. L. Stanchens, laborātorijas pr-ks A. Pabērzs u.c. — Rūpnīcā vēl nav izbeigtas zādzības . . ." (SL, 11. 8. 59.)

KĀ SADALA DZĪVOKĻUS

„Sov. Latvija" 14. 1. 60. ievietota N. Jurčenko vēstule:

„Priekš 2 gadiem Rīgas 2. autotransporta kantora kollektīvs sāka celt sev 12 dzīvokļu māju pēc gorkijiešu metodes (strādājot par velti pa savu brīvo laiku, — Red.). Bet tad vadība turpināja saimnieciskā kārtā un grozīja plānu. Iznāk, ka mēs cēlām māju priekšniecībai."

SL redakcija noskaidrojusi:

Trīsstāvu nams Ļeņina ielā ievērojami atšķiras no citiem ar savu skaistumu. Arodbiedrības vietējās komitejas pr-js Levša rāda komitejas lēmumu, ar ko māja atdota priekšniecībai: ATK pr-kam Kupcovam, Avtodorsnaba pr-kam Švidleram, ATK galv. inž. Šlenčikam, ekspluatācijas pr-kam Sazanskim, viet. kom. pr-jam Levšam, garāžas pr-kam Tvelovam, mech. Poļakovam, nonoliktavas pārzinim Velimaitim, partijas biroja sekr. Sapovalovam un tikai 3 dzīvokļi ierindas šoferiem Vinogradovam, Luškinovam un Titovam. Vairumam vadošo darbinieku bija jau labi dzīvokļi, piem., Kupcovam 3 ist., 2 ist. Levšam un Poļakovam. Pārprojektējot augšējo stāvu — Kupcovam un Švidleram iekārtoja 3 istabas, bet strādniekiem — vienistabas.

"SL, 13. 3. 60. ziņo: tagad mājā dzīvo galvenokārt strādnieki, jo pateicoties komūnista Jurčenko ziņojumam avīzē, iemaisījās partijas Prolet. raj. komiteja. —**Jurčenko tomēr vajadzēja atstāt darbu.** Autotransporta trests viņu nosūtīja uz 18. kantori, bet tur viņu kadru nod. vad. un part. bir. sekr. Agadžaņans darbā **nepieņēma: Kāpēc rakstījāt avīzē!**

Piezīme: Padomju imperijas presē un radiofonā ir bezgala daudz piemēru, kas pierāda Churščova u.c. propagandistu melus par modernām fabriku iekārtām, tīribu un rūpi par strādniekiem. Visas šīs ziņas nepārprotami liecina, ka padomju „paradīzē" visnožēlojamākais radījums ir melā darba darītājs — strādnieks pilsētās un uz laukiem.

DIVAS LATVIEŠU TRILOĢIJAS

Latviešu brīvajos un nebrīvajos laikos ievērojamākais literārais darbs jaunatnes literatūrā ir

E. BIRZNIEKA-UPIŠA JAUNATNES TRILOĢIJA:

PASTARIŅA DIENAS GRĀMATA
PASTARIŅŠ SKOLĀ
PASTARIŅŠ DZĪVĒ

Tā bija un ir uzņemta skolu mācību programmās trimdā un dzimtenē, un tai valodas krāšņumam vēl līdzīgi darbi ir vienīgi Jaunsudrabiņa Baltā grāmata un Valda Staburaga bērni. Tagad ir dabūjami arī atsevišķi III sējums **Pastariņš dzīvē.** Cena grāmatnīcās $2.80, pasūtinot apgādā net. $2.00.

Visi 3 trilogijas sējumi kopā grāmatnīcās maksā $7.80, pasūtinot apgādā LATVJU GRĀMATA net. $6.00.

Skaistākā dāvana latvju jaunatnei trimdā.

Vai Jūs zināt, kas ir MĀRA MOSTAS?

Vispirms, tas ir trimdas literatūras lielākais un ievērojamākais jaundarbs. Otrkārt — vispār mūsu literatūrā tam līdzinās vēl vienīgi darbi kā Mērnieku laiki, Dvēseļu putenis, Sadraudzība. Rīga, Dzimtene.

MĀRA MOSTAS ir Antona Rupaiņa vēsturiska romānu trilogija par Latgales atmodu, kad kāds latviešu jauneklis, Pēteris Miglenieks sāk cīņu pret apspiedēju muižniecību, kas vēlāk kļūst par vesela Latvijas novada brīvības simbolu. Par nevienu citu Latvijas novadu nav līdzīga darba, un tas ir radies trimdas grūtajos apstākļos. Rakstnieka stāstījums velas kā straume ar tik milzīgu vēsturisku bagātību par latviešu dzīvi apvidos tālu tagadējā Baltkrievijā, ka mēs Latvijas vidienē un otrā galā esam pilnīgi pārsteigti, līdz šim par to gandrīz neko nezinādami.

Kā jau daudzi zina, MĀRA MOSTAS ir trimdas 15 gadu literatūras lielākais sasniegums, neviens cits līdzīgs un tādu apmēru darbs nav parādījies.

Tagad jaunā pārlabotā izdevumā būs dabūjama trilogijas III grāmata. Cena grāmatnīcās $5.00, apgādā net. $4.00.

Visi 3 trilogijas sējumi maksā grāmatnīcās $13.00.

Pasūtinot apgādā Latvju Grymata, net. $10.00.

Kopā pāri par 1300 bliva salikuma lappusēm.

Atkal dabūjamas iesietas:

I. Grebzdes stāsti — RAGANA	$2.90
V. Plūdoņa — DAIĻDARBU IZLASE	3.50
O. Liepiņa romāns — VĒLĀ LIEMA	3.40
J. Klidzēja stāsti — GRĒKS UZ PUSĒM, illustr.	3.40

Amerikā kopš kāda laika iznāk pusslepens, bet legāls nedēļas izdevums INSIDER'S NEWSLETTER, ko izdod lielā žurnāla LOOK izdevēja Cowles s-ba. Tas iznāk divās daļās, sieviešiem un vīriešiem, visi raksti COPYRIGHT. Nekur nekādos veikalos tas nav atklāti dabūjams, to piesūta vienīgi slēgtās aploksnēs. Tas raksta par visādām Amerikas un visas pasaules dzīves nozarēm, politiku, mākslu u.t.t. u.t.t. Tas raksta par lietām, kas nav atļautas nevienam žurnālam, ne laikrakstam arī brīvajā pasaulē par paredzamiem politiskiem gājieniem valdību aprindās u.t.t. Šinī izdevumā atrodama atbilde un izskaidrojums daudzām lietām, ko nekur citur nevaram uzzināt.

Ar Cowles Inc. apgādam LATVJU GRĀMATA laipni atļauju to tagad varam izplatīt arī latviešu aprindās, kam interesē uzzināt kaut ko vairāk nekā parastos radio, TV un laikrakstu ziņojumos. Visas ziņas ir autentiskas.

Pieņem abonentus:

INSIDER'S NEWSLETTER gada abonements	$18.00
INSIDER'S NEWSLETTER 3 gadu abonements	36.00

Ar s-bu Smith-Corona, Inc. ir izdevies panākt jauna rakstāmmašīnas modeļa sagatavošanu latviešu valodas rakstībai. Latviešu valodas rakstkārta netraucēti atļauj rakstīt arī angļu, vācu un visās latiņu valodās. Tām ir labākais burtu sakārtojums, kāds jebkad bijis latviešu rakstāmmašīnām.

Reizē piedāvājam arī parastās American Keyboard mašīnas. Cenas lētākas kā jebkurā veikalā.

Smith-Corona, Galaxie, Latvian uz nomaksu	$154.87
ar samaksu reizē ar pasūtinyjumu	125.00
Smith-Corona, Sterling, Latvian uz nomaksu	$131.00
ar samaksu reizē ar pasūtinājumu	125.00

Tie paši modeļi ar American Keyboard katrs par $7.50 lētāk.

Minētās cenās ieskaitīti visi nodokļi, nekas vairāk nav jāmaksā.

Dabūjami **Latvju Enciklopēdijas vāku komplekti.**
Cena 3 sējumiem $4.00.
Iesienam Enciklopēdiju; cena par sējumu $2.00.

LATVJU GRĀMATA
P.O. Box 332, Waverly, Iowa, U.S.A.
NATIONAL LATVIAN PUBLISHERS, Inc.

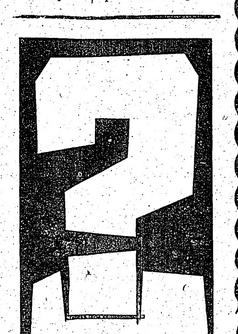

Ontario Hospital Services Commission

JŪSU PRĒMIJAI TERMIŅŠ

— raugieties, lai jūs būtu apdrošināti! Rūpējieties, lai maksājumi tiktu nokārtoti laikus. Kārtīgi maksājumi Apdrošināšanas pārvaldei nodrošina jūsu nākotni.

IZLASIET ONTARIO HOSPITAL INSURANCE PASKAIDROJUMU GRĀMATIŅU!

Ja jums tādas nebūtu, pieprasiet to savam darba devējam vai rakstiet tiešī

ONTARIO HOSPITAL SERVICES COMMISSION
TORONTO 7, ONTARIO

„Viņi rīkojas iejūtīgi un ar taktu."

Vienkārši, gaumīgi . . . kārto izvadīšanu, palīdzējiem līdzjūtīgā veidā. Vairāk kā sešdesmit gadu laikā Wm Speers iemantojis ļoti lielu cieņu . . . katrā laikā dod norādījumus un sniedz paskaidrojumus.

WM SPEERS FUNERAL DIRECTORS
2926 DUNDAS STREET WEST (pie KEELE) ROGER 7-2154

MONTREĀLĀ
Europe Stationary
1980 St. Catherine W.,
dabūjami
LATVIJA AMERIKĀ
atsevišķi numuri

UZ TEVI, LATVIJA, IET VISAS MŪSU DOMAS...

DAUGAVAS VANAGU PIECPADSMITIE GADA SVĒTKI 1960. G.

28. UN 29. MAIJĀ TORONTO, KANADĀ

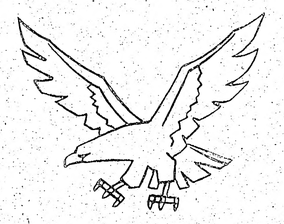

Svētdien, 29. maijā

I

SVĒTKU DIEVKALPOJUMS — piedaloties Toronto mācītājiem — A. Briedim, A. Copam un A. Lūsim, plkst. 9.00 no rīta, Sv. Andreja baznīcā, kad Kanadas DV glabāšanā nodos no Eiropas pārvesto 32. pulka kaujas karogu. KONCERTA DAĻĀ dziedās "Dainas" koris, soprane — brīvmāksliniece E. Karlsone-Bērziņa un bariton Pēteris Geistauts.

II

LIELĀ JUNDA — plkst. 12 dienā, Lietuviešu namā, 1021 College St. Piedalās DV nodaļas no ASV un Kanadas, kā arī latviešu jaunatnes organizācijas Kanadā. Pirmoreiz Kanadā atskaņos J. Kalniņa "LIELĀ JUNDA". KONCERTA DAĻĀ — vijolniece-brīvmākslinieces Norma Auziņa-Leonarde (Ročestera, ASV), soprane-brīvmākslinieces E. Karlsone-Bērziņa (Londona, Ont.), vīru dubultkvartets "Kalvis" (Toronto), pie klavierēm komponists T. Ķeniņš.

III

RAKSTNIEKU CĒLIENS — plkst. 3 p.p., Sv. Andreja baznīcas zālē (Carlton-Jarvis). Piedalās: J. Krāslavietis no Milvokiem, R. Gāle, G. Saliņš, L. Tauns, T. Zeltiņš un A. Uibo no Ņujorkas, A. Gailīte, I. Gubiņa, T. Krūka, B. Senkēviča, V. Toma un I. Viksna no Toronto, Kanadā. Ieeja $1.00.

IV

BASKETBOLA SACĪKSTES — plkst. 3 p.p., Lietuviešu zālē (1021 College). Sacentīsies ASV DV meistarkomanda ar Kanadas DV meistarkomandu. Ieeja $1.00.

V

TEĀTRA IZRĀDE — plkst. 6 pp., Lietuviešu zālē (1021 College). Uzvedīs Ērika Ādmsona traģikomēdiju "MĀLA ANSIS". Izrādi vadīs bij. Rīgas Dailes teātra aktrise Emma Znotiņa-Kalniņa, dekorātors V. Vare, apgaismotājs V. Turķis, skatuves meistars Z. Pakrastiņš. Lugā piedalās: Edgars Ābele, A. Bencone, St. Butkēvičs, V. Lama, H. Miķelsons, S. Pūpēde un Dz. Pūpēdis. Sufliere A. Grasmane. Ieejas kartes $2 un $1.50, jaunatnei puscenas.

Sestdien, 28. maijā

I

SAUSANAS SACĪKSTES — plkst. 10.00 no rīta Sidrabenē (pie 5. auto ceļa, 30 jūdžu no Toronto). Sacensības komandām — ASV un Kanadas DV starpā, kā arī individuālas sacensības jaunatnei un pieaugušiem.

II

VOLEJBOLA SACĪKSTES — plkst. 12.00 dienā Woodgreen Community Centre telpās (Queen-Logan), ASV un Kanadas meistarkomandu starpā. Ieeja 50c.

III

FUTBOLA SACĪKSTES — plkst. 2.00 p.p. Broadview futbola laukumā (Broadview-Queen E.-Dundas), ASV un Kanadas meistarkomandu starpā. Ieeja $1.00.

IV

VIRU KORU KOPKONCERTS — plkst. 5 p.p. Ītona auditorijā, piedalīties vīru koriem un atsevišķiem dziedātājiem no Milvokiem, Čikāgas, Ņujorkas, Klīvlendas, Kalamazū, Niagaras, Sv. Katarinas, Hamiltonas, Bramptonas un Toronto. Virsdirigenti: Komponisti Jānis Cīrulis un Bruno Skulte. Ieeja $1.00, $1.50 un $2.00.

V

SVĒTKU BALLE — skaistajā Toronto dejas zālē "PALACE PIER", plkst. 8.00 vakarā pie pirmklasīgas deju mūzikas. 1.300 vietu pie galdiņiem. Ieeja $3.00 no personas.

IZSTĀDES

MĀKSLAS IZSTĀDE no 21. maija līdz 5. jūnijam, DV namā, 123 Huron St. Piedalās mākslinieki no Eiropas, ASV un Kanadas. Izstādes atklāšana 21. maijā, plkst. 3 p.p.. Ieeja brīva.

DAIĻAMATNIECĪBAS IZSTĀDE — Latviešu daiļamatniecības savienības Kanadā, no 27.—30. maijam, Sv. Jāņa draudzes namā, 200 Balmoral Ave., piedaloties ar jaundarbiem daiļamatniekiem no Eiropas, ASV un Kanadas. Izstādes atklāšana 27. maijā, plkst. 8 vakarā. Ieeja brīva.

Mūsu bijušo karaviru gūsta laika Beļģijā PIEMIŅLIETU IZSTĀDE 29. maijā Lietuviešu namā, 1021 College St. Izstādes atklāšana plkst. 11.15 no rīta.

BIĻEŠU IEPRIEKŠPĀRDOŠANA:

Pa pastu: pie Rīcības komitejas kasiera V. Gravas, 46 Aberdeen Ave., Toronto, Ont., Canada.

DV NODAĻĀS biļetes rezervējamas līdz 15. maijam.

DV GRĀMATNĪCĀ, 123 Huron St., Toronto.
LOTUS PUĶU VEIKALĀ, 802 Bathurst St., Toronto.
VENUS PUĶU VEIKALĀ, 231 Roncesvalles Ave., Toronto.
CALLA PUĶU VEIKALĀ, 727 Danforth Ave., Toronto.

Visos sarīkojumos, izņemot balli, bērniem līdz 12 gadiem, ieeja par puscenu.

22. maijā SIDR
PAVASARA
BĒRNIEM, JAUNATNEI
Programmā: 1. R. Blaumaņa lugas "ZELTA KU
H. Miķelsona
2. E. OSIŅAS-BĒRZIŅAS BALETA
3. DEJU KOPAS "DIŽDANCIS"izp
Pēc tam bērniem un jaunatnei dejas un rota
Z. Grīķes v
Sākums plkst. 14.00. Ieejas maksa bērniem
Kafejnīcā dabūjami atspirdzināj
Atlikums par labu bērnu nometnes uzlabojumi
SIDRABE

DĀVA
• JAUNĀKĀS GRĀMATAS.
• KOKA IZSTRĀDĀJU
• ĀDAS IZST
•
DV GRĀMATNĪCA, 123 HU
Atvērta darbdienās no pl. 9—6 vakarā.

ŠĪ GADA 21. MAIJĀ
SEZONAS ATKLĀŠ
nometnē RĪGA
RĪGA atrodas 103. ceļa malā 300 metru ziemeļos u
Lake" ceļa. Īrēju laivas un motorus, kā arī pārc
makšķerniekiem. Laba vieta izbraukumiem un at
pavadīšanai. Ļoti lētas cenas.
O. ZVIRGZDGRAUDS,
50 Carrick Ave., Hamilton, Ont. T

LATVIAN MUS
EP 45 SKAŅU PLATE
Maksā $1.60 gabalā.

EP 01
SONATA IN E MINOR
Part I Largo Allegro
SONATA IN E MINOR
Part II Largo Allegro
Ats Teichmanis, violoncello
Fritz Neumeyer, harpsichord

EP 02
JAUTRAIS PĀRIS
ALSUNGAS POLKA
Kokļu ansamblis
RITENITIS SUDMALIŅAS
Stīgu orķestris
MAZĀ SERENĀDE
Jāzeps Mediņš
E. Bertovskis, čello
V. Cirule, klavieres
MENUETS, Jānis Ivanovs
I. Dālmanis, vijole
H. Brznicks, vijole
B. Tiltiņš, alts
E. Bertovskis, čello

EP 03
CIRULĪTI, MAZPUTNIŅI
BITĪT' SĒRSTI AICINĀJA
RIKŠIEM BĒRĪTI ES PALAIDU
SESI MAZI BUNDZINIEKI
ar orķestri
KUR TU AUGI, DAIĻA MEITA
ar A. Ludiņu, soprāns,
Arturs Vanags, tenors

EP 04
ZELTĪTAS LAPAS
E. Melngailis
SPĀNIEŠU ROMANCE
E. Dārziņš
A. Vilumanis, baritons
MĒNESS STARUS STIGO
Jāzeps Vītols
2 Latvian Folk Songs:
LAIVĀ GĀJU SŪPOTIES
ES IZGĀJU OSU BIRZI
E. Volšteine, soprāns

EP 05
PLĀVĒJA DIENDUSA
A. Kalniņš
3 Latvian Folk Songs:
ĀVU, ĀVU BALTAS KĀJAS
SIDRABIŅA UPI BRIDU
TAUTIESAM ROKU DEVU
E. Pakule, soprāns
PUIŠI JĀJA PIEGULĀ
RINDĀM AUGA OZOLIŅI
CAUR SIDRABA BIRZI GĀJU
A. Ludiņa, soprāns

EP 06
SŪPUĻDZIESMAS P. Jurjāns
BĀRENĪTES SLAVINĀSANA
E. Melngailis
LOKAITIESI, MEŽU GALI
E. Melngailis
LIGO DZIESMA A. Jurjāns
Jaukts koris
Teodors Kalniņš, dir.

EP 07
VISI CIEMA SUN
Dir. J. Dūmiņš
CEKULAINA ZĪL
TUMŠA NAKTE,
Dir. H. Mednis
MEITENĪTE, ME
RIGA DIMD
KALNI UN LEJA
Dir. T. Kalniņš

EP 08
KUMEĻIŅI, KUM
MUGURDANČIS
MAĢAIS DANCI
Viru kvartets
SUDMALIŅAS
I. Dālmanis, vi
V. Cirule, klavie
LAUKU POLKA
Orķestris

EP 09
SLIŅĶIS GĀJA
SEV SIEVAS
JAUTRĀ LIGAV
JŪRIŅ' PRASA
TIKLU
Tiroliešu — KA
Vācu — HEINR
Meksikāņu — S
Viru kvartets

EP 010
SIKIE PIRKST
gailis
A. Vanags, ten
ES UZKĀPU K
A. Vanags un
Orķestris
ROZĒM KAISU
V. Davidone u
Orķestris
METIŅA MĪĻĀ
V. Davidone u
Orķestris

EP 011
TŪDALIŅ — T
A. Jurjāns
Simfoniskais
Dir. A. Janso
KAMOLIŅDEJA
GAISMIŅA AV
Kokļu ansam

EP 012
DĀRGAKMEŅ
GEMS SUIT
J. Vītols
1. Ametists
2. Smaragds
3. Pērle
4. Rubīns
5. Briljants
Simfoniskais
Dir. L. Vigner

DV GRĀMATNĪCA
123 Huron Street Toronto

22. maijā SIDRABENĒ

PAVASARA SVĒTKI

BĒRNIEM, JAUNATNEI UN PIEAUGUŠIEM

Programmā: 1. R. Blaumaņa lugas "ZELTA KUPRIS" IZRĀDE uz brīvdabas skatuves H. Miķelsona vadībā.

2. E. OŠIŅAS-BĒRZIŅAS BALETA STUDIJAS audzēkņu priekšnesumi.

3. DEJU KOPAS "DIŽDANCIS" izpildījumā tautiskās dejas V. Ādlera vadībā.

Pēc tam bērniem un jaunatnei dejas un rotaļas, kuŗas iesāks ar bērnu polonēzi skol. Z. Grīķes vadībā.

Sākums plkst. 14.00. Ieejas maksa bērniem un skolēniem 50¢, pieaugušiem $1.00.

Kafejnīcā dabūjami atspirdzinājumi, silti un auksti ēdieni.

Atlikums par labu bērnu nometnes uzlabojumiem. Visus laipni ielūdz

SIDRABENES PĀRVALDE UN BĒRNU NOMETNE

DĀVANĀM

- JAUNĀKĀS GRĀMATAS.
- KOKA IZSTRĀDĀJUMI.
- ĀDAS IZSTRĀDĀJUMI.
- KERAMIKA.

DV GRĀMATNĪCA, 123 HURON ST., TORONTO 2-B, ONT.

Atvērta darbdienās no pl. 9—6 vakarā. SESTDIENĀS NO PL. 9—1 DIENĀ.

ŠĪ GADA 21. MAIJĀ

SEZONAS ATKLĀŠANA

nometnē RĪGA

RĪGA atrodas 103. ceļa malā 300 metru ziemeļos no "Six Mile Lake" ceļa. Īrēju laivas un motorus, kā arī pārdodu sliekas makšķerniekiem. Laba vieta izbraukumiem un atvaļinājuma pavadīšanai. Ļoti lētas cenas.

O. ZVIRGZDGRAUDS,
50 Carrick Ave., Hamilton, Ont. Tel. LI 9-8782

LATVIAN MUSIC

EP 45 SKAŅU PLATES

Maksā $1.60 gabalā.

EP 01
SONATA IN E MINOR
Part I Largo Allegro
SONATA IN E MINOR
Part II Largo Allegro
Ats Teichmanis, violoncello
Fritz Neumeyer, harpsichord

EP 02
JAUTRAIS PĀRIS
ALSUNGAS POLKA
Kokļu ansamblis
RITENĪTIS SUDMALIŅAS
Stīgu orķestris
MAZĀ SERENĀDE
Jāzeps Mediņš
E. Bertovskis, čello
V. Cirule, klavieres
MENUETS, Jānis Ivanovs
I. Dālmanis, vijole
H. Bīrznieks, vijole
B. Tiltiņš, alts
E. Bertovskis, čello

EP 03
CIRULĪTI, MAZPUTNIŅI
BITĪT' SĒRSTI AICINĀJA
RIKŠIEM BĒRĪTI ES PALAIDU
SEŠI MAZI BUNDZINIEKI
ar orķestri
KUR TU AUGI, DAIĻA MEITA
ar A. Ludiņu, soprāns,
Arturs Vanags, tenors

EP 04
ZELTĪTAS LAPAS
E. Melngailis
SPĀNIEŠU ROMANCE
E. Dārziņš
A. Viļumanis, baritons
MĒNESS STARUS STĪGO
Jāzeps Vītols
2 Latvian Folk Songs:
LAIVĀ GĀJU SŪPOTIES
ES IZGĀJU OSU BIRZI
E. Volšteine, soprāns

EP 05
PLĀVĒJA DIENDUSA
A. Kalniņš
3 Latvian Folk Songs:
ĀVU, ĀVU BALTAS KĀJAS
SIDRABIŅA UPI BRIDU
TAUTIEŠAM ROKU DEVU
E. Pakule, soprāns

PUIŠI JĀJA PIEGULĀ
RINDĀM AUGA OZOLIŅI
CAUR SIDRABA BIRZI GĀJU
A. Ludiņa, soprāns

EP 06
SŪPUĻDZIESMAS P. Jurjāns
BĀRENĪTES SLAVINĀSANA
E. Melngailis
LOKAITIESI, MEZU GALI
E. Melngailis
LIGO DZIESMA A. Jurjāns
Jaukts koris
Teodors Kalniņš, dir.

EP 07
VĪSI CIEMA SUŅI RĒJA
Dir. J. Dūmiņš
CEKULAINA ZĪLE DZIED
TUMŠA NAKTE, ZAĻA ZĀLĪTE
Dir. H. Mednis

MEITENĪTE, MELNACĪTE
RĪGA DIMD
KALNI UN LEJAS
Dir. T. Kalniņš

EP 08
KUMELIŅI, KUMELIŅI
MUGURDANCIS
MAĢAIS DANCIS
Vīru kvartets

SUDMALIŅAS V. Stūresteps
I. Dālmanis, vijole;
V. Cirule, klavieres
LAUKU POLKA Jāzeps Mediņš
Orķestris

EP 09
SLIŅĶIS GĀJA LŪKOTIES
SEV SIEVAS
JAUTRĀ LIGAVIŅA
JŪRIŅ' PRĀSA SMALKU TĪKLU
Tiroliešu — KAS TO LAI ZIN
Vācu — HEINRICHS UN LIZE
Meksikāņu — SOLIŅŠ
Vīru kvartets

EP 010
SĪKIE PIRKSTIŅI E. Melngailis
A. Vanags, tenors
ES UZKĀPU KALNIŅĀ
A. Vanags un V. Davidone
Orķestris
ROZĒM KĀISU ISTABIŅU
V. Davidone un O. Blūmberga
Orķestris
MEITIŅA MĪĻĀ
V. Davidone un A. Vanags
Orķestris

EP 011
TŪDALIŅ — TAGADIŅ
A. Jurjāns
Simfoniskais orķestris
Dir. A. Jansons
KAMOLIŅDEJA
GAISMIŅA AUSA
Kokļu ansamblis

EP 012
DĀRGAKMEŅI — GEMS SUITE
J. Vītols
1. Ametists
2. Smaragds
3. Pērle
4. Rubīns
5. Briljants
Simfoniskais orķestris
Dir. L. Vigners

DV GRĀMATNĪCA
123 Huron Street Toronto 2-B

ZIVIS

. . . Labākie Kanadas zivju produkti . . . jūsu pārtikas veikalu dzesētā.

HIGH LINER

- Zivju filejs
- Zivis un cepti kartupeļi
- Zivju gabaliņi
- Pildītas zivis

LUNENBURG SEA PRODUCTS Limited,
37 King St. E., Toronto, Ont.

Paulu Diodoru Aristu
BĒRZIŅU
dz. 1929. g. 28. maijā, bij. s 19. divizijas 44. pulkā.
Meklē māte, 2122 Westbourne Ave., Ottawa, Ont.

Eglinton-Avenue Rd.
PĀRDODAMA
6 ISTABU KIEĢEĻU MĀJA
ar saules istabu. Privāts iebraucamais ceļš, garāža. Dārzs. Ūdens-ellas apkure. Tepiķi, aizkari u.c. Tuvu satiksmei un veikaliem. Cena tikai 19.900.—. Zvanīt HU 3-4049, 40 Willowbank Blvd., Toronto.

Sunnyside
IZĪRĒJAMA
glīta, mēbelēta istaba ar virtuves lietošanu. Toronto rietumos.
Zvanīt katrā laikā
LE 1-5193 Toronto.

TRANSPORTA UZŅĒMUMS
BALTIC MOVERS

VIETĒJIEM un TĀLBRAUCIENIEM
Tel. LE 4-1403

Pudiņu un cepumu pulveri tikai no

TIKAI PAR 1 DOLARU
darba algas technikuma audzēknis izlabo radioaparātus. Lietpratīgs darbs. Zvanīt vakaros, HI 4-8536.

Sūtiet dāvanu saiņus saviem piederīgiem
Izmantojiet mūsu firmas uzticamos, rūpīgos un ātros pakalpojumus.

GENERAL PARCEL and TRAVEL Co INC.

(USSR LICENCĒTS)
SŪTA SAIŅUS UZ SSSR, LATVIJU, IGAUNIJU, LIETUVU, UKRAINU
BALTKRIEVIJU u. c. REPUBLIKĀM
MŪSU NODAĻAS: 135 W., 14th St., New York 11, N. Y. Tel. CHelsea 3-2583.

Atvērts katru dienu no plkst. 9—6; svētdienā no plkst. 9—4 p. p.
141 Second Ave. New York City Tel. GR 5-7430
Atvērts darbdienās no pl. 9—6 un sestdienās no pl. 9—4.

39 Raymond Plaza W. Newark, N.J., Tel.: MArket 2-2877
332 Fillmore Ave., Buffalo 6, N. Y. Tel. MOhawk 2674
900 Literary Road, Cleveland 13, Ohio, Tel. TOwer 1-1461.
11339 Jos. Campau, Detroit 12, Michigan Tel. TOwnsend 9-3980
2134 Chicago Avenue Chicago 22, Ill. Tel. Dickens 2-8232.
632 W. Girard Ave., Philadelphia 23, Pa. Tel. WAlnut 5-8878.
132 Franklin Ave. Hartford Conn. CHapel 6-4724.
359 W. Broadway S. Boston 27, Mass. ANdrew 8-5040.
3216 Sunset Blvrd., Los Angeles 26, Cal. tel. Normandy 5-9887

Mūsu lielā un uzticamā firma ir apkalpojusi tūkstošiem klientu un ir tos pilnīgi apmierinājusi. 100% garantija, ka katru saini piegādās. Sūtījumus izdara 48 st. laikā. Mērķi sasniegs 6—7 nedēļās, ar gaisa pastu 7—12 dienās. Mums krājumā plašā izvēlē pirmklasīgas preces. Pieprasiet mūsu pilnīgo bezmaksas katalogu, kuŗā redzami visi izdevumi, arī muitas un pakalpojumu maksas.

VISĀDAS KRĀSU FILMAS

ATTĪSTĪŠANAI UN KOPĒŠANAI.
ĀTRA UN PIRMKLASĪGA APDARE DAŽĀDOS LIELUMOS.

PIEŅEM:
DV. GRĀMATNĪCA, 123 HURON ST., TORONTO 2-B,
Darba laiks no pl. 9—6, sestdienās no pl. 9—1 dienā.

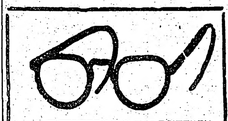

OPTIĶIS LUNSKY
470 COLLEGE ST., Toronto,
WA 1-3924

Vass & Rendek
ADVOKĀTS — NOTĀRS
455 Spadina Ave., Apt. 403
(College un Spadina ielas stūrī)
Tel. birojā — WA 2-6111,
WA 2-6112, Toronto.

Abonentu ievērībai
Zviedrijā
Latvijas Amerikā abonēšanas maksu lūdzam kārtot ar DV STOKHOLMAS NODAĻU, BOX 220, STOCKHOLM.
LA apgāds

Cook Funeral Home 721 Bloor St., W., Toronto. LE 6-2245

COOK APBEDĪŠANAS BIROJS
721 Bloor St., W. (pie Christie). LE 6-2245
MODERNA KAPLIČA AR ĒRGEĻU PAVADĪJUMA IESPĒJĀM. IZVADĪŠANAS CEREMONIJAS IZKĀRTO PĒC
F. Cook — vad.

KAKTIŅŠ

TRANSPORTA FIRMA
Veicam visādus transportus ar modernām mašīnām (mēbeļu, būvmateriālu u. c.). Lūdzam zvanīt katrā laikā:
LE 5-6619. 941 Dovercourt Rd., Toronto.

JA SŪTĀT DĀVANU SAIŅUS PIEDERĪGAJIEM uz LATVIJU, TAD UZTICIET TOS DV GRĀMATNĪCAI, 123 Huron St., Toronto 2 - B, Ontario — Canada.
Pieprasiet cenu sarakstu, sekojiet sludinājumiem.

LATVIJAS AMERIKĀ
pārstāvis
ST. KATARINĒS
H. Greble, 85 Maple St., St. Catharines, Ont., kārto abonementu, sniedz un pieņem informāciju.

TAUTIEŠI,
turpmāk naudu ir iespējams nosūtīt uz LATVIJU ar mūsu Sainīšu nodaļas starpniecību.
NAUDU pārsūtām ar gaisa pastu, un to saņem visātrākā laikā.
IZMAKSĀ par vienu dolaru 10 rubļu — pēc tūristu kursa.
DV SAINĪŠU NODAĻA,
123 Huron St., Toronto 2-B, Ontario, Canada.

Mūsu laikraksta LATVIJAS AMERIKĀ pārstāvis VILIS MIĶELSONS
Kalamazū, 426 N. Prairie Ave, pieņem sludinājumus un kārto abonementus.

BAZNĪCAS ZIŅAS

DIEVKALPOJUMI ASV

ŅUJORKĀ

Latviešu ev. - lut. draudze, 564 Second St., Brooklyn 15, N. Y. Dievkalpojumi Betlemes baznīcā.

DETROITA

Mācītājs Valters Līventāls, 12682 Montevista, Detroit 38, Mich.

ČIKĀGA

Čikāgas latviešu ev. - lut. Ciānas draudzē, 5015 W., Ferdinand St.

22. maijā, pl. 9, bērnu dievkalpojums un svētdienas skola. Pl. 11 dievkalpojums. Iesvētes mācība.

Aurorā (Ill.) 22. maijā, pl. 3 pp., dievkalpojums Mūsu Pestītāja baznīcā, 420 Dawners Place. Svētdienas skola. Māc. A. Rautenšilds.

Čikāgas latviešu ev. - lut. Jāņa draudzes dievkalpojumi notiek katru svētdienu, plkst. 10,00 rītā, draudzes baznīcā, 1701 N. Richmond ielā. Māc. G. Straumanis.

Māc. Pāvils Kirsons, Meivudā, Ill., tel. FI 2-2420

Sv. Pāvila ev. lut. draudzes dievkalpojumi ik svētdienas, plkst. 11.30 dienā Čikāgas luterāņu semināra baznīcā, 1644 So. 11th Ave., Maywood. Ik svētdienas no plkst. 9.45 līdz 11.15 dienā svētdienas skola.

Māc. A. Sudars, 1030 — 30 Ave. Belwood, Ill.

Čikāgas latviešu ev. lut. Miera draudzes dievkalpojumi katra mēneša 1. un 3. svētdienā, pl. 1 dienā lietuviešu baznīcā, 2225 W. Cermak Rd.

Čikāgas latviešu baptistu draudzes dievkalpojumi katru svētdienu, plkst. 11 dienā, 5000 W. Ohio St., māc. A. Stefenbergs. Jaunatnes sanāksmes katrū svētdienu pl. 9,30 no rīta. Lūgšanu dievkalpojumi katru sestdienas vakaru, pl. 7,30.

Māc. J. Turks, Kalamazū, 903 Hazard Ave., tel. 44619.

Lansing Kolledžas lut. baznīcā mēneša 1. svētdienā, pl. 2 dienā, bērniem pl. 1,15.

Elkhartā, Ind., reizi mēnesī svētdienas vakarā, YMVA's telpās, 120 W. Lexington Ave.

Māc. A. Plebalgs, Kalamazū, 328 S. Rose St. tel. 4-8255.

Māc. J. Lazda, 60 Dennis Ave., S. E. Grand Rapidi.

Dievkalpojumi latviešu ev.-lut. Vienības draudzes baznīcā katru svētdienu plkst. 10 no rīta un 4. svētdienā Trisvienības baznīcā pl. 2 p.p., bērniem pl. 1.15 p.p.

Kalamazū sv. Jāņa ev. - lut. draudzei mēneša 2. un 4. svētdienā Trisvienības baznīcā, pl. 2 dienā, bērniem pl. 1.15.

Minneapoles St. Pauls latviešu ev.- lut. draudzes dievkalpojumi notiek Latviešu ev. - lut. Miera draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Pētera baznīcā, Sparks ielā.

MILVOKI

Milvoku latviešu ev.-lut. Kristus draudzes dievkalpojumi draudzes baznīcā, 1900 W. Washington ielā katru svētdienu, pl. 1.30 dienā. Draudzes svētdienas skola pl. 1.00 dienā. Jaunatnes stunda pl. 3.00 dienā. Māc. J. Meisters.

DIEVKALPOJUMI KANADĀ

Prāv. A. Mitulis — 427 Van Norman St., Port Arthur, Ont., tel. 40302.

TORONTO

Māc. A. Cops, 70 Scarboro Rd., Toronto, Ont., tel. OX 9-3331, Toronto Sv. Andreja baznīcā, Carlton un Jarvis ielu stūrī. Tel. WA 4-1563.

Svētdien, 22. maijā, pl. 11 dievkalpojums.

Svētdien, 29. maijā, pl. 9 rītā Daugavas Vanagu 15. gadu atceres dievkalpojums.

Māc. A. Lūsis, 50 Dewson St., Toronto. Ont., tel. LE 6-2510

Māc. A. Briedis, 191 Ferris Rd., Toronto tel. PL 7-2739.

Toronto Austrumu ev.-lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba baznīcā, 361 Danforth Ave.

Svētdien, 29. maijā, pl. 2.30 pp. Debesbraukšanas dienas dievkalpojums.

HAMILTONĀ

Māc. E. Pavasars, 209 E. 38th St., Hamilton, Ont. Tel. Fulton 3-1182.

Hamiltonā, Latviešu ev. - lut. Kristus draudzē, Sv. Trīsvienības baznīcā, 18 Victoria Ave., S., tel. CE 2-2385.

Piektdien, 27. maijā, plkst. 7 vakarā, jaunatnes grupas stunda, 109 Ferguson Ave South.

HAMILTONAS LATVIEŠU BAPTISTU MISIONĀRU

dievkalpojumi notiek Stanley Ave., baptistu baznīcā. Sniedz visus garīgus paskaidrojumus.

Bībeles studēšana un lūgšanas stundas katru nedēļu. JA 9-1097.

ST KATARĪNĒS

Māc. J. Prauliņš, 22 Academy St., Apt. 3, St. Catharines, Ont Tel. MU 5-5098.

Londonas latviešu ev.-lut. draudzē jaunatnes dievkalpojums 22. maijā, pl. 1.30 p.p., Trisvienības lut. baznīcā, Oxford un Colborne St. Dievkalpojumā dziedās soliste E. Beitāne. Dziesmu lapiņas.

Niagaras latviešu ev.-lut. draudzē 29. maijā, pl. 1 p.p. jauniešu iesvētes dievkalpojums ar dievgaldu Sv. Jāņa baznīcā, 580 Partage Rd. N. Māc. J. Prauliņš. Pie ērģelēm Lauma Pētersone. Dziesmu lapiņas.

EDMONTONĀ

Māc. Elmārs Caune (10990 125 St. Tālr.: HU 8-1693, Edmonton, Alta).

SADBERI

Māc. Ed. Kerģis, 153 Bancroft Dr., Sudbury, Ont Tel. OS 3-3284.

VINIPEGA

Latviešu Sv. Krusta draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Lūkasa baznīcā, Hartford un McGregor ielu stūrī.

OTAVĀ

Māc. Edg. Lange, 364 Pleasant Park Road, Ottawa - Ontario. Tel - RE 3-3906

MONTREĀLĀ

Māc. V. Sēters, 4571 Coolbrook Ave., Montreal, P. Q. Tel. HU 4-8394. Dievkalpojumi Presbiteriāņu baznīcā, Hutchison un Viatour ielu stūrī.

22. maijā, plkst. 2 p.p. jaunatnes iesvētes dievkalpojums ar dievgaldu.

Māc. Arturs Voitkus, Dievkalpojumi notiek Jāņa ev. - lut. baznīcā, 4345 Marcil Ave., (pie Monkland Ave.). Draudzes nams, kanceleja un māc. dzīvoklis — 3438 Rosedale Ave., tālr. HU 9-3224.

Svētdien, 22. maijā, plkst 1.30 p.p., dievkalpojums. Spredikis: Lūgšanas alga.

Trešdien. 25. maijā, plkst. 8.00 vakarā Bībeles stunda. Temats: Vēstule Galatiešiem.

Svētdien, 29. maijā, plkst. 1.00 p.p., Svētdienas skola; plkst. 1.30 p.p., dievkalpojums. Spredikis: Pasaulei tas jāzina! Pēc dievkalpojuma Svētdienas skolas darba noslēguma brīdis.

Svētdien, 5. jūnijā, plkst. 1.30 p.p., Vasarsvētku dievkalpojums.

Svētdien, 12. jūnijā, plkst. 1.30 p.p., dievkalpojums. Sakarā ar draudzes mācītāja 25 gadu ordinācijas atceri spredikos Hamiltonas Kristus draudzes mācītājs E. Pavasars.

TORONTO BAPTISTU

draudzes dievkalpojumi svētdienās pl. 3 p.p. un trešdienās pl. 8 Bībeles vakari Walmer Road baznīcas telpās.

TORONTO LATVIEŠU MISIONE

Toronto latviešu misiones kārtējie dievkalpojumi notiek sestdienās, plkst. 8 vakarā — 14 Park Rd., Bloor pazemes pietuvumā. Svētdienu rītos, pl. 10.45—11.00 garīgs radio raidījums — Brīdis ar Dievu: viļņu garums 1350 — Ošavas raidītājs. Tel. AM 1-4218

TAUTIEŠI,

turpmāk naudu ir iespējams nosūtīt uz LATVIJU ar mūsu Sainīšu nodaļas starpniecību.

NAUDU pārsūtām ar gaisa pastu, un to saņem visātrākā laikā.

IZMAKSĀ par vienu dolaru 10 rubļu — pēc tūristu kursa.

DV SAINĪŠU NODAĻA,
123 Huron St., Toronto 2-B, Ontario, Canada.

Laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ
123 Huron St., Toronto, Ont., Canada

Lūdzu izsūtiet man laikrakstu LATVIJA AMERIKĀ

līdz ..... uz ..... mēnešiem ar šādu adresi.

Mr., Mrs., Miss .....

Adrese: .....

Pievienoju Money Orderi, čeku vai skaidrā naudā $ .....

..... abonementa uzsākšanai — pagarināšanai
(Nevajadzīgo svītrot)

Parakstс .....

Abonēšanas maksa: $1.50 par 1 mēn., $4.50 par 3 mēn., $8.50 par 6 mēn., $16.00 par gadu.

Visi mūsu laikraksta abonenti un pārstāvji lūgti laikus sūtot savus maksājumus tieši ar apgādu Daugavas Vanagi, 123 Huron St. Toronto, Ont., Canada, vai ar galveno pārstāvi ASV — A. Lāci, 101 Brightwater Court Brooklyn 35, N.Y., U.S.A.

nesen pārrāda komitejas lēmumu, ar ko māja atdota priekšniecībai: ATK pr-kam Kupcovam, Avtodorsnaba pr-kam Švidleram, ATK galv. inž. Šlenčikam, ekspluatācijas pr-kam Sazanskim, viet. kom. pr-jam Levšam, garāžas pr-kam Tvelovam, mech. Poļakovam, noliktavas pārzinim Velimaitim, partijas biroja sekr. Šapovalovam un tikai 3 dzīvokļi ierindas šoferiem Vinogradovam, Luškinovam un Titovam. Vairumam vadošo darbinieku bija jau labi dzīvokļi, piem., Kupcovam 3 ist., 2 ist. Levšam un Poļakovam. Pārprojektējot augšējo stāvu — Kupcovam un Švidleram iekārtoja 3 istabas, bet strādniekiem — vienistabas.

bez zavkoevar atlaist atlaisti ar ankciju. Sūka vislabāk darba algu u aprēķinot. komisija vaiiegumus ap u varēja izvadība vaiecku tiesības ivam jākaujuši meistaGaile, inž. torijas pr-ks ūtūpnīcā vēl as . . .” (SL,

“SL, 13. 3. 60. ziņo: tagad mājā dzīvo galvenokārt strādnieki, jo pateicoties komūnista Jurčenko ziņojumam avīzē, iemaisījās partijas Prolet. raj. komiteja. —Jurčenko tomēr vajadzēja atstāt darbu. Autotransporta trests viņu nosūtīja uz 18. kantori, bet tur viņu kadru nod. vad. un part. bir. sekr. Agadžaņans darbā nepieņēma: **Kāpēc rakstījāt avīzē!**

IVOKĻUS

. 60. ievietole:

ēgas 2. autokolektīvs sālu māju pēc (strādājot ivo laiku, — ba turpināja un grozija cēlām māju

aidrojusi:

pina ielā iedo citiem ar rodbiedrības pr-js Levša

Piezīme: Padomju imperijas presē un radiofonā ir bezgala daudz piemēru, kas pierāda Hruščova u.c. propagandistu melus par modernām fabriku iekārtām, tīrību un rūpi par strādniekiem. Visas šīs ziņas nepārprotami liecina, ka padomju „paradīzē” visnozēlojamākais radījums ir melā darba darītājs — strādnieks pilsētās un uz laukiem.

VISAS MŪSU DOMAS...

Svētdien, 29. maijā

I

ETKU DIEVKALPOJUMS — piedalīties oronto mācītājiem — A. Briedim, A. Coam un A. Lūsim, plkst. 9.00 no rīta, Sv. ndreja baznīcā, kad Kanadas DV glaāšanā nodos no Eiropas pārvesto 32. pula kaujas karogu. KONCERTA DAĻĀ ziedās “Dainas” koris, soprāne — brīvmāksliniece E. Karlsone-Bērziņa un barions Pēteris Geistauts.

II

ĒLĀ JUNDA — plkst. 12 dienā, Lietuviešu namā, 1021 College St. Piedalās DV odaļas no ASV un Kanadas, kā arī latviešu jaunatnes organizācijas Kanadā. irmoreiz Kanadā atskaņos J. Kalniņa LIELĀ JUNDA”. KONCERTA DAĻĀ — ijolniece-brīvmākslinieces Norma Auziņaeonarde (Ročestera, ASV), soprāne-brīvmākslinieces E. Karlsone-Bērziņa (Londoā, Ont.), vīru dubultkvartets “Kalvis” oronto), pie klavierēm komponists Ķeniņš.

III

IKSTNIEKU CĒLIENS — plkst. 3 p.p., V. Andreja baznīcas zālē (Carlton-Jarvis). Piedalās: J. Krāslavietis no Milvoiem, R. Gāle, G. Saliņš, L. Tauns, T. iltiņš un A. Uibo no Ņujorkas, A. Gaīte, I. Gubiņa, T. Krūka, B. Senkēviča, . Toma un I. Viksna no Toronto, Kanā. Ieeja $1.00.

IV

SKETBOLA SACĪKSTES — plkst. 3 p.p., ietuviešu zālē (1021 College). Sacentīes ASV DV meistarkomanda ar Kanas DV meistarkomandu. Ieeja $1.00.

V

ĀTRA IZRĀDE — plkst. 6 pp., Lietuešu zālē (1021 College). Uzvedīs Ērika imsona traģikomēdiju “MĀLA ANSIS”. rādi vadīs bij. Rīgas Dailes teātŗa akse Emma Znotiņa-Kalniņa, dekorātors Vare, apgaismotājs V. Turķis, skatus meistars Z. Pakrastiņš. Lugā piedas: Edgars Ābele, A. Bencone, St. Butvičš, V. Lama, H. Miķelsons, S. Pūpēde Dz. Pūpēdis. Sufliere A. Grasmane. ējas kartes $2 un $1.50, jaunatnei pusnas.

IZSTĀDES

KSLAS IZSTĀDE no 21. maija līdz 5. nijam, DV namā, 123 Huron St. Piedas mākslinieki no Eiropas, ASV un Kanadas. Izstādes atklāšana 21. maijā, plkst. p.p.. Ieeja brīva.

ĻAMATNIECĪBAS IZSTĀDE — Latešu daiļamatniecības savienības Kanā. no 27.—30. maijam, Sv. Jāņa draudzes amā, 200 Balmoral Ave., piedalīties ar undarbiem daiļamatniekiem no Eiroas, ASV un Kanadas. Izstādes atklāšana maijā, plkst. 8 vakarā. Ieeja brīva.

su bijušo karaviru gūsta laika Beļģijā EMIŅLIETU IZSTĀDE 29. maijā Lieviešu namā, 1021 College St. Izstādes klāšana plkst. 11.15 no rīta.

ESU IEPRIEKŠPĀRDOŠANA:

pastu: pie Rīcības komitejas kasiera iravas, 46 Aberdeen Ave., Toronto, Ont., Canada.

NODAĻĀS biļetes rezervējamas līdz 15. maijam.

GRĀMATNĪCĀ, 123 Huron St., Toronto.
US PUĶU VEIKALĀ, 802 Bathurst St., Toronto.
US PUĶU VEIKALĀ, 231 Roncesvalles Ave., Toronto.
LA PUĶU VEIKALĀ, 727 Danforth Ave., Toronto.

līdz 12 gadiem, ieeja par puscenu.

SPORTS

TORONTO DV IZCĪNA KANADAS LATVIEŠU MEISTARTITULU BASKETBOLĀ 69:49

Jau piekto reizi pēc kārtas Toronto DV komanda izcīnija meistaribu pārvedot mājā brīvas Latvijas valstsvienības futbola vārtsarga Arvida Jurgena dāvāto ceļojošo kausu.

Sestdien, 7. maijā, Montreālā cīņā sastapās 2 spēcīgākās Kanadas latviešu basketbola vienības: Montreālas latviešu sporta klubs un Toronto DV sporta klubs.

Lai gan grozu birumu uzsāka montreālieši, taču pēc dažu minūšu spēles varēja droši zīlēt torontiešu uzvaru. Spēku samēri spēlē bija vērojami visai nevienādi, gribētos pat teikt, ka DV ir stādāmi vienu pakāpi augstāk kā viņības saspēlē, tā arī individuālās spēles ziņā. Skaistu spēli rādīja montreālieši O. Zommers, iegūstot 16 punktus, J. Jundzis (21 p.) un A. Kraulis (8 p.). Paviršī vērojot, liktos, ka mūsu labākais grozu ieguvējs J. Petmanis ir laimes bērns, pretinieku nesegts, bet tā tas nebija. J. Petmanis rādīja labu, saskaņotu spēli, tehniski labus un veikli mestus grozus, tā kā pretinieks ar visu savu ciņas sparu nevarēja atturēt viņu no 27 punktu iegūšanas.

Patikami atcerēties Baltiešu spēles, kur arī J. P. bija labākais grozu ieguvējs. L. Timermanis (DV izaudzināts sportists) rādīja skaistu, pārdomātu spēli ar 18 punktu ieguvumu. L. Timermaņa basketbolista karjēra paredzama panākumiem bagāta. Vienības kapteinis Richters bija visai gauss zem torontieša groza. Nedomāju, ka mūsu slavenais sāks atlaisties labu laiku cisās. A. Richters ar rutinētiem, skaistiem metieniem ieguva 13 puktus. Egils Petmanis ir drošs sekotājs brālim un nākotnē spēcīgs pīlārs DV izlases vienībai — (9 p.). S. Timma — liels atbalsts vienības sastāvā — (4 p. oficiāli 2 p.). G. Reinfelds — vērtīgs rezervists.

Montreālā un mājās, tāpat Vilimantā Selonijas kausa izcīnā... ai ur. mūsu vienības vadītājs R. Kadiķis ir bijis neaizstājama daļa no vienības visā šai uzvaras gājienā. Es ticu, ka, ja „kočs" Rūdis varētu savu sportista sirdi izņemt no krūtīm un sadalīt saviem spēlētājiem, lai tikai gūtu DV sporta klubam uzvaras laurus — viņš to darītu.

Pirmais puslaiks beidzās 30:9, otrs — 69:49, torontiešiem par labu.

Konst. K.

ŠACHS

M. TĀLS — JAUNAIS PASAULES MEISTARS

Sacensībās pret līdzšinējo pasaules meistaru Michailu Botviņniku rīdziniekam Michailam Tālam izdevās panākt vajadzīgo punktu skaitu meistara titula iegūšanai jau pēc 21. partijas paredzēto 24 partiju vietā. Gala rezultāts bija 12½ pret 8½ un atlikušās trīs partijas vairs nespēlēs, jo Botviņnikam nav iespējams Tālu panākt.

Tāls nonāca vadībā jau pēc uzvaras pirmajā partijā, kurā Botviņniks mēģināja pārspēt Tālu viņa paša specialitātē: asās un riskantās kombinācijās. Tur Botviņniks, protams, zaudēja, un pēc tam Tāls lietoja pārsteidzošu, bet loģisku taktiku, mēģinot spēles vienkāršot un panākt neizšķirtu. Šī taktika, kuras izstrādāšanā savi nopelni būs bijuši arī Tāla sekundantam un trenerim, kādreizējam Latvijas izlases šachistam Al. Koblencam, deva labus rezultātus. Pēc četrām neizšķirtām partijām Botviņniks zaudēja pacietību un zaudēja Tālam divas partijas pēc kārtas. Tad pasaules meistars saņēmās un uzvarēja abas nākošās partijas: astoto un devito. Bet tās arī bija viņa vienīgās uzvaras pret izaicinātāju Tālu. Pēc vienas neizšķirtas Tāls uzvarēja 11. partiju, tā palielinot savu pārsvaru par diviem punktiem. Tad sekoja piecas neizšķirtas pēc kārtas, līdz 17. partijā Tāls atkal pārspēja Botviņniku. Nākošā partija beidzās neizšķirti, un 19. partijā Tāls panāca savu sesto uzvaru. Viņam nu jau bija četru punktu pārsvars un meistara titula iegūšanai bija vajadzīgs vairs tikai viens punkts. Sekojošā partijā Botviņniks vēl mēģināja sasparoties, bet Tālam izdevās uzbrukumu apturēt, un rezultāts bija atkal neizšķirts. Pēdējā, 21. partija, bija tā sauktā lielmeistaru neizšķirtā, tikai 17 vilcienos, kas no Botviņnika puses nozīmēja kapitulāciju.

Tā vainagojās tikai 23 gadus vecā Tāla īsā, bet pārliecinošā uzvaru serija 1957. un 1958. g. PSRS meistarībās. Portorožas starpzonu turnīrā Dienvidslavijā, starptautiskajā Ciriches turnīrā un kandidātu turnīrā atkal Dienvidslavijā. Šiem panākumiem vēl jāpieskaita arī viņa otrā vieta 1959. g. PSRS meistarībā. Pa starpām ir bijuši arī daži vājāki rezultāti, kā, piem., nesenajā Rīgas turnīrā, bet tie visi bijuši mazsvarīgos turniros.

Bet līdz pasaules meistarības mača sākumam Botviņniks un Tāls nebija spēlējuši savā starpā nevienu turnīra partiju.

Pirms mača sākuma lielākā daļa speciālistu pareģoja, ka uzvarēšot Botviņniks. Visvairāk Tālam pārmeta nekorrektas kombinācijas un figūru upurus. Tāla partijās bieži sastopami figūru upuri un pārsteidzošas kombinācijas, kas vēlākajās analizēs izrādījušās nekorrektas, tomēr tās parasti ir ar loti dziļām idejām, un tikai retu reizi kādam pretiniekam izdodas atrast to vājās puses partijas ierobežotajā apdomas laikā.

Botviņnika cerības balstījās uz vadības iegūšanu mača pirmajā pusē, jo viņam jau 48 gadi un līdz ar to nav vairs tik lielas izturības, kamēr Tāls turnīros parasti ir izcēlies ar sparīgu noslēgumu. Kad Botviņnikam tas neizdevās, vēlāk viņš vairs nespēja Tālu apdraudēt. Tāla pārākumu pierāda mača 17. partija.

—

Pārvieto karalienes Astrides piemiņas

Šveicē šinīs dienās par 75 pēdām uz otra ceļa pusi ezera krastā pārvietota nelaikes Beļģijas karalienes Astrides piemiņas kapella. Kapellu bija uzcēlusi kāda karalienes pieminas biedrība tai vietā, kur kādā auto braucienā 1935. gadā traģiskā nāvē nositās karaliene Astride.

Sarīkojumu kalendārs

TORONTO

22. maijā Pavasara svētki Sidrabenē
28. maijā DV svētku balle Palace Pier.
28. maijā, plkst. 5.00. DV svētku koncerts Ītona auditorijā.
29. maijā, plkst. 12.00 DV svētku Lielā Junda, 1021 College St.
29. maijā, plkst. 3.00 p.p. Rakstnieku cēliens Sv. Andreja baznīcas zālē.
29. maijā, plkst. 6.00 vak., DV svētku teātra izrāde „Māla Ansis", 1021 College St.
29 maijā, plkst. 20.30 vak., DV biedru un viesu vakars, 1021 College St.
5. jūnijā TLB sestdienas skolas izlaiduma akts.
4. jūnijā Ernas Ošiņas baletstudijas audzēkņu vakars St Andreja baznīcas zālē.
20. jūnijā Diānas Vorpas baletstudijas audzēkņu vakars Ītona auditorijā.
23. jūnijā, pl. 8.15 Eaton auditorijā, Veras Keišas 9. audzēkņu vakars.
25. jūnijā Jāņu sarīkojums Sidrabenē.

HAMILTONA

4. jūnijā Latviešu skolas mācības gada nobeiguma sarīkojums.
12. jūnijā 14. jūnija atcere ar motorkādi no Hamiltonas uz īgaunu farmu pie Gvelfas.
25. jūnijā Apvienotie Līgo svētki pie Sv. Katarīnēm ar Niagaras un Hamiltonas DV līdzdalību.
24. septembrī Ceļojošā teātra viesizrāde.
1. oktobrī Hamiltonas Mednieku un makšķernieku kluba balle.
22. oktobrī Hamiltonas Daugavas Vanagu gada svētki.
5. novembrī HLB gada svētki ar Hamiltonas, Kičeneras un Bramptonas apvienoto jaukto koru koncertu, 752 Barton St., Polish Legion Hall.
5. novembrī Hamiltonas Latviešu biedrības gada svētki.
31. decembrī Jaunā gada sagaidīšanas balle — HLB sarīkojums Hillcrest restorāna telpās.

NIAGARĀ

16. un 17. jūlijā — gadskārtējās draudzības un jaunatnes dienas.

LONDONĀ

Ceturtdien, 19. maijā — Jaunatnes mūzikas un deju priekšnesumu vakars.
Svētdien, 22 .maijā — Ev.-lut. jaunatnei veltīts dievkalpojums.
Piektdien, 3. jūnijā — Latviešu skolas mācības gada noslēguma vakars.

TRISPADSMITĀ STUNDA

PA SLEPENO AĢENTU NOSLĒPUMAINAJĀM UN BĪSTAMAJĀM GAITĀM

23. NEPAREDZĒTI NOTIKUMI

Turpinot ziņojumu Rauchmanim, Marija bija noliekusi galvu un, likās, ko pārdomāja. „Es gandrīz piemirsu: Berlīnē uzturas krievu žurnālista Kārļa Radeka draugs, kāds Nikiša kungs. Vai tā būtu sagadīšanās, ka Nikiša kungs ir labos draugos arī ar vācu ģenerāli fon Sektu. To pašu Sektu, kura paraksts atrodas uz viltotā līguma. Ernsts Nikišs, starp citu, esot bijis 1926. gadā izstrādātā draudzības līguma autors. Jūsu informācijai, Rauchmaņa kungs, vēl daži dati par Reinchardu Heidrichu. Viņa vienīgā vājība esot sievietes un labi vīni. Viņa seksuālais apetīts esot neapmierināms. Berlīnes rietumos viņš esot iekārtojis lepnu bāru, ko ārzemju diplomāti pazīstot kā „Kitijas buduāru". Ne visi ārzemju diplomāti zinot, ka ikkatra telpa šajā prieka templī apgādāta mikrofoniem, slepeniem fotoaparātiem un skaņu lenšu uzņēmējiem. Runā, ka italiešu ārlietu ministrs esot viens no pēdējiem „Kitijas buduāra" viesiem.

„Varbūt, ka kāda daiļa dāma Heidricham kādreiz nolauzīs sprandu!" pulkvedis smējās. Tātad jūs Rīgā īstenībā esat viņu uzdevumā."

„Jā, tā ir," Marija Briedīte jutās, ka Rauchmanim varēja uzticēties. „Ja ar mani kaut kas jauns notiktu, lūdzu, parūpējieties par manu dēlēnu. Ojegs gan dzīvo pie manas mātes. Mans vīrs, jūs jau zinat, kaptienis Briedītis, vissliktāk iederētos labā ģimenes galvas lomā. Viņš ir labs cilvēks. Varbūt mēs nekad nebūtu izšķīrušies, ja viņš nebūtu bijis tik smieklīgi greizsirdīgs un nevarīgs. Kā mazs puisēlis."

„Marijas kundze, jūs esat dzimusi zem laimīgas zvaigznes. Jums nekas nevar notikt. Drošības dēļ tomēr jūsu balss sauciena attālumā no šī brīža jūs pavadīs kāds draugs. Tagad atcerieties labi: ja jūs gadījumā nonāktu Maskavā un jums vajadzētu palīdzību, Universālveikala otrā stāvā kā pārdevējs strādā Levs Apelbaums. Viņš jūs vienmēr pratīs nogādāt uz britu vai franču sūtniecību."

*
**

Marija Briedīte Rīgā uzturējās vēl divi dienas. Droši vien viņas uzraudzībai piekomandētais Maskavas aģents Sergejs noticēja pasaciņai, ka pārnakšņošanu Elizabetes ielā Marija bija izvēlējusies tikai tādēļ, lai izvairītos no kāda sekotāja. Svētdienas pēcpusdienā Marija saņēma

DAŽOS VĀRDOS KANADĀ

Bijušais Džarvis ģimnazijas vēstures skolotājs A. E. Hobs konstatē, ka kanadiešu vidusskolēni gan labi pārzinot seno laiku vēsturi, bet gaužām vāji esot informēti par pašu Kanadas vēsturi. Daudzi skolēni nevarot pateikt, kādi premjērministri bijuši Kanadai pirms J. Difenbeikera.

Ontario filmcenzoru vadītājs O. J. Silvertborns apgalvo, ka amerikāņu filmas esot pārāk piedauzīgas, un tādēļ stingri cenzējamas. Visvairāk tiekot attēlots „seksss", izvarošanas un citas nenormālas izdarības.

Toronto policija ziņo, ka drošības un aizsardzības nolūkiem izsniegtas pavisam 125.000 revolveru atļaujas. Tas nozīmē to, ka 125.000 torontiešu ir apbruņoti ar mazkalibra ieročiem. Policija iecerējusi šo ieroču skaitu reducēt, jo pierādījies, ka melnirdzniecības ceļā daļa šo ieroču nonākot bandītu rokās. Policija plāno arī spēļu pistoļu izņemšanu, jo, draudot ar pēdējām, aplaupītāji jau vairākas bankas un veikali.

Toronto Rotary kluba bijušais prezidents F. Fišers paskaidro, ka Metropolitena operas viesizrādes netiks pārceltas uz O'Keefe mākslas centru. Pretējā gadījumā 18.000 torontiešiem būtu ņemta iespēja dzirdēt šo slaveno operu. Par savām viesizrādēm Toronto Metropolitena opera katru gadu saņemot 158.000 dol. Pagājušā gadā katrā izrādē bijis caurmērā 6.000 klausītāju. Te jāpiezīmē, ka O'Keefe centrs vienā vakarā spēs uzņemt tikai 3200 klausītāju.

Pagājušajā nedēļā plūdi vissmagāk piemeklēja Timminsas rajonu, kad 1.800 personām vajadzēja uz īsu laiku evakuēties. rikojumu izbraukt ar nakts vilcienu uz Daugavpili.

Nebūtu nozīmes atcerēties sīkumus un Marijas gaitas tajās pāris dienās, kas tai bija atļautas vecāku un dēlēna apmeklēšanai pilsētā, no kuras viņa bija ja iekāpusi lielajā pasaulē un sākusi savas bīstamās slepenās aģentes gaitas. Desmit dienas pēc Rīgas atstāšanas Marija pirmoreiz skatīja Kremļa slavenās katedrāles. Zeltītie baznīcu torņi bija mēmi liecinieki, ka pelēkumā un bezcerībā iestigusī Maskava un tās iedzīvotāju tūkstoši kādreiz bija pieredzējuši laimīgākas dienas.

Mums nekas nav zināms par Marijas tikšanos ar Ceturtā biroja priekšnieku Arturu Robertu Bērziņu vai arī ar ģenerāli Beldiņu. Jāpieņem, ka resnais kirevs, kas Mariju sagaidīja Maskavas galvenajā stacijā, būs bijis Čekas pulkvedis Butilkins.

Sarkanarmijas Ceturtā biroja priekšnieks Bērziņš vēl gan nevarēja nojaust, ka Čekas Ježovs jau pēc pāris mēnešiem to lūgs pārvietoties uz pavisam jaunu dzīvokli. Šajā jaunajā dzīvoklī dienu un nakti pie griestiem degs blāva elektriskā spuldze, bet kaktā dūšu šķebinās vecs, urīna pievilcies koka spainis. Četrpadsmito nāvnieku kameru Butirku cietumā pirms Bērziņa ierašanās nemaz nemēģinās pārbalsināt. Vienīgi pie augstā, šaurā loga kādā vakarā amatnieki iecementēs jaunus tērauda režģus.

Kad 1937. gada 4. jūnija vakarā pulkvedis Sēlis saņēma ziņu, ka maršals Tuchačevskis un viņa tuvākie līdzstrādnieki negaidot apcietināti, viņa rokās jau bija gan Maskavā, gan Parīzē, gan arī Berlīnē pārbaudīta informācija, ka šoreiz notikumi nēmuši tik neparastu un negaidītu virzienu. Piektā jūnija rītā Sēlis kopā ar pulkvedi Celmiņu apmeklēja ģenerāli Balodi kara ministra Ausekļa ielas dzīvoklī.

„Nacionālsociālistu slepenā policija ir reālizējusi to, no kā mums kādā dienā nāksies ciest," pulkvedis Sēlis sāka savu ziņojumu.

„Vai nu tik traki," ģenerālis bija labā omā.

„Mēs jau aprīlī jums ziņojām par balto krievu, vācu Gestapo un maršala Tuchačevska emisāru apspriedēm Berlīnē. Kā visur, kur jārunā par lieliem noslēpumiem, agri vai vēlu parādās arī liels nodevējs. Izrādās, ka maršals Tuchčevskis, kam sarkanā armija nopietnā brīdī pakļausīs labāk kā kuŗam katram citam Kremļa ģenerālim, jau pagājušajā gadā uzturoties Berlīnē mēģinājis noskaidrot, kā izturētos vācu ģenerālštābs, — ne Hitlera valdība, ja kādā jaukā brīdī kāda stingra roka, armijas atbalstā, novāktu no ceļa Staļinu. Bija pietiekams pamats domāt, ka šī informācija nākusi no kāda vācu komūnista dzirdīgām ausīm. Es te domāju Bimeli, kas bijis klāt loti uzmanīgajām padomju ģenerāļa Putna un maršala Tuchačevska sarunām. Šajās sarunās patiesībā nekas nav pateikts. Tikpat labi varētu pieņemt, ka ģenerālis Putna un Tuchačevskis ar paša Staļina ziņu pablefojuši, lai radītu nesaskaņas nacistu un prūšu junkuru starpā."

„Loti iespējams," ģenerālis atcerējās visu, par ko Sēlis tam pēdējā gada laikā bija ziņojis.

„Soreiz lieta nopietnāka, un mums pašiem jāzīlē, kur sākas patiesība un kurš uzlicis uz vienas kārts visu banku. Vakar vakarā Maskavā apcietināts maršals Tuchačevskis. Varbūt, ka mēs maldāmies, bet man ir pamats pieņemt, ka mūsu informācija ir ticama. Balto kirevu emigrantu ģenerālis Skoblins Berlīnē esot pratis uzmeklēt Himlera vietnieku Heidrichu, viru, kas tik lieliski liek bailēs drebēt ne vien visiem Vācijas ļaudiem, bet arī vāciešiem, kam iekāktu prātā kādas domas, kas nesaskan ar Hitlera mācību. Šis ģenerālis Skoblins esot vācu politiskajai policijai, kam, starp citu nav nekādas labās attiecības ar reichsvēra ģenerāļiem, pateicis ne vairāk, ne mazāk, ka padomju maršals Tuchačevskis ar vācu ģenerālštāba palīdzību gribot novākt Staļina režīmu Kremlī."

„Skoblins taču tikpat labi varēja būt ar īpašu krievu, es domāju, Staļina aģents," ģenerālis, kā vienmēr, neslēpa savas domas.

„Heidrichs šī jautājuma izšķiršanu atstāja paša Hitlera ziņā. Cik var spriest no Tuchačevska apcietināšanas, tad Hitlers izšķīries pārī savu ģenerāļu galvām upurēt Tuchačevski un pirkt draudzību ar Staļinu."

„Te gan jāpiebilst,, ka franču slepenais dienests neapšaubāmi pārlieciināts," sarunā iekrita pulkvedis Celmiņš, „ka Tuchačevska un vācu ģenerāštāba kopīgo sazvērestību pret Staļinu patiesībā, veikli viltojot dokumentus, ir noorganizējis slīpētais Heidrichs."

„Es arī par to nešaubos", pulkvedis Sēlis piekrita. „Tas labākais numurs ir tas, ka Staļins, māc. Lūsis, kuŗa pacietību nevaru beigt apbrīnot, un mūsu spiegu stāstu autors Aleksandrs, jo viņš ir tikpat nekompetents zivju lietās, cik kompetents stāstos, kur iejaukti slepeni aģenti un dažreiz arī aģentes.

Pagājušajā nedēļā bijām izbraukuši kopā ar Aleksandru paskatīties, vai nevaram par abiem noķetr kaut kādu zivteli. Kā tas jau makšķerniekiem parasts, agri vai vēlu, mūsu sarunas noklīda uz aktuālām lietām.

„Ko tu domā par to amerikāņu izlūklidmašīnu, ko krievi nogāzuši?" es Aleksandram jautāju, „vai tas nav kaut kas jauns? Pavisam traks numurs!"

„Man tev jāsaka, ka tas ir pavisam vecs numurs! Pirmais mums zināmais cilvēks, kas nodarbojās ar gaisa izlūkošanu taču bija vecai Noass. Lai tu atcerētos skolā mācītos bībeles stāstus, tad tas bija Noass, kas grēku plūdu laikā palaida gaisā divas dūjas un no tām ieguva svarīgo informāciju, kas viņam nelāva nakti gulēt."

„Kā tā?" biju pārsteigts.

„Gluži vienkārši. Kad dūjas atgriezās ar zaļumiem savos knābjos, vecais Noass zināja, ka plūdi sasnieguši kulminācijas punktu un kaut kur tālumā ūdens jau sācis kristies. Vai nav tā?"

„Ar Chruščevu tā lieta pavisam citāda," es iebildu.

„O, jā," Aleksandrs man pievienojās. „Chruščevs ir pavisam uztraucies. Sevišķi vēl tādēļ, ka amerikāņi nemaz neslēpj, ka jau 4 gadus līdojuši krustām šķērsām pāri sarkanās varas plūdos iegrimušajai komūnistu imperijai. Saki, vai arī tu neuztrauktos, ja, tev nezinot, veselus četrus gadus kāds būtu klusām sekojis un izspiegojis visas tavas labākās makšķerēšanas vietas?"

„Protams, ka būtu," pievienojos. Tajā pašā brīdī gan mana sirdsapziņa tūliņ atgādināja, ka jau ceturto gadu vācu gan ļegālu, gan nelegālu informāciju, lai ar saviem padomiem sagādātu galu daudzām skaistām forelēm, lidakām, pikrelēm un treknām karpām. „Tas trakākais, ka Chruščevs to amerikāņu lidmašīnu ar raķeti nogāzis turpat no 60.000 pēdu augstuma!" es neatlaidos.

„Mans draugs, kā tu zini, ka lidmašīna patiešām nogāzta? Tev gan tik vecam vīram būtu jāzina, ka vienā lietā Chruščevs tālu pārspēj Rietumus un it sevišķi jūs, profesionālos makšķerniekus."

„Nu, kur tad?"

„Melošanā'", Aleksandrs piesēlēca strauji kājās. Viņa pludiņš bija pazudis zem ūdens. Divas minūtes vēlāk, nezaudējot nervus, viņš vilka malā apm. 1½ m smagu sakeriti. Gar upi staigājot, man bija diezgan laika visu pārdomāt. Patiesi, vai mēs, makšķernieki, visu savu slavu un panākumus nebūvējam uz aukstasinīgi pārdomātu un rafinētu izlūkošanas dienestu. Mēs maldinām ar aplamu informāciju savus amata brāļus. Mēs aizlavījāmies pirms saules lēkta no tuvākajiem radiem, draugiem un draudzenēm, lai pārbaudītu katru upes līci un atvariņu. Zivju piemānīšanas nolūkā mēs lietojam vismodernākās un dārgākās ēsmas. Nokerot palielāku zivteli, mēs, tāpat kā spiegi, esam gandrīz gatavi rakstīt savus memuārus: „Es zvejoju slapjos ūdeņos" vai „Izlūkgājiens uz importētām forelēm."

Normāli mēs saviem draugiem gan daudz stāstām par fantastiskām dēkām uz viena vai otra ezera, bet vienmēr noklusējam pašu svarīgāko — kur un kā mēs īstenībā tikām pie labā loma.

Tāpa kā Chruščevs Maskavā, Gorkija parkā tautas apskatei izstādīja notriekto amerikāņu lidmašīnu, tā arī mēs labprāt vīrs sava darba kabineta galda mēdzam propagandas nolūkos novietot lielas uzštopētas zivis. Bieži vien gan mēs paši šīs zivis arī patiesībā esam noķeruši.

Amerikāņu ārlietu ministrijai taisnība — spiegošana jeb izlūkošana turpināsies. Ar šo bistamo amatu arī turpmāk nodarbosies kā makšķernieki, tā krievi un, paldies Dievam, arī amerikāņi un viņu sabiedrotie.

Nav nemaz jābūt spiegam, lai apgalvotu, ka bieži vien tā puse, kas šādus tādus makšķerēšanas izbraukumu sīkumus izliekas labi neziam, faktiski visu zina smalki kā uz delnas. Numurs ar chlorofila konfektēm uzlabot dvašu ir jau pārāk novecojies. Būsim atklāti — dažreiz, lai aukstumā paglābtu kailo dzīvību daži makšķernieki nezina citu zāļu, kā atspirdzinošus dzērienus. Dr. Lintons nupat noskaidrojis, cik daudz īsti katrs var ņem iekšā un kad jau ir pāri par mēru. Jāpiezīmē, ka Dr. Lintons ir Ontario alkoholisma pētīšanas institūta pazīstams darbinieks.

Nevienam īstenībā nav nekāda daļa, cik stojakus jūs iztukšojiet savās mājās. Ir visiem zināms fakts, ka 90% alkoholiķu sevi par tādiem neatzīst. Dr. Lintons noskaidrojis, pēc cik „drinkiem", — un tas sevišķi var interesēt makšķernieku, kas paši vada savus autiņus, atspirdzinājumi sāk īsti iedarboties un padara braukšanu autiņā gandrīz tikpat bīstamu kā lidošanu stratosfairas lidmašīnā uz Sverdlovsku.

Izrādās, ka ap 140 mārciņu smags vecītis, kas baudījis tikai vienu glāzi atspirdzinājumu, varot itin droši sēsties pie stūres. Ja iebaudītas divvas glāzes, tad jānogaida 2 stundas, kamēr galva noskaidrojas. Pēc trīs „ceļakājām" braukšana jāatliek uz 4 stundām. Četri mēriņi jūs padara par nekur nelietojamu mašīnas vadītāju uz 6 stundām. Pēc piecām izdzertām glāzēm labāk ejiet tūlīt gulēt, jo īsti skaidra galva un labs braucējs jūs būsit tikai pēs 8 stundām.

*
**

Sporta piederumu veikalā, kur es regulāri maksāju meslus makšķerēšanas kaislībai, nupat pagājušās nedēļas balgās parādījušās fosforiscējošās krāsas, ar kurām varat nokrāsot mākslīgās ēsmas. Zivis uz šādu fosforiscējošu krāsu metoties kā trakas. Veikalnieks apgalvo un ar drošiem papīriem pierāda, ka tāda veida ēsmu lietošana tagad esot atļauta. Neesmu par to gan nekur dzirdējis, bet jāpieņem, ka vecītis zina ko viņš dara. Droši vien tās jaunās krāsas gan spīd, bet nav fosforizētas. Būs jāpamēģina.

Līdz nākošai reizei novēlu jums visiem laimīgi makšķerēt tālāk dulkainos ūdeņos, jo ūdeņi upēs sākšot noskaidroties tikai šīs nedēļas beigās.

A. Pelēkais.

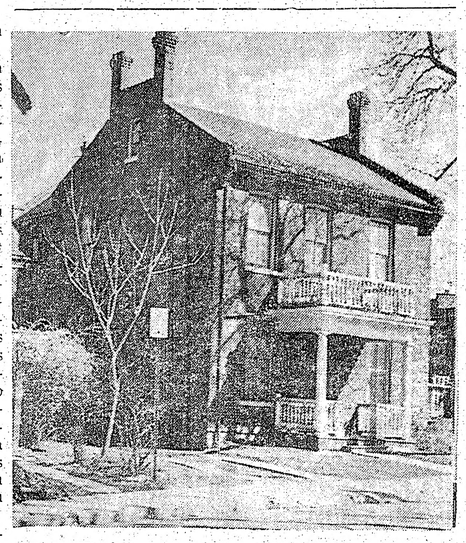

Hamiltonas latviešu jauniegūtais Kultūras nams.
R. Bērziņas foto.

Pārvieto karalienes Astrides piemiņas

BRĪVĀ PASAULE

MAZAS PĀRDOMAS PAR SPIEGOŠANU

Septiņu dienu ilgais lietus gāja sajaucis makšķerniekiem visu ģeogrāfiju un kalendārus. Toronto vienā dienā nolija vairāk slapjuma kā citus gadus visā maija mēnesī. Tik nejaukā slapjumā makšķerējot, daudziem bija jāpaliek kā bez forelēm, tā bez pikrelēm. Lauku ceļi vēl tagad, un varbūt vēl kādas desmit dienas būs tā izmirkuši, ka prātīgs cilvēks nemēģinās tajos savu autiņu nogremdēt.

Es diezgan bieži šaņemu aicinājumus piedalīties kopīgos makšķerēšanas izbraukumos. Labi makšķerēšanas kompaņoni ir māc. Lūsis, kuŗa pacietību nevaru beigt apbrīnot, un mūsu spiegu stāstu autors Aleksandrs, jo viņš ir tikpat nekompetents zivju lietās, cik kompetents stāstos, kur iejaukti slepeni aģenti un dažreiz arī aģentes.

Pagājušajā nedēļā bijām izbraukuši kopā ar Aleksandru paskatīties, vai nevaram par abiem noķetr kaut kādu zivteli. Kā tas jau makšķerniekiem parasts, agri vai vēlu, mūsu sarunas noklīda uz aktuālām lietām.

„Ko tu domā par to amerikāņu izlūklidmašīnu, ko krievi nogāzuši?" es Aleksandram jautāju, „vai tas nav kaut kas jauns? Pavisam traks numurs!"

„Man tev jāsaka, ka tas ir pavisam vecs numurs! Pirmais mums zināmais cilvēks, kas nodarbojās ar gaisa izlūkošanu taču bija vecai Noass. Lai tu atcerētos skolā mācītos bībeles stāstus, tad tas bija Noass, kas grēku plūdu laikā palaida gaisā divas dūjas un no tām ieguva svarīgo informāciju, kas viņam nelāva nakti gulēt."

„Kā tā?" biju pārsteigts.

„Gluži vienkārši. Kad dūjas atgriezās ar zaļumiem savos knābjos, vecais Noass zināja, ka plūdi sasnieguši kulminācijas punktu un kaut kur tālumā ūdens jau sācis kristies. Vai nav tā?"

„Ar Chruščevu tā lieta pavisam citāda," es iebildu.

„O, jā," Aleksandrs man pievienojās. „Chruščevs ir pavisam uztraucies. Sevišķi vēl tādēļ, ka amerikāņi nemaz neslēpj, ka jau 4 gadus līdojuši krustām šķērsām pāri sarkanās varas plūdos iegrimušajai komūnistu imperijai. Saki, vai arī tu neuztrauktos, ja, tev nezinot, veselus četrus gadus kāds būtu klusām sekojis un izspiegojis visas tavas labākās makšķerēšanas vietas?"

„Protams, ka būtu," pievienojos. Tajā pašā brīdī gan mana sirdsapziņa tūliņ atgādināja, ka jau ceturto gadu vācu gan ļegālu, gan nelegālu informāciju, lai ar saviem padomiem sagādātu galu daudzām skaistām forelēm, lidakām, pikrelēm un treknām karpām. „Tas trakākais, ka Chruščevs to amerikāņu lidmašīnu ar raķeti nogāzis turpat no 60.000 pēdu augstuma!" es neatlaidos.

„Mans draugs, kā tu zini, ka lidmašīna patiešām nogāzta? Tev gan tik vecam vīram būtu jāzina, ka vienā lietā Chruščevs